

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1870. || ΤΕΥΧΟΣ ΣΤ΄.

‘Ο μήν Φεβρουάριος.

ΕΙΝΕ ὁ πτωχότερος ἀπὸ ὅλους τοὺς μῆνας, διότι ἔχει ἡμέρας μόνον 28, ἀναμένων ἕκαστον τέταρτον ἔτος, διὰ νὰ λάβῃ ἀκόμη μίαν καὶ νὰ τὰς κάμῃ 29. Αἴτια τοῦτου εἶνε ὅτι οἱ πρῶτοι, οἱ ὁποῖοι εἶχαν συστήσει τὸ ἡμερολόγιον, διαιρέσαντες τὸ ἔτος εἰς 12

μῆνας, τὸν εἶχαν θέσει ὡς τὸν τελευταῖον μῆνα, διότι ἤρχιζαν αὐτὸ ἀπὸ τὸν Μάρτιον. Ἐπομένως ὡς τελευταῖος ὁ δυστυχῆς ἐλαβε τόσας ἡμέρας, ὅσαι εἶχαν μείνει, ἀφοῦ οἱ ἄλλοι ἔλαβαν ἄλλος 30 καὶ ἄλλος 31.

Τὸν μῆνα τοῦτον ὠνόμαζαν οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς εἶπαμεν καὶ περὶ τοῦ Ἰανουαρίου ἐν σελίδι 280, Φεβρουάριον ἀπὸ τὴν λέξιν φεβρουάρε (februaire), ἡ ὁποία σημαίνει καθαρίζω· διότι τὴν δεκάτην ὁγδόην ἡμέραν αὐτοῦ (ὅστις ἦτον ὁ τελευταῖος τοῦ ἔτους, ὡς εἶπαμεν) οἱ ἱερεῖς τῆς Ῥώμης ἔκαμαν δεήσεις πρὸς τοὺς θεοὺς διὰ νὰ καθαρίσουν τὸν λαὸν ἀπὸ ὅλας τὰς ἀμαρτίας, ὅσας εἶχαν κάμει καθ' ὅλον τὸ ἔτος.

Τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον διορθωθὲν, ὡς εἶπαμεν ἐν σελίδι 278, ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τὸ 48 ἔτος π. Χ., παρεδέχθησαν ὅλα τὰ ἔθνη ὅσα ἦσαν εἰς αὐτοὺς ὑποτεταγμένα· καθιερωθὲν δὲ ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔγινε δεκτὸν καθ' ὅλον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Μολονότι δὲ ἀκολούθως διορθώθη κατὰ τὴν πρόοδον τῆς ἀστρονομίας, ἀλλ' ὅμως τὰ Χριστιανικὰ ἔθνη διετήρησαν τὰ ὀνόματα τῶν Ῥωμαϊκῶν μηνῶν· πρῶτον δὲ μῆνα τοῦ ἔτους καθιέρωσαν τὸν Ἰανουάριον, ἐκτὸς τῶν Κοπτῶν, οἱ ὁποῖοι ἀρχίζουν τὸ ἔτος τὴν 29 Αὐγούστου, καὶ τῶν Νεστοριανῶν καὶ Ἰακωβιτῶν, τῶν ὁποίων ἀρχίζει τὴν 1 Ὀκτωβρίου.

Ἡ θύελλα (ἀνεμοζάλη).

« Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν υδάτων· ὁ Θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησε »
(ψαλμ. κή.).

Ὁ ἄνθρωπος, ἐνόσφ ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς, ἔχει ἐν ἑαυτῷ δύο φύσεις, τὴν σωματικὴν ἢ γήινην καὶ τὴν πνευματικὴν ἢ οὐρανίαν. Καὶ ἡ μὲν σωματικὴ φύσις κλίνει πρὸς τὴν γῆν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐπλάσθη· ἡ δὲ πνευματικὴ προεῖ τὸν οὐρανόν, ἐκ τοῦ ὁποίου προῆλθεν. Ἐν δὲ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου τὸ μὲν γήινον μέρος ἡμῶν, ἢ τοῖς ἢ σάρξ, εἰς κόριν μεταβάλλεται, τὸ δὲ πνεῦμα ἡμῶν πρὸς τὸν Αἰώνιον ἐπιστρέφει.

Ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἄλλοι μὲν προτιμῶσι νὰ ζῶσι σωματικῶς ἢ σαρκικῶς, ἄλλοι δὲ πνευματικῶς. Οἱ μὲν πρῶτοι βλέπουσιν ἐν τῇ θεῖᾳ Δημιουργίᾳ μόνον τὴν ὕλην, μόνον τὰ πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ

πράγματα τὰ τέρποντα τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ ὦτα καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις· ὅθεν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὑπὸ κινήσονται εἰς φθορὰν καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ κράτος τοῦ θανάτου· οἱ δὲ δεῦτεροι, δηλ. οἱ ζῶντες πνευματικῶς, θεωροῦσι τὸ πνεῦμα ὡς τὸ εὐγενέστερον μέρος τῆς ὑπάρξεώς των, αἰσθάνονται πανταχοῦ τὴν παρουσίαν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ καὶ θαυμάζουσι πᾶν ὅ,τι μέγα, ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον ὑπάρχει ἐν τῇ θεῖᾳ δημιουργίᾳ καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ.

« Ἄ! διατί ἡ γλῶττα μου δὲν εἶνε πλουσιωτέρα! διατί τὰ τῆς φωνῆς μου ὄργανα δὲν εἶνε μᾶλλον ἀνεπτυγμένα, ὥστε νὰ δυναθῶ νὰ περιγράψω τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ πνευματικοῦ βίου, τὸν ὁποῖον διάγει ὁ ἀληθὴς Χριστιανός! Ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος δὲν γνωρίζει ἄλλας ἡδονὰς ἢ ὅσαι γαργαλίζουσι τὴν σάρκα· δὲν αἰσθάνεται ἄλλους πόνους ἢ τοὺς πόνους τοῦ σώματος. Κατ' αὐτὸν ὑπάρχουσι μόνον σώματα ὑπὸ μυρίας ποικίλας μορφάς, οὐδαμῶς δὲ πνευματικὸς κόσμος· οἱ αὐτὸν ἡ ζωὴ εἶνε τυχαῖον καὶ ἄσχετον ὄνειρον, τὸ ὁποῖον διαλύει καὶ ἐξαφανίζει ὁ θάνατος, οὐχὶ δὲ αἰώνια καὶ συνεχῆς ὑπαρξις. Ὅμοιος πρὸς τὰ ἄλογα ζῶα ἔχει τὰς αὐτὰς ὁρᾶσεις καὶ ἐπιθυμίας. Ὅταν δὲ δεινὴ τις καὶ ἔκτακτος συμφορὰ ἀπειλῇ αὐτόν, ἢ ὅταν μέγα τι φαινόμενον τῆς δημιουργίας κυριεύῃ τὴν πεπλανημένην ψυχὴν του, τότε αἰσθάνεται δουλικὸν φόβον ἢ ἐκπληξιν πρὸς τὴν δεξιὰν τοῦ Παντοδυνάμου, ὑπὸ τῶν ὁποίων καταβάλλεται· τότε αἰσθάνεται ζωηρῶς τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλά, παρελθόντος τοῦ κινδύνου, τὰ ὑλικά φρονήματα ὑπεριχθῶσι, καὶ ὁ σαρκικὸς ἄνθρωπος λησμονεῖ ἐντελῶς τὸν Δημιουργόν του.

Ἄλλ', ὦ θνητέ, ὁ θάνατος δὲν ἠπλώσε ποτε τὰς μαύρας του πτέρυγας ὑπερὶ τὴν κεφαλὴν σου; Δὲν εὐρέθης ποτὲ εἰς ἔσχατον κίνδυνον χωρὶς ἐλπίδα σωτηρίας; Ὅτε δεινῶς πάσχων κατέκειστο εἰς τὴν κλίνην, ὅτε ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἦτο ἐκτεθειμένος εἰς τὰς ἐχθρικὰς σφίρας, ὅτε ἐντὸς σαθροῦ ἀκκτίου ἐν τῷ μέσῳ ἐξηγριωμένης θαλάσσης ἐκινδύνευες ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ καταποντισθῆς, ἢ θάνῃς βέδεια ὅτι ἦτο ἐντελῶς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Παντοδυνάμου· καὶ ἐνῶ ἦτο ἀπηλπισμένος περὶ σεαυτοῦ, αἰφνης ἀόρατός τις χεῖρ, ὑψηλὴ τις Δύναμις σὲ ἔσωσε καὶ σὲ ἐπανεφέρεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν φιλιτάτων σου. Ὅποια ἦσαν τὰ τότε αἰσθήματά σου; Ἐπὸ πόσον

ἀλλοίαν καὶ ὄλως νέαν ὄψιν σοὶ ἀνεφάνη τότε ὁ κόσμος ; Ἄνεγνώρι-
σας τέλος τὸν Ἰψίστον Ὁδηγόν σου καὶ ἡθιάνθης τὴν θείαν προσέγ-
γισιν τοῦ ὑπερτάτου Ὁντος ; Φεῦ ! διατί λοιπὸν περιέπεσες πάλιν
εἰς τὰς πρὶν ποταπὰς καὶ γηίνας ἐπιθυμίας σου ;

Ἐκ πάντων τῶν τεραστίων μεγαλουργημάτων τῆς φύσεως οὐδὲν
ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν Παντοδυναμίαν τοῦ Δημιουργοῦ
τόσον ἰσχυρῶς, ὅσον ἡ θύελλα. Ἀλλὰ πόσον διαφορετικὰς ἐντυ-
πώσεις τὸ μεγαλοπρεπὲς ἅμα καὶ εὐεργετικὸν τοῦτο φαινόμενον
προξενεῖ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων καρδιῶν ! Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς
φυσικῆς ταύτης ἐπαναστάσεως ὁ μὲν πνευματικὸς ἄνθρωπος στρέφει
τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ χαίρει αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἀσφα-
λῆ ἐν ταῖς ἀγκάλαις τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς· ὁ δὲ σαρκικὸς ἄνθρωπος
τρέμει διὰ τὸ σῶμα του, διὰ τὴν οἰκίαν του, διὰ τοὺς καρπούς τοῦ
ἀγροῦ του, τοὺς ὁποίους ἡ χάλαζα ἀπειλεῖ νὰ καταστρέψῃ. Ὁ
πνευματικὸς ἄνθρωπος εἰς τὸν πάταγον τῶν βροντῶν καὶ τῶν κεραυ-
νῶν, ὡς εἰς τὴν δροσερὰν ἐσπερινὴν αὔραν, ἀναγνωρίζει τὴν παρου-
σίαν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ φρονῶν τὰ τῆς σαρκὸς τρομά-
ζει καὶ λειποψυχεῖ, ὅσάκις βροντᾶ ἐν τῷ οὐρανῷ.

Ἄς διατρίψωμεν ὀλίγας στιγμὰς περὶ τὴν ὄψιν σου, ὦ σὺ μεγα-
λοπρεπὲς τῆς δημιουργίας θέαμα, τρομερὰ θύελλα, ἣτις ὡς ἀγγε-
λιοφόρος τῆς θείας παντοδυναμίας προβαίνει, ἐρχομένη ἵνα ποτί-
σῃς τὴν διψῶσαν γῆν καὶ ἵνα καθαρίσῃς τὴν ἀτμοσφαιραν ἀπὸ τῶν
μεμολυσμένων καὶ μισματικῶν ἀέρα.

Ἴδου τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ διψαλέα κλίνουσι τὰς με-
μαραμένους κεφαλὰς των πρὸς τὰ κάτω· ἡ γῆ κατὰξηρος περιμένει
βροχὴν, ἣτις νὰ ποτίσῃ τὰς ρίζας τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων· τὰ
ζῶα ἀσθμαίνουσιν ὑπὸ τὰς καυστικὰς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας καὶ ζητοῦ-
σι σκιερὸν μέρος, ὅπου νὰ καταφύγωσιν, ὁ δὲ ἄνθρωπος, ἐκνευρι-
σμένος ἀπὸ τὸν πνιγηρὸν καύσωνα μόλις ἀναπνέει ἐν μέσῳ τοῦ τὰ
πάντα περιβάλλοντος σύχμοῦ (ξηρασίας). Ἄλλ' ἰδοὺ ὁ Δημιουργὸς
νεύει, καὶ τὰ νέφη συναθροίζονται ἀπὸ τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ οὐρα-
νοῦ. Ἀλλὰ πόθεν τὰ νέφη λαμβάνουσι τὴν αὔξησιν αὐτῶν ; πῶς
καθιστῶνται ὑπερμεγέθεις δεξαμεναὶ ὑδάτων ἱκανῶν νὰ πλημμυρί-
σωσι ποταμούς, νὰ ἀνατρέψωσι προχώματα, νὰ κατακλύσωσιν ἀπε-

ράντους πεδιάδας ; πῶς ἡ ἀτμοσφαιρα φέρει ἐν ἑαυτῇ ὀλόκληρον θά-
λασσαν, ἐνῶ ἄλλω; οὐδὲ μίαν σταγόνα ὑδατος δύναται νὰ κρατήσῃ ;
Ἄνεξήγητον θαῦμα τῆς Θείας Παντοδυναμίας !

Ὁ οὐρανὸς ἐπὶ μᾶλλον σκοτίζεται. Ἡ γῆ φαίνεται κατηφής,
ἀπεκδεχομένη τὴν προσεχῆ ρῆξιν. Τὰ θηρία τοῦ δάσους περίφοβα
κρύπτονται ἐν τοῖς σπηλαίοις αὐτῶν. Ἐλαφρὸς ἀνεμοστρόβιλος,
πρόδρομος τῆς ἐπερχομένης θύελλης, διέρχεται ἐπὶ τῶν ὁδῶν καὶ
ὑπὲρ τὰς κατοικίας τῶν ἀνθρώπων. Ἴδου αἱ πρῶται σταγόνες τῆς
βροχῆς καταπίπτουσι, πλησίον δὲ ἡμῶν ἀκούονται ἀμυδρῶς αἱ μα-
κρὰν ρηγνύμεναι θρονταί. Αἰφνης ἄνεμος σφοδρὸς διασείει τὰ
δάση, ραγδαία δὲ βροχὴ ὡς χεῖμαρρος οὐρανόθεν ἐκχύνεται ἐπὶ τῆς
γῆς, αἱ δὲ ἀστραπαὶ ὡς πύρινοι ποταμοὶ διασχίζουσι τὰ νέφη, καὶ
αἱ θρονταὶ διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων κτύπων αὐτῶν μαρτυροῦσι καὶ
κηρύττουσι τὴν μεγαλειότητα καὶ τὴν αἰώνιον παντοδυναμίαν τοῦ
Θεοῦ. Τότε ὁ μὲν ἀληθὴς χριστιανὸς ἰλαρῶς ἀναμιγνύει τὴν φων-
ὴν του εἰς τὴν φωνὴν τῆς λαίλαπος καὶ τοῦ κεραυνοῦ, ψιθυρίζων
« Τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν ; » ὁ δὲ ἀμαρτωλὸς κάτωχρος
τρέμει, φοβούμενος, μὴ ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεώς του, καὶ ὁ ἄ-
φρων, ὅστις προ μικροῦ ἔλεγεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ « Οὐκ ἔστι Θεός, »
βλέπων τὴν γῆν τρέμουσαν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, τὰ νέφη ἐκχέοντα
ποταμοὺς ὑδάτων καὶ χεῖμαρρους πυρὸς ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του, καὶ
τὸν κεραυνὸν πίπτοντα πλησίον του, λέγει « Ναί, ὑπάρχει Θεός ! »

Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς διατηρεῖ τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς του
ἐν τῷ μέσῳ τῆς καταιγίδος καὶ τῆς πάλης τῶν στοιχείων· γνωρί-
ζων δὲ τὴν ἀγαθότητα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, καθ' ἣν ὤραν ἄλλοι
φοβήθησαν, αὐτὸς πέμπει ὕμνους πρὸς τὸν Πλάστην· δὲν τρέμει διὰ
τὴν ζωὴν του, διότι καὶ αὐτὴ, καθὼς καὶ πάντα τὰ λοιπά, κεῖται
ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Ἰψίστου. Ἠξεύρει ὅτι, ἵνα ἀποθάνῃ, δὲν εἶνε ἀ-
νάγκη ν' ἀναστατωθῇ ὀλόκληρος ἡ φύσις. Μία μόνη σταγὼν αἵ-
ματος ἐμποδίζομένη ἐντὸς τινος φλεβός, ἐν μόνον λεπτότατον ἀγ-
γεῖον, διαρρηχθὲν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν, ἀρκεῖ νὰ κατατάξῃ ἡμᾶς
εἰς τοὺς νεκρούς.

Ὁ φόβος κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν θροντῶν εἶνε
κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀποτελέσμη τῆς μικροψυχίας τοῦ ἀν-

θρώπου καὶ τῆς ἀσθενοῦς αὐτοῦ πίστεως πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ πείρα ἀπέδειξε καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι ἐκ πολλῶν χιλιεῶν πιπτόντων κερυνοῦν μόλις εἷς προσβάλλει τὸν ἄνθρωπον ἢ βλέπει τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῆς φρονήσεως δυνάμεθα νὰ προφυλαχθῶμεν καὶ ἀπὸ τὸν ἐκ τοῦ κερυνοῦ κίνδυνον, καθὼς ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ ἀπὸ τὰς πλημμύρας τῶν ὑδάτων (1).

Μήπως δὲν ὠρελούμεθα ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ ὕδατος, διὰ νὰ κατασβέσωμεν τὰς φλόγας τῆς πυρκαϊᾶς; Μήπως δὲν μεταχειριζόμεθα τὴν τέχνην τοῦ κολυμβᾶν, διὰ νὰ σωθῶμεν ἐκ τῶν κυμάτων; Ὁ Θεέ, Σὺ, σκορπίσας ἐπὶ τῆς γῆς τὰ πλούσια δῶρα σου, μοὶ ἐχάριτες νοῦν καὶ φρόνησιν, ἵνα κάμω καλὴν χρῆσιν αὐτῶν πρὸς διατήρησίν μου. Ἦθελεν εἶσθαι ἄρα πλήρης ἀσθελείας μωρία νὰ καταφρονήσω τὰ δῶρα σου, νὰ θέσω εἰς ἀχρηστίαν τὸν δοθέντα μοι νοῦν καὶ νὰ δοκιμάζω τρόπον τινὰ τὴν ἀγαθότητά σου, ἐξαιτούμενος παρὰ σοῦ θαύματα πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς μου.

Τινὲς μὴ χριστιανικῶς διάγοντες κατὰ τὴν ὥραν μόνον τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν βροντῶν προστρέχουσιν εἰς προσευχὰς καὶ ψαλλμῳδίας καὶ πιστεύουσιν ὅτι διὰ τῶν εὐχῶν καταπρόουσι τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ὁ Θεὸς ὢν αὐτὴ ἡ Αἰωνία ἀγάπη, οὐδ' αὖ μὴ ὀργίζεται. Ἐὰν ἀληθῶς ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, ὁ φόβος δὲν δύναται νὰ κυριεύσῃ ἡμᾶς, διότι « ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον. » (Ἰωάν. Α'. δ'. 18).

Οὐράνιε Πάτερ! Μετὰ παιδικῆς ἀφοσιώσεως ὑψῶ πρὸς Σὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου. Εἰς Σὲ προσκύλλωμαι· μὴ μ' ἐγκαταλείψῃς. Αἱ βρονταὶ διατείουσι τὸν οὐράνιον θόλον καὶ ἀναγγέλλουσι τὴν λαμπρότητά σου, καὶ ἐν τῇ λάμπει τῶν ἀστραπῶν ἐκλάμπει ἡ Σὴ μεγαλοπρέπεια. Σὲ ἐξυμνοῦσιν ἡ θύελλα καὶ τὸ οὐράνιον ὕδωρ τὸ κρουνηδὸν καταπίπτον, ἵνα ἀναψύξῃ ὀλόκληρον κόσμον τῆς δημιουργ-

(1). Ἄν ῥάβδος μεταλλίνη, λήγουσα εἰς ὄξυ καὶ συγκοινωνοῦσα δι' ἀλύσεως μεταλλίνης μετὰ τοῦ ὑγροῦ ἑδάφους, τεθῆ ἐπὶ τῆς ὀροφῆς τῶν οἰκῶν μας, δύναται νὰ διαλύσῃ τὸν προσερχόμενον κερυνοῦν ἢ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ἀβλαβῆ διεύθυνσιν· ἡ ῥάβδος αὕτη καλεῖται ἀλεξι κέρυνον.

γίας σου. Πανταχοῦ ἀνευρίσκω Σε. Πανταχοῦ μοὶ ἐμφανίζονται τὰ ἔργα σου, προσκαλοῦντα τὴν πρὸς Σὲ ἀγάπην μου, διότι πάντα ὅσα συμβαίνουσι γίνονται ἐπ' ἀγαθῶ τῶν τέκνων σου, καὶ πάντα κηρύττουσι τὴν ἄπειρον φιλοστοργίαν σου!

Ἡ Ἑλληνικὴ Χριστιανή.

Διὰ τῆς παρὰ πόδας ποιητικῆς εἰκόνας ζωγραφίζεται ἡ ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἀξία τῶν Ἑλληνίδων κορῶν, ἣν ὀφείλουσι νὰ ἐνοήσωσι καλῶς, καὶ νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἀρμόζοντος εἰς τὸν ἐθνικὸν καὶ θρησκευτικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα ἠθικοῦ καὶ διανοητικοῦ στολισμοῦ. Εἰσι θυγατέρες ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων, τῶν πρώτων πατέρων τοῦ ἀληθοῦς καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ἐξευγενίσαντος πολιτισμοῦ, καὶ θυγατέρες τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἧς φωστῆρες μέγιστοι οἱ Βασιλεῖοι καὶ Χρυσόστομοι. Καὶ ὁ στολισμὸς λοιπὸν ὁ ἐμπρέπων αὐταῖς καὶ ὃν ὀφείλουσι νὰ ἐπιζητήσωσιν ἐστὶν ἡ ἀληθὴς καὶ διὰ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης διανοητικὴ αὐτῶν ἐκπαίδευσις, καὶ πᾶσα ἡ μόρφωσις αὐτῶν ἐν τοῖς ἀγιωτάτοις θεσμοῖς καὶ παραγγέλμασι τῆς Ὁρθόδοξου Χριστιανικῆς ἡμῶν Πίστεως. Πᾶν τοῦτο ἐστὶν ὁ ἀληθὴς πολιτισμὸς ὁ ἀρμόζων εἰς τὰς Ἑλληνίδας κόρας, τὰς θυγατέρας τοῦ Ὁρθόδοξου Χριστιανισμοῦ. Πᾶν ἐκτὸς τούτου ἐπιζητούμενον ὑπ' αὐτῶν ἐστὶν ἀπομάκρυνσις καὶ καταφρόνησις τῆς ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἐστὶν ἄρνησις τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ. — Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐστὶ ζήτησις τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ καλοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ. Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανισμὸς ἐστὶν αὐτὸ τὸ ὄντως ἀληθὲς τὸ ὄντως καλόν, τὸ ὄντως ἀγαθόν. — Ἡ Ἑλληνικὴ κόρη ὑπὸ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἀμφοτέρων γεννωμένη ὀφείλει νὰ παρίσταται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ κόσμου κεκοσμημένη διὰ τῶν τιμαλφῶν χαρίτων αὐτῶν τούτων, καὶ πιστῇ φύλαξ τούτων νὰ κηρύττῃται. Οὐδαμῶς ἔχει ἀνάγκην καλλωπισμῶν ἄλλοτριων, καὶ ἄλλων ἐπεισάκτων κοσμησεων, οὐδὲ νὰ προσηλοῦται εἰς ταῦτα ἀρμόζει αὐτῇ. Δὲν ἐνστερνιζόμεθα τὴν συντηρητικὴν καὶ στασιμότητα τῶν ἰδεῶν ἀγαπῶμεν τὴν τάσιν πρὸς τὰ καινὰ, τὰ πρέποντα ὅμως ἡμῖν, καὶ ὠφελοῦντα καὶ συμφέροντα ἡμῖν, καὶ συμφωνοῦντα τῇ ἐθνικῇ καὶ τῇ

θησκευτική ἡμῶν ἀξία. — Ἡ Γαλλία κόρη, ἡ Ἀγγλία, ἡ Ἰταλία, καὶ πᾶσα ἄλλη παντός ἔθνους κόρη ἐπιζητεῖ τὸν πολιτισμόν, καὶ τὴν ἐν τῷ αἵμα αὐτῆς ἐπιτυχῆ ἀποκατάστασιν, τὸν ἔπαινον αὐτῆς καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐν τῷ διὰ τῆς ἐθνικῆς αὐτῆς ἐκπαιδεύσεως φωτισμῷ τοῦ νοός της, καὶ ἐν τῇ ἀκριβεῖ καὶ πιστῇ τηρῆσει τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτῆς ἀρχῶν καὶ πεποιθήσεων, αἱ ἐπιμελεῖται καλῶς νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὸ πνεῦμά της. Καὶ ἡ Ἑλληνίς λοιπὸν κόρη οὐδὲν ἐναντιώτερον τοῦ πολιτισμοῦ πράττει, ἢ ὅτε ἐπιδιώκει τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς καὶ τὴν εὐκλειαν διὰ τῆς ξενικῆς ἐκπαιδεύσεως, καὶ τῶν σωματικῶν καλλωπισμῶν, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς πατροπαράδοτου παιδείας καὶ τῶν θείων ἀρετῶν τῶν πηγαζουσῶν ἀπὸ τὴν ἄδολον πηγὴν τοῦ πατρῶου ὀρθοδόξου θρησκευύματος. — Ἑλληνίς Χριστιανή! ἡ ἱερά αὕτη συζυγία τῶν λέξεων τούτων σὲ κηρύττει κληρονόμον ἐπίσημον τῶν ἀκηράτων ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀγαθῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ τῶν οὐρανίων χαρισμάτων τοῦ Ὀρθοδοξοῦντος χριστιανισμοῦ. — Γνωθὶ λοιπὸν σαυτὴν. Ἐννοεῖ τί ἀπαιτεῖ παρὰ σοῦ τὸ Ἔθνος καὶ ἡ Ἐκκλησία. Εὐ φρόνει. Ὁ Θεὸς σὲ πλάττει, θεωρῶν ἐκ δεξιῶν τὴν ἱεράν κοιτίδα τοῦ ἀμωμήτου Χριστιανισμοῦ καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὴν ἐστίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ ἀνθρωπίνου τούτου πολιτισμοῦ. — Εὐ φρόνει, εὐ βουλεύου, εὐ δίχαγε· ἡ ἐντολή σου ὑψηλή, τὸ ἀξίωμα σου μέγα. — Ἄλλ' ἀρχοῦσι ταῦτα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἄλλοτε ἐπανερχόμεθα εἰς τὸ προκείμενον μετὰ πλείονος ἀναπτύξεως. Ἴδου δὲ ἡ ἄνωθι μνημονευθεῖσα ποιητικὴ εἰκὼν.

Τὰς κρινώδεις τῆς χειρᾶς ἡ αὐγὴ μειδιῶσα
 Τὸν αἰθέρα ὁπότεν ἀναβαίνουσα τείνει,
 Κ' ἐστεμμένη μὲ ἄστρα γλυκυστίλβοντα τόσα
 Μυστικὴν εἰς τὸν κόσμον καλλονὴν ἐπιχύνει,
 Τόσην δὲν ἔχει χάριν, οὔτε βλέμμα γλυκὺ,
 Ὅσον εἶν' ἔρασμα, ὅσον εἶν' ἑλκτικὴ
 Αὐτ' ἡ Κόρη, ἦν ἔτεκ' ἡ Ἑλλάς κ' ἡ Θρησκεία
 Τοῦ Χριστοῦ ἡ Ἁγία,
 Εἰς ἣν κάλλη τσαῦτα ἀναπτύσσονται θεῖα.

Βασιλις ὑψηλόφρων εὐτυχῶς γεννημένη
 Εἰς ἀνάκτορα, ἐνθα θρόνος κράτιστος πάντων
 Διαπρέπει, καὶ εἶνε θαυμαστῶς κυκλωμένη
 Ἐκ τῶν πλέον ἐξόχων ἐκλεκτῶν ἀδαμάντων,
 Ἦθους δὲν ἔχει τόσον ὑψηλὸν μεγαλεῖον,
 Ὅσον μέγεθος ἔχει, ὅσον ὕψος τι θεῖον,
 Αὐτ' ἡ Κόρη ἡ τεχθεῖσα ἐπὶ χώρας Ἑλλάδος
 Καὶ ἐντὸς τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἀλιάδος.

Τὸ καλλίφυλλον ἶον καὶ τὸ πάλλευκον κρίνον
 Ἀνατέλλοντα ἔνδον εὐανθοῦ περιβόλου,
 Καὶ τὸ κάλλιστον ῥόδον ἐν τῷ μέσῳ ἐκείνων
 Ὑπερέχον, καὶ πληρὲς καλλονῆς ὑπερβόλου,
 Ὅλ' αὐτὰ ἐλαττοῦνται τῆς εὐμόρφου χοροῖας,
 Ἦν ἔς τὰ χεῖλη τῆς φέρει, ὀφθαλμούς, παρειάς
 Αὐτ' ἡ Κόρη ἡ τεχθεῖσα ἔς τὸν σεπτὸν Ἑλικῶνα
 Κ' εἰς τὸν θεῖον λειμῶνα
 Τοῦ Χριστοῦ, ὅπου βλέπετε Παραδείσου ἀνθῶνα.

Ἄγγελε τῆς ζωῆς της, αὐτ' εἶπέ μ' ἡ παρθένος
 Διατί προικισμένη εἶν ἐκ τόσων χαρίτων;
 Διατί τὴν στολίζει στέφανος ποικιλιμένος
 Ἐκ θελγήτρων τοιούτων ἐκλεκτῶν ἀσυγχρότων;
 Μὴ τὴν ἔπλασ' ὁ Πλάστης συναθροίσας τὰ κάλλη
 Ὅσα ἔχει ἡ κρίσις αὕτη ὄλ' ἡ μεγάλη;
 Ἦ αὐτὴν Παραδείσου ὡς ἀντίτυπον στείλας
 Νὰ μᾶς ἔλκη σπουδάζει πρὸς ἐκεῖνου τὰς πύλας,
 Αἰ ὁποῖαι τὸν θρόνον
 Τοῦ ἀπείρου ἐγκλείου Ἄνακτος τῶν αἰώνων;

— Ὁχι, οὐτ' εἰς τὸ ῥόδον τὴν λαμπρὰν καλλονὴν της
 Αὐτ' ἡ Κόρη ὀφείλει οὐτ' ἐξῆλθε τῶν κήπων
 Παραδείσου, κ' ἐπάνω ἔς τὴν γλυκεῖαν μορφὴν της
 Τὸν ἐκεῖνου ὁ Πλάστης δὲν διέγραψε τύπον.

Αί μεγάλοι Του χεῖρες ὅταν ταύτης τὸ σῶμα
Ἐπλαττον καὶ ἐνεφύσα θαυμαστῶς στολισμένον
Τὸ ἀθάνατον πνεῦμα, εἶχ' ὁ Πλάστης τὸ ὄμμα
Τὸ σοφόν Του μ' ἀγάπην τρυφερὰν ἐτραμμένον
Εἰς τοῦ ὄρους Λιβάνου τὴν ἁγίαν ὑψὴν

Κ' εἰς ἐκείνην Ὀλύμπου τὴν σεπτὴν κορυφὴν,
Ὅπου ἔμελλε λύρα Ποιητοῦ ἑξαισίου,

Καὶ Προφήτου ἁγίου

Ἕμνους ἔφαλλ' ἡ γλῶσσα Ἱεροῦ ψαλτηρίου.

Ὅπου μέγα ἀνήλθε τὸ τοῦ Ἑλληνος πνεῦμα
Νὰ διῶδῃ τὸν θεῖον προσπαθὸν χαρακτῆρα
Καὶ ὁπόθεν κατέβη μὲ πανίλων νεῦμα
Ὁ Θεός, καὶ ἐκτείνας τὴν φιλόανθρωπον χεῖρα
Ἦγειρε τὴν εἰς βόθρον σκοτεινὸν ἐμπεσοῦσαν
Γενεὰν τῶν ἀνθρώπων καὶ θαρέως θρηνοῦσαν,
Καὶ ἐκπλύνας εὐνώω; τὰ ρυπῶντα τῆς μέλι
Τὸ οὐράνιον ἔσταζ' εἰς τὰ χεῖλη τῆς μέλι.

Κ' εἰς τὸ πλάσμα του (1) τοῦτο παρευθὺς ἐτυπώθη
Τὸ θαυμάσιον 'κεῖνο παγκλεῆς μεγαλεῖον,
Δι' οὗ τόσον τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων ὑψώθη,
Δι' οὗ πᾶσα του πράξις εἶχεν ὕψος τι θεῖον.

Κ' ἐκλείσθη τὸ στόμα τῆς Ἑλλάδος γεννῶν

Παίδων θίασον πᾶν περιφῆμων κλειῶν,
Περισόφους Σωκράτας, κ' Ἀριστείδας δικαίους

Κ' ἄνδρας ἄλλους γενναίους
Τοῦ μεγάλου συγχρόνου θαυμαστοῦ Περικλέους.

—Κ' εἰκονίσθη ἐπάνω τοῦ λευκοῦ τῆς μετώπου

Ἡ ἀκήρατος λάμψις ἡ ἁγία ἐκείνη,

Ἦν ὁ νοῦς ἀνερέυνα ἔκπαλαι τοῦ ἀνθρώπου

(1) Τὴν Ἑλληνίδα Χριστιανήν.

Μάτην, ὅπως καὶ ταύτην ἀμυδρῶς διακρίνη.
Εἰς μικρὸν ἀ. ἐφάνη αὕτη (1) ὄμα; χωρίον
Τὸ θεσπέσιον 'κεῖνο στεφανοῦσα παιδίον·
Δι' οὗ φῶς ἀληθείας ὑψηλῆς διεχύθη
Εἰς τὸ πᾶν, καὶ τὸ σκέπον αὐτὸ σκότος ἐλύθη,

Κ' ἠκολούθει ὁ Πλάστης ν' ἀπευθύνῃ τὸ βλέμμα,
'Ενῶ ἐπλαττε ταύτην τὴν καλὴν του παρθένον,
Πρὸς δυσμὰς πρὸς ἐκεῖνο τὸ περίθρονον στέμμα,
Ὅπερ εἶν ὑπεράνω Ἀθηνῶν ἰδρυμένον—

Τὸν ἑξαισίου 'κεῖνον τῆς Παλλάδος ναόν,

Τὸν περίθρονον, ὅπου εὐθελὲς ἀγλαόν

Τῆς σοφίας καὶ τέχνης; τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων

Τὸ ἀμάραντον κρίνον

Θάλλει ἔτ' εὐωδῶν πικρτερπῆ διαχύνον.

Κ' εἰς τὴν χώραν ὁ Πλάστης ἄμ' ἀπέβλεπεν, ὅθεν

'Ανημμένη ἀνέρχεται' ἡ λαμπὰς τοῦ ἡλίου

Κ' ὅπου ἤγειρεν ἀναξ ἐμπνευσμένος Θεόθεν

Οἶκον ἅγιον, ἐνθα ὑψηλοῦ μυστηρίου

Σχέδιον ἐτετέλεσθη ἐκ Θεοῦ ὠρισμένον.

Κ' ἐθεώρει τὴν ἐνδοκίμησιν Παρθένον,

Δι' ἧς χάριτος θείας κρατῆρ' ὄλος 'κενώθη

Κ' ἡ γῆ πᾶσα εἰρήνης ποθητῆς ἐπληρώθη.

Ἦτις εἶνε τὸ μύρον τὸ χυθὲν ἐκ τῶν κόλπων
Τῆς ἀγάπης Ἰψίτου πρὸς τ' ἀνθρώπινον γένος·

Ἦτις εἶν' ἡ ἠδίστη ἁρμονία εὐμόλπων

Λαλιῶν τρισαγίων Τρισαγία Παρθένος·

Ἦτις εἶν' λαμπροτέρα τῆς ἡλίου αὐγῆς,

'Αστὴρ θεῖος ἡμέρας ποθητῆς ἐπὶ γῆς·

Ἦτις εἶνε ὁ θρόνος

Ἄνακτος παναγάθου σκευασθεῖς ἀπ' αἰῶνος.

(1) Ἡ ἁγία ἐκείνη καὶ ἀκήρατος λάμψις.

Κ' ἐθεώρει προτέτι ὁ Θεὸς μετὰ φίλτρου
 Τῆς πηγῆς Κασταλίας τὸ καλλίροον ρεῦμα,
 Τὴν γλυκύτητα ὅθεν τοῦ τασούτου θελγήτρου
 Βυθισθὲν ἀνηρύσθη τῶν Ἑλλήνων τὸ πνεῦμα.

—Κ' ἐθεώρει ἐντεῦθεν τὴν πηγὴν τὴν ἁγίαν, (1)

Πρὸς πλησίον καθίσας ὁ Σωτὴρ μὲ πραεῖαν
 Λαλιὰν πρὸς τὸ θῆλυ διελέγετο φύλον,
 Κ' ἐχορήγησε νάμα ὑπὲρ ἄλλο πᾶν φίλον,

Ἐφ' οὗ (2) τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταπνέον
 Διαχέει τὸν πλοῦτον μυστικῶν χαρισμάτων.
 Καὶ εἰς τοῦτο, το γένος τῶν ἀνθρώπων τὸ νέον,
 Βαπτισθὲν, ἐκ τοῦ θάρους τῶν ἀρχαίων πταισμάτων

Ἀπολύεται, φέρον τὴν σφραγίδα ζωῆς
 Ἀθανάτου, ἀμώμου· καὶ ἁγίας πνοῆς
 Ἱερὰ Ἰλαρότης τὴν ψυχὴν του εὐφραίνει·
 Καὶ αὐτὴ (3) ἀναθαίνει.

Πρὸς Θεὸν ἐξ ἁγίων ἀρετῶν ἐστεμμένη.

Ὅτω πλάττων τοῦ Πλάστου ὁ πανσθένων βραχίων
 Τὴν χριστόπαιδα ταύτην ἔπλασεν Ἑλληνίδα,
 Καλλονῆς οὐρανοῦ κ' ὕψους ἔκτυπον θεῖον,
 Μέγα μέλλον κρατοῦσαν καὶ μεγάλην ἐλπίδα.
 Καὶ τῇ εἶπε μ' ἀγάπην ὁ Θεὸς «Χαῖρε Κόρη!
 » Τοῦ ἐν γῆ σου σταδίου ἰδοὺ τίνες οἱ ὄροι—
 » Μάνθανε πῶς θὰ ζήσης ἐπὶ γῆν Ἑλληνίδα,
 » Τί ὀφείλεις νὰ πράττης πρὸς τοιαύτην Πατρίδα.

» Χρυσοστόμου καὶ ἄλλων τοὺς ἁγίους αἰῶνας
 » Μὲ τὸ κάλος νὰ μίξης ἐποχῆς Περικλείου.
 » Εἰς καρδίας Ἑλλήνων τοὺς καλλίστους ἀνθῶνας

(1). Ἐννοητέον τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, παρ' ᾧ καθίσας ὁ Κύριος
 ὠμίλησε τῇ Σαμαρεϊτιδί, καὶ ὑπεσχέθη αὐτῇ δοῦναι τὸ δῶρον τὸ
 ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον. (2) νάματος. (3) ἡ ψυχῆ.

» Νὰ φυτεύσης ἐκείνους, οὗς ἐγὼ μὲ τ' ἁγίου
 » Αἵματος τοῦ υἱοῦ μου τὸ σωτήριον ρεῦμα.
 » Ἐρανα φιλανθρώπως· ἔς τὸ ὑψίβατον πνεῦμα
 » Τῶν Ἑλλήνων τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ νὰ φυσᾶς.»

—Σὺ τῶ ὄντι ἐπλάσθης δι' ἡμέρας χρυσᾶς,
 Ἑλληνίς! οὐρανόθεν οὐδεμία ἐστάλη
 Καθὼς σέ θνητῇ ἄλλῃ,
 Ἦν ἀξία τοσοῦτον νὰ στολίζῃ μεγάλη.
 Λοιπὸν ἔχε τὸ βλέμμα
 Εὐγενὲς καὶ σπουδαῖον, ὡς αὐτό σου τὸ στέμμα·
 Καὶ ἐνδύου στολὴν
 Σύμφωνα μὲ ἦν σ' ἔδωκ' ὁ Θεὸς ἐντολήν.
 Κατ' αὐτὴν τὸν καλὸν σου κίνει πάντοτε πόδα,
 Κ' ὑπ' αὐτὸν νὰ θλαστάνουν κάμνε κρίνα καὶ ρόδα.

Σημ. Ἡ ἀνωθι ποίησις εἶνε προῖον καλάμου δεδοκιμασμένου
 καὶ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν τὰ μέγιστα τιμώντος. Βρίθει καλλονῆς καὶ
 φαντασίας ἀμιμήτου. Ἄλλ' ὡς ποίησις καὶ ποίησις ὑψηλὴ ἔχει
 ἀνάγκην προσοχῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀναγνώστου, τὸν ὁποῖον παρακα-
 λοῦμεν ὅπως μὴ λείψῃ ἵνα ἐπιστήσῃ αὐτήν, ἐὰν θέλῃ τῶ ὄντι νὰ ἐν-
 τρυφήσῃ ἐν τῷ εὐδαίε τούτῳ ἀνθῶνι. Σύγκειται ἐκ δέκα ἐξ στροφῶν,
 τῶν ὁποῖων ἐκάστη ἔχει καὶ ἰδιαίτερον θελγήτρον.

Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλὰς τοῦ Λωτεροβρούννου.

Μετὰ τὸ τέλος μεγαλοπρεποῦς γεύματος, τὸ ὁποῖον ὁ Θωμᾶς Βέν-
 τθορθ ἔδιδεν εἰς τοὺς φίλους του, καὶ ὅτε αἱ γυναῖκες ἀπεσύρθησαν,
 οὗτος παρακινούμενος ἀπὸ τὰς θερμὰς παρακλήσεις τῶν προσκε-
 κλημένων του, ἤρχισε τὴν ὀμιλίαν του ὡς ἐξῆς· «Ἐπιθυμεῖτε θε-
 βαίως, φίλοι μου, νὰ μάθητε διὰ τίνων μέσων ἱατρευθῆν ἀπὸ τὴν
 ἐπάρατον ἐκείνην ἀσθένειαν, ἣτις εἰς τὸ ἀνθος τῆς νεότητός μου μὲ
 ἐστέρησεν ὅλα τὰ θελγήτρα τῆς ζωῆς καὶ μὲ ἀφῆκε μόνον τὴν ἐ-
 πιθυμίαν τοῦ θανάτου.

Ητο δεκάτη ὥρα τῆς πρωίας, ὅτε ἐξηγέρθη. Ὁ δόκτωρ Ἐλιότ, τὸν ὁποῖον τότε πρῶτον εἶχον προσκαλέσει, ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐκάθησε πλησίον μου· μόλις τὸν ἤσθάνθη καὶ ὑψώσας τὴν καταβαρυμένην κεφαλὴν μου, τῷ εἶπον μὲ φωνὴν ἀδύνατον. — Φεῦ ! κύριε Ἐλλιότ, βλέπετε ἓνα δυστυχῆ νέον, ὅστις βιάζεται ταχέως πρὸς τὸν τάφον. Περικυκλωμένος ἀπὸ ὅλας τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας κολοσσαία περιουσία χορηγεῖ, αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸν μου κυριευμένον ἀπὸ τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν θλίψιν· μόλις εἶμαι εἰκοσιπενταετής καὶ ἔχασα ὅλας τὰς ἐλπίδας τῆς νεότητος. Ἡ ὑπαρξίς μου μὲ θαρύνει καὶ ὁμοιάζει μὲ ὕπνον κοπιαστικόν, ὅστις ταραττεται ὑπὸ λυπηρῶν ὀνείρων, παρὰ μὲ ζωῆν: Ὅλαι αἱ ἰδέαι μου στρέφονται πρὸς τὸν θάνατον· τὸν περιμένω, τὸν ἐπιθυμῶ, καὶ μῶλον τοῦτο ἀγαπῶ ἀκόμη τὴν ζωὴν, ἃν καὶ δὲν ἔχει δι' ἐμὲ οὐδὲν θέληγητρον οὔτε κατὰ τὸ παρὸν οὔτε κατὰ τὸ μέλλον. Ἐσυμβουλευθῆν περὶ τῆς ἀσθενείας μου τοὺς ἰκανωτέρους ἰατροὺς τοῦ Λονδίνου ἢ νὰ εἶπω καλλίτερον τοὺς περιφημοτέρους· μὲ τὰ ἱατρικὰ τῶν ἠύξησαν τὴν ἀσθενείαν μου καὶ ἐπὶ τέλους μὲ ἔγκατέλιπον, λέγοντες ὅτι ἔφθασα εἰς τὸν ἔσχατον βαθμὸν τῆς ὑποχονδρίας. — Ἐχουν δίκαιον, μοὶ ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. — Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀποθάνω ! — Βεβαίως πρέπει, ἀλλ' ἀφοῦ γίνετε ὀγδοηκοντούτης ! — Θεέ μου ! μήπως γνωρίζετε κανὲν ἱατρικόν ; . . . Ἴσως, ἴσως. Ἐμπρός, κύριε Θωμᾶ, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός, προσηλώσας ἐπάνω μου προστακτικὰ βλέμματα· ἐμπρός, ὁμιλήσατε ἐλευθέρως. Ἐκάματε κατάχρησιν εἰς τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας δίδουν ὁ πλοῦτος καὶ ἡ νεότης ; — Μεταχειρίσθη αὐτάς, τῷ εἶπον, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἔκαμα κατάχρησιν αὐτῶν. — Τί αἰσθήματα ἔχετε, ὅταν ἐγερθῆτε ἐκ τοῦ ὕπνου ; — Θλίψιν βιβυτάτην. — Ποῖαι εἶνε αἱ πρῶται σας σκέψεις ; — Εἶνε συγκεχυμένα καὶ δὲν ἀποβλέπουσιν εἰς κανὲν ἀντικείμενον. — Ποῖα ἐξ ὅλων τῶν ἡδονῶν κολακεύει περισσότερο τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ αἰσθηματὰ σας ; — Δὲν γνωρίζω οὐδεμίαν . . . — Πῶς ! ὁ ἔρω ; — Φεῦ ! δὲν ἔχω τὴν δύναμιν οὔτε νὰ ἀγαπήσω, οὔτε νὰ μισήσω ! — Τὸ θέατρον ; — Δὲν ἔχω πλέον ἐπιθυμίαν ! — Ἡ τράπεζα ; — Δὲν ἔχω ὄρεξιν. — Αἱ ὠραῖαι εἰκόνες τῆς φύσεως ; — Φεῦ, κύριε, δὲν τὰς βλέπω πλέον, εἰμὴ ὀπισθεν νέφους δακρύων.

— Εἴσθε πολὺ δυστυχῆς, κύριε, μοὶ εἶπεν ὁ ἰατρός, ἀλλ' ἀπὸ σαῶς ἐξαρτᾶται ἡ θεραπεία σας. — Πιστεύετε ; — Μάλιστα, κύριε Θωμᾶ, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγάλη θυσία. — Ποῖα θυσία παραδείγματος χάριν ; — Ἡ ἐξῆς· πρέπει ν' ἀφίσετε τὴν πατρίδα σας, τὰς συναναστροφάς σας, τὰς συνθηθείας σας καὶ ὅλας τὰς ἐκ τοῦ πλοῦτου ἀπολαύσεις σας· πρέπει νὰ λησμονήσετε τί εἴσθε τόρα καὶ τί πρὶν, ὅτι ἔχετε πενήτηκοντα χιλιάδας λιρῶν εἰσόδημα. Τέλος πάντων πρέπει ν' ἀναχωρήσετε διὰ τὴν Ἑλβετίαν, νὰ φέρητε δὲ μαζὴ σας μόνον πενήτηκοντα γκινέας, διὰ ν' ἀγοράσητε ὀλίγας αἶγας καὶ μικράν τινα καλύβην αἰγοβοσκοῦ. Νὰ ζήσετε ἐκεῖ ἓν ἔτος ὑποκάτω εἰς οὐρανὸν καθαρὸν καὶ εἰς ἀτμοσφαιραν ζωηράν· καὶ μὲ τὸν ἰδρῶτα τοῦ προσώπου σας νὰ κερδήσητε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν δύνασθε νὰ ἐξαγοράσετε μὲ ὅλον τὸν χρυσὸν τῆς Ἀγγλίας καὶ τοὺς ἀδάμαντας τῶν Ἰνδιῶν. — Ἐγὼ νὰ ταξειδεύσω ; ἀνέκραξα· ἔχασα τὰς δυνάμεις μου ! — Αἱ δυνάμεις σας θὰ ἐπανέλθουν. Ἡ ἀσθενεία σας, κύριε, ἐξηκολούθησεν ὁ ἰατρός, εἶνε ἐξ αἰτίας τοῦ κλίματος, εἰς τὸ ὁποῖον κατοικεῖτε· πρέπει λοιπὸν νὰ ζητήσετε κλίμα διαφορετικόν. Μεγάλῃ κατάχρησις γεννᾷ τὸν χορτασμόν, οὗτος δὲ τὴν ἀηδίαν. Αἱ ἐπιθυμίαι τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος σβύνονται ἀπὸ τὴν εὐκολίαν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν, καὶ πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ αἰσθάνεται φυσικὰ καὶ ἠθικὰς ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ὅταν λείψουν, ἡ ψυχὴ ἀδυνατίζει καὶ ἡ ζωὴ καταστᾷ ἀνυπόφορος. Ὑπάρχει τάξις ἀνθρώπων εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἀσθενεία σου εἶνε πολὺ σπανία, καὶ ἡ τάξις αὕτη εἶνε ἡ τάξις τῶν πτωχῶν· εἰς αὐτὴν λοιπὸν χρεωστέεις νὰ καταχθῆς. Διὰ τοῦτο ἀναχώρησον, καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον· ἀκούεις ; ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον. Μὴ ἐπιστρέψῃς πρὶν νὰ περάσῃ τὸ ἔτος, καὶ τότε θὰ ἐπανέλθῃς ὑγιῆς. — Ἥθελον νὰ κάμω παρατηρήσεις τινάς, ἀλλ' ὁ ἰατρός πλησιάζας μὲ εἶπε μὲ τρόπον σχεδὸν προστακτικόν. « Κύριε, δὲν σαῶς μένει εἰμὴ μία μόνη σάνις εἰς τὸ ναυάγιον· ἂν δὲν τὴν λάβετε, εἴσθε χαμένος. » Συγχρόνως λαβὼν τὸν πῖλον τοῦ μὲ ἀποχαιρετᾷ εὐχόμενος καλὸν κατευόδιον.

Ἀφοῦ ἐτκέφθη ὀλίγον τὰς συμβουλάς τοῦ περιφήμου ἰατροῦ, ἤσθάνθη ἀκτίνα ἐλπίδος εἰς τὸ θάθος τῆς καρδίας μου. Ἐὰν ἦτο ἀ-

ληθές! εἶπον μὲ τὸν ἑαυτὸν μου, ἂν ἠδυνάμην νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ζωὴν, νὰ γνωρίσω ἀκόμη τὴν εὐτυχίαν τοῦ ὑπάρχειν, νὰ θεωρήσω μετὰ τινος εὐχαριστήσεως τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, ἢ λάμψις τῶν ὀπίστων ἐνοχλεῖ τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ κουράζει τὰ νευῶρα μου! Ἐὰν ἦτο ἀληθές ὅτι ἀὴρ καθαρώτερος ἤθελε διώξει ἀπὸ τὴν καρδίαν μου τὰ θλιβερὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα τὴν καταθλίβουν! **Ναί, βεβαίως, ἀπεφάσισα.** Ὁ κύριος Ἐλλιοτ ποσῶς δὲν μὲ ἀπατᾷ ἢ ἐιλικρίνεια ἐφαίνετο ὄχι μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λόγους του· εἶνε πεπεισμένος.

Προσεκάλεσα ἀμέσως τὸν ἐπιστάτην μου Οὐίλλιάμ, τοῦ ὁποίου τὴν τιμιότητα γνωρίζετε ὅλοι. «Οὐίλλιάμ, τῷ εἶπον, θέλω σοῦ δώσω ἀπόδειξιν τῆς ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης μου. Αὐριον ἀναχωρῶ ἀφίνω τὴν Ἀγγλίαν, καὶ δὲν λαμβάνω μαζῆ μου παρά ἑκατὸν μόνον γκινέας. Δὲν θὰ γνωρίζῃς τὸν τόπον τῆς θεληματικῆς ταύτης ἐξουσίας μου, μὴ ζητῆς ποσῶς νὰ τὸν ἀνακαλύψῃς, καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι μου θὰ τὸν ἀγνοοῦν καθὼς σύ. Εἰς τὸ διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ λείπω μεταχειρίζου τὴν κτᾶτάσιν μου ὡς εἰν ἦτο ἰδική σου. Ἐὰν σοῦ ζητήσω χρήματα, πρὶν τελειώσῃ ἔιν ὀλόκληρον ἔτος, μὴ μοῦ στείλῃς, καὶ νὰ μὴ θελήσῃς νὰ δεχθῆς μάλιστα εἰάν ἤθελε σοὶ παρουσιασθῆ κανέν συνάλλαγμα ἀπὸ μέρους μου,» Ὁ Οὐίλλιάμ ἐξαφνισθεὶς καὶ λυπηθεὶς μεγάλως διὰ τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην μετεχειρίσθη ὅλην τὴν εὐγλωττίαν του προσπαθῶν νὰ μὲ κρατήσῃ ἢ νὰ μάθῃ τοῦλάχιστον τὸν τόπον τῆς ἐξουσίας μου. «Μὴ μ' ἐμποδίζῃς τῷ εἶπον, ἢ ἀπόφασις ἔγινεν, Οὐίλλιάμ, πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς μου.» (ἀκολουθεῖ).

Ὁ Ραφαῆλος.

Ἐγεννήθη εἰς τὸ Οὐρβίνον μικρὰν πόλιν τῆς Ἰταλίας, τὴν μεγάλην Παρασκευὴν τοῦ ἔτους 1483. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰωάννης Σάντης, καλλιτέχνης ἀφελής, πρᾶος καὶ καλοκάγαθος, ἐδίδασκεν ὁ ἴδιος τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς σχεδιογραφίας εἰς τὸν προσφιλῆ καὶ μονογενῆ αὐτοῦ υἱόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγγέλου Ραφαήλου. Βραδύτερον ὅμως, αἰσθανόμενος ὅτι ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐπιδόσεως τοῦ υἱοῦ του εἰς τὴν τέχνην δὲν ἦτον ὁ κατάλληλος πρὸς

ΡΑΦΑΗΛ.

διδασκαλίαν του, παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν ἐν Περούζῃ (Ἰταλικῇ πόλει ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως) διαμένοντα περίφημον τότε ζωγράφον Περουζίνου. Ὁ Ραφαῆλος δεκαπενταετῆς ἤδη ἐσουνοικεῖ-
ώθη τάχιστα πρὸς τὸ ὕψος τοῦ διδασκάλου του, ὥστε εἰργάζετο μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς αὐτῆς εἰκόνας, οἶδων δείγματα τῆς μελλούσης δεινότητος αὐτοῦ.

Εἰκοσαετῆς μόλις ὁ Ραφαῆλος, ἀφήσας τὴν αὐστηρὴν συμμετρίαν τῆς θρησκευτικῆς ζωγραφικῆς, ἀνήχθη τὸ πρῶτον εἰς τὸ στάδιον τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ποιήσεως. Τὴν 1 Ὀβρίου τοῦ 1504 ἔτους ἀπῆλθεν εἰς Φλωρεντίαν τὴν τότε κατ' ἐξοχὴν πόλιν των θαυμάτων καὶ ἐστὶ-
αν παντὸς ὠραίου καὶ ὕψηλῦ. Τὸ ὕψηλόν καὶ πλούσιον κωδωνοστάσιον τοῦ Ζιῶτου, ὁ τροῦλλος τοῦ Βρουνελλέσκη, αἱ πρῶται εἰκόνες τοῦ Λεονάρδου da Vinci, αἱ τοιχογραφίαι τοῦ πατρὸς Ἀγγελικοῦ ἐν τῷ Ἀγίῳ Μάρκῳ, αἱ πλήρεις ἐκφράσεως εἰκόνες τοῦ Μαζακκίου, ἐνός τῶν πρώτων ζωγράφων τῆς παλιγγενεσίας, ταῦτα πάντα προσεχάλουν εἰς Φλωρεντίαν πάντα τεχνίτην ὀρεγόμενον ἐμπνεύσεως καὶ ἀμιλλώμενον πρὸς τὰ ἔργα ἐκείνων. Ἡδὴ ἡ Φλωρεντία περιέμενεν ἀνυπομόνως τοὺς ἀναγγεληθέντας πίνακας τῆς μάχης τῶν Ἰπποτῶν καὶ τοῦ πολέμου τῆς Πίσης, διαγώνισμα τῶν δύο τότε μεγάλων ζωγράφων, τοῦ Λεονάρδου da Vinci καὶ τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου (1).

Αἱ κολοσσαῖαι ἐκεῖναι σχεδογραφίαι πλήρεις τόλμης καὶ ἐμβρι-
θείας καλλιτεχνικῆς, αἱ τρομεραὶ καὶ σπαίρουσαι εἰκόνες τῶν μαχο-
μένων ἀνδρῶν, τῶν ἵππων τοῦ Λεονάρδου, οἱ ὑπερήφανοι καὶ ἥρωικοὶ
στρατιῶται τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου, ἐπροξένησαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν
εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ νεανίου τούτου, ὁ ὁποῖος μέχρι τοῦδε εἶχε δοθῆ
μόνον εἰς τὴν ἐκφράσιν τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς φυσικῆς ἀφελείας
καὶ εὐμορφίας. Ὅποια ἀπόστασις μεταξύ τῆς μαθηματικῆς διαθέσεως
καὶ τῶν μονοτόνων ἡσυχῶν καὶ ἀφελῶν γραμμῶν τοῦ διδασκάλου
του Περουζίνου καὶ τῆς τολμηρᾶς καὶ νευρώδους ἀταξίας, τῆς ἀρε-
ωποῦ ἐκφράσεως καὶ τοῦ κυματισμοῦ τῶν γραμμῶν καὶ τῶν πτυχῶν,

(1) Οὗτος ὑπῆρξε διασημότετος γλύπτης, ζωγράφος καὶ ἀρχιτέκτων Ἰταλός, γεννηθεὶς τὸ 1474 καὶ ἀποθανὼν τὸ 1563 ἐν Ρώμῃ. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του εἶχε στερηθῆ τῆς ὀράσεως.

ὅστις ἀνεπτύσσεται ἐπὶ τῶν σχεδογραφῶν τῶν δύο ἐξόχων φλωρεντιῶν τεχνιτῶν! Ἡ θέα τῶν εἰκόνων ἐκείνων ἐνέπνευσε μέγαν τὸ πνεῦμα τοῦ Ραφαήλου, ἀνακαλύψασα εἰς αὐτὸν νέους κόσμους καλλιτεχνίας.

Διαμένων ἐν Φλωρεντία ἐτελειοποιήθη ἐσπούδασε τὸ ὕψος τοῦ Μιχαήλ Ἀγγέλου βίαιον ἔχοντας τὴν ἀνατομίαν· κατεγίνετο περὶ τὴν ρωπογραφίαν (paysage) καὶ ζωγραφίαν, ἐσπούδασε τὴν τέχνην των πτυχῶν, τοὺς ὀρίζοντας, τὰ ἀποτελέσματα τῆς σκιαυγείας (clair-obscur), τῆς νυκτός, τοῦ τεχνικοῦ φωτός, καὶ διὰ τῶν ἐπικρίτων τούτων γνώσεων ἀναρριπίσας τὸ ἐν αὐτῷ ἱερὸν τῆς μεγαλοφυΐας πῦρ, προῆξε τὸ αἶσθημα τοῦ ὠραίου εἰς τὸ ἄωτον τῆς ἐντελείας. Παραβάλλοντες τὸν Ραφαῆλον πρὸς τοὺς ἄλλους ζωγράφους εὐρίσκομεν αὐτὸν μέγιστον πάντων, ὡς μόνον κατορθώσαντα νὰ καταστήσῃ φθεγγομένην καὶ ζῶταν τὴν τέως ἄφρων καὶ νεκρὰν ζωγραφικὴν τέχνην. Ἰδίως διέπρεψεν εἰς τὴν ἐξεικόνισιν τῶν βρεφῶν καὶ τῶν παιδίων, παριστῶν αὐτὰ πλήρη ἐπαγωγῆς χάριτος καὶ ἀφελούς εὐμορφίας. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Ἰωάννης ὡς βρέφη ὁμοιάζουσιν ἀγγέλους καταβάντας ἐξ Οὐρανοῦ.

Ἐικοσιπενταετῆς (1508) προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ συμπατριώτου αὐτοῦ Βραμάντου νὰ μεταβῇ εἰς Ρώμην κατὰ βούλησιν τοῦ πάπα Ἰουλίου τοῦ δευτέρου. Ἦτο δὲ ὁ Ραφαῆλος τότε ἐράσιμος τὴν ὄψιν· ἐπὶ τοῦ νεαροῦ καὶ ἀνθηροῦ προσώπου του ἔλαμπεν ἡ ἀκμὴ καὶ τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἤθους· ἡ δὲ ἀναστροφή τῆς κόμης, τὸ ἐπαγωγὸν τοῦ ἤθους καὶ τὸ κόσμιον τῆς ἀναβολῆς περιεποιούν αὐτῷ τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμὸν πάντων. Ὁ πάπας ἐδέχθη αὐτὸν εὐμένεστα καὶ τῷ ἀνέθεσε τὴν εἰκονικὴν διακόσμησιν μιᾶς τῶν τεσσάρων αἰθουσῶν τοῦ Οὐατικανοῦ, αἵτινες ὀνομάζονται Stanze ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν. Ἡ πρὸς αὐτὸν εὐμένεια καὶ ἐμπιστοσύνη τοῦ πάπα Ἰουλίου συνανύψωσε τὸ φρόνημα τοῦ Ραφαήλου, ὅστις ἀποτινάξας πᾶν ὄ,τι μικρὸν ἢ τοπικὸν ἔμαθεν ἐν Περούζῃ καὶ Φλωρεντία, ἀνεδείχθη ζωγράφος παγκόσμιος καὶ θεμελιωτὴς τῆς Σχολῆς τῆς Ρώμης. Ἀνήχθη δὲ εἰς τὴν μεγάλην λεγομένην ζωγραφικὴν διὰ τῆς ἐπὶ τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ λεγομένου θαλάμου τῆς ὑπογραφῆς παραστάσεως τῶν τεσσάρων διεκδηλώσεων τοῦ ἀνθρωπί-

νου πνεύματος, τῆς Θεολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς Ποιήσεως καὶ τῆς Νομομαθείας. Ἀπέναντι τῆς Συζητήσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας ἐζωγράφησε τὴν Σχολῆν τῶν Ἀθηναίων Ἐδῶ ὁ Ραφαῆλος κατὰ πρῶτον ἤγγισε τὴν ἑλληνικὴν τέχνην, καὶ παρὰ ἄλλοις ὅτι ἄμα πετήσας τὸ ἔδαφος τῆς ἀρχαιότητος κατενόησεν αὐτὴν ἐντελέστατα, εὐθὺς συνοικειωθεὶς μετὰ τοῦ πνεύματος αὐτῆς. Διὰ τῆς δυνάμεως τῆς φαντασίας αὐτοῦ ἀφαιρῶν διαστήματα χρόνου καὶ τόπου, μεταφέρει ἡμᾶς εἰς τὸ μέσον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀκαδήμου, ἐνθα εὐρίσκομεν συνηθροισμένους ἅπαντας τοὺς φιλοσόφους τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας, τοὺς ὁποίους ἀμφιβάλλομεν ἂν ὁ Ἀπελλῆς ἤθελε κατορθώσει καλλιῶν νὰ παραστήσῃ.

Ἡ Ρώμη ἦτο τότε ἡ κατ' ἐξοχὴν πόλις τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων. Ὁ Αὐγουστῆνος Χίγης, περίφημος Σιενναῖος ἔμπορος, διέπρεπεν ἰδίως διὰ τὸν πρὸς τὴν καλλιτεχνίαν ἔρωτα καὶ τὴν μεγαλοδωρίαν αὐτοῦ. Ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τῆς τερπνοτάτης ἐπαύλεως αὐτοῦ (κατεσκευασμένης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως) ὁ Ραφαῆλος ἐζωγράφησε τὴν διακόσμησιν τοῦ τοιχογραφίου τῆς Γαλατείας, ἣτις θάινει ἐπὶ κεγγύλης καὶ σύρεται ὑπὸ δύο δελφίνων, ἐλαύνοντος καὶ ὑψηλοχοῦντος τοῦ ἔρωτος. Τὴν εἰκόνα ταύτην ἐτελείωσε τὸ 1511, καὶ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1513 ὁ καρδινάλιος Ἰωάννης ὁ ἀπὸ Μεδίκων διεδέχθη τὸν τελευταίον τῶν Ἰουλίων εἰς τὸν παπικὸν θρόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα Λέων ὁ δέκατος, ὁ ὁποῖος ὑπερῆξεν ἐκ τῶν μεγαλοπρεπεστάτων προστάτων τῆς καλλιτεχνίας, ἐξακολουθήσας τὴν ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ ἐγναίλασθειαν ἐποχὴν μετὰ τοσοῦτου ζήλου, ὥστε ὁ αἰὼν αὐτοῦ ὠνομάσθη αἰὼν Λέοντος τοῦ δεκάτου. Κατὰ διαταγὴν τούτου ὁ Ραφαῆλος ἐζωγράφησεν ἐν τῷ Οὐατικανῷ τὴν Ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἀττίλα, τοῦ ἀγρίου ἐκείνου κατακτητοῦ.

Ἀποθανόντος τοῦ Βραμάντου τὸ 1514, Λέων ὁ δέκατος διώρισε τὸν Ραφαῆλον ἀρχιτέκτονα τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ τοῦ Οὐατικανοῦ. Εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνάγονται αἱ λεγόμεναι Παστάδες (Laggiæ) ἐν τῷ Οὐατικανῷ, ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ὁποίων ὁ Ραφαῆλος καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔγραψαν περὶ πεντήκοντα δύο εἰκόνας, τῶν ὁ-

ποίων αἱ ὑποθέσεις ἐλήφθησαν ἀπὸ τὴν παλαιάν καὶ νέαν Διιθήκην, καὶ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη, ἡ Δημιουργία, ἔργον τοῦ Ραφαήλου, διαπρέπει διὰ τῆς ἀμιμῆτου θείας ἐκφράσεως τῆς κεφαλῆς τοῦ Πλάστου, δημιουργοῦντος τὴν γῆν ἐκ τοῦ χάους. Τετιμημένος ὑπὲρ πάντας τοὺς ὁμοτέχνους του καὶ ὑπὸ πάντων θαυμαζόμενος ἔζη, οὐχὶ ὡς ζωγράφος, ἀλλ' ὡς ἡγεμῶν. Οἱ ἐπιφανέστατοι ἄνδρες τῆς Ρώμης ἐθήρυσον τὴν φιλίαν αὐτοῦ. Ὁ καρδινάλιος Βιθιδιένας προέτεινεν αὐτῷ εἰς γάμον τὴν ἀνεψιάν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Ραφαήλος, ὅλος ἔκδοτος εἰς τὸν πρὸς τὴν Φορναρίαν ἔρωτα αὐτοῦ, ἀπεποιήθη τὸν γάμον ἐκεῖνον. Ἡ Φορναρίνα, καὶ τοὶ ἀθλητικοῦ ἀναστήματος καὶ καταγωγῆς ταπεινῆς ἦτον ὁ ἰδανικὸς τύπος τῶν γυναικῶν τοῦ Ραφαήλου, τύπος, τὸν ὁποῖον πολλάκις παρέστησεν εἰς τὰς γραφὰς αὐτοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὴν Παρθένον τοῦ ἁγίου Σίξτου, ἣτις εἶνε ἡ δόξα τοῦ Μουσείου τῆς Δρέσδης. Τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένου, ἐξαιτίας καλλονῆς, ἀποπνέει οὐράνιον γλυκύτητα. Φέρουσα εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς τὸν Ἰησοῦν, παιδίον ἰλαρὸν καὶ προσηνές, μεταρσιούται ἐλαφροτέρα τῶν νεφελῶν καὶ ὑπὸ ἀγγέλων περικυκλουμένη πρὸς τοὺς οὐρανίους αἰθέρας.

Φθάσας εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν τῆς δόξης, ἐμελέτα ἤδη τὴν διακόσμησιν τῆς τετάρτης αἰθούσης τοῦ Οὐατικανοῦ, ὅτε ὁ καρδινάλιος Ἰούλιος ἀπὸ Μεδίκων, ὁ βραδύτερον Πάπας Κλήμης ὁ ἑβδόμος, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ζωγραφῆσῃ τὴν Μεταμόρφωσιν. Ἡ εἰκὼν αὕτη, τελευταῖον ἔργον τοῦ Ραφαήλου, ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῆς οἰκουμένης καὶ διεδόθη πανταχοῦ διὰ τῶν ἀρίστων χαλκογραφῶν.

Ὁ Ἰησοῦς φωτίζει διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὸ ὄρος Θαβώρ, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἠκολούθησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Πέτρος, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. Ὁ Ἡλίας ἵσταται πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτοῦ, ὁ δὲ Μωϋσῆς πρὸς τὰ ἀριστερά. Ὁ Ἰησοῦς μεταρσιούται πρὸς τοὺς οὐρανοὺς, διασκορπίζων περὶ αὐτὸν φῶς οὐρανοῦ δόξης. ἐκ τοῦ ὁποῖου καταθαμβηθέντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ πίπτουσι πρηνεῖς. Μάνοι ὁ Ἡλίας καὶ ὁ Μωϋσῆς, κατελθόντες ἐξ οὐρανοῦ, ἀτενίζουσιν ἄντικρυς τὸν Θεόν, ὅστις, ἐγκαταλείπων βαθμὴδὸν τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, ἀποθεοῦται. Οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι ἔμειναν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Θαβώρ καὶ φαίνονται ἀγνοοῦντες τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς συμβαίνοντα. Οἱ κάταικοι πλησιοχώρου τινὸς κώμης, μαθόντες ὅτι ὁ Ἰησοῦς θεραπεύων

πάντα ἀσθένειαν καὶ ἀποδιώκων τὰ δαιμόνια, ἔφθασεν ἐκεῖ τρέχουσιν ἵνα ἐπικληθῶσι τὴν θεραπείαν παιδίου δαιμονισμένου. Ὁ ἅγιος Ἄνδρέας ἀνιχνωρίζει τὴν ἀνικανότητά του, οἱ δὲ παρ' αὐτῷ ἀπόστολοι ἐκφράζουσι διὰ σχημάτων ὅτι μόνον ὁ ἐπὶ τοῦ ὄρους εὐρισκόμενος δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν πάσχοντα. Ἐκ τῶν τεσσάρων τελευταίων μαθητῶν δύο βλέπουσιν ἐκπληκτοὶ τὸ ὑπὸ τῶν σπασμῶν ταλαιπωρούμενον παιδίον. Ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀπαρμιλλοῦ ἐκφράσεως εἶνε ἀποκύημα τῆς ὑπερτάτης προσπθείας τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Ραφαήλου.

Τελειώσας τὴν εἰκόνα ταύτην δὲν ἠθέλησε πλέον ν' ἀναλάβῃ τὰς γραφίδας, καὶ ὁ θάνατος ἀνῆρπασεν αὐτόν, ὡς εἰ ἐπέπρωτο νὰ σφραγίσῃ τὸν βίον αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐντελεστάτου προϊόντος τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης. Ἀπέθανε δὲ ἐκ πλευριτίδος τὴν 6 Ἀπριλίου 1520 τὴν ἁγίαν Παρασκευὴν, ἡμέραν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως αὐτοῦ: Διακρούσας τῆς ἀσθενείας, Λέων ὁ δέκατος ἐπληροφορεῖτο συνεχῶς περὶ τῆς ὑγείας του, καὶ ἡ Ρώμη εὐρίσκετο εἰς μεγίστην κατῆφειαν καὶ ἀνησυχίαν. Αἰσθανόμενος τὸ τέλος τοῦ βίου διέθεσε τὰ περὶ αὐτὸν, διαμοιράσας τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ εἰς τοὺς δύο φιλιῶν, αὐτοῦ μαθητὰς, τὸν Ἰούλιον Ρωμανόν, ὅστις καὶ τὸν διεδέχθη ὡς ἀρχηγὸς τῆς Σχολῆς, καὶ τὸν Φραγκίσκον Πέννι, εἰς τοὺς ὁποίους ἐκληροδότησε ἅπαντα αὐτοῦ τὰ καλλιτεχνήματα.

Τὸ σῶμα του ἐξετέθη ἐν τῇ αἰθούτῃ, ἔνθα συνήθως ἐζωγράφει. Ὁπισθεν τῆς νεκρικῆς παττάδος ἐξετέθη ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς Μεταμορφώσεως, ἀποτελοῦσα σπαρταξικάρδιον ἀντίθεσιν πρὸς τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ δαιμονίου τεχνίτου. Ἡ κηδεῖα του ἐγένετο μᾶλλον κατασκευαστικὴ ἢ μεγαλοπρεπής. Ἡ Ρώμη ἔκλαιε τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ μεγίστου τεχνίτου τῆς, καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Πάπα ὁ Βέμβρος συνέταξε τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον:

Ille hic est Raffael, timuit quo sospite vinci
Rerum magna parens; et moriente mori.

Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλάς τοῦ Λωτεροβρούννου.

(Συνέχεια σελ. 368.)

Αἱ ἐτοιμασίαι τοῦ ταξιδίου μου ἔγιναν, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχώρησα. — Τὸ ταξίδιον δὲν ἦτο κοπιαστικὸν ὅσον τὸ ἐφανταζόμεν. Ὅσον ἀπεμακρυνόμενη ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ἤσθάνομεν τὸ στήθος μου ἐλαφρυνόμενον καὶ τὰ νεῦρα μου εἰς καλλιτέραν κατάστασιν, τὴν καρδίαν μου ὀλιγώτερον θαρρυμένην καὶ τὴν κεφαλὴν μου ἐλευθέραν ἀπὸ τὰ σύννεφα τὰ ὅποια πρὸ πολλοῦ ἐφαίνοντο ὅτι ἐσκότηζον τὸν νοῦν μου. Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη δὲν διήρκεσε πολὺ. Ἐσκέφθην τὸν νέον τρόπον τῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ἔμελλον ν' ἀκολουθήσω ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ τοῦ ὁποίου οἱ τρόποι, αἱ συνήθειαι, τὰ ἤθη καὶ ἡ γλῶσσα μοῦ ἦσαν ὄλω; ἀσυνεθέστα. Ἐτρομάζον συλλογιζόμενος μόνον τὴν ἔνδειαν, τὴν ὁποίαν ἐπήγαιναν τόσον μακρὰν διὰ νὰ ζητήσω, καὶ ὀπισθοχώρουν. Ἐτυλλογιζόμενη τοὺς συγγενεῖς μου, τοὺς φίλους μου τοὺς ὁποίους ἄφωνα, καὶ ῥίπτων λυπηρὸν βλέμμα ἐπὶ τῆς πατρίδος μου, ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ θίθος τῆς καρδίας μου ἤκουον μυστικὴν φωνήν, ἥτις μοὶ ἔλεγε, « Δὲν θὰ τὴν ἐπανίδῃς πλέον ! »

Φθάνω τέλος εἰς τὴν Γαλλίαν τὴν στιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐσηκώθη ἡ ἐπανάστασις, καὶ διαβαίνω ταχέως τὸν ὠραῖον τοῦτον τόπον, τὸν ὁποῖον σκληροτάτη ἀναρχία ἔμελλε νὰ ἐρημώσῃ καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὄλα τὰ ἐξηγριωμένα πάθη ἔμελλον νὰ φέρωσιν εἰς ὅλην τὴν σφαιρὰν τὴν ἐρήμωσιν, τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὸν θάνατον !

Μετὰ τριῶν ἡμερῶν ταξιδίου εἶδον τέλος τὰ ὄρη τῆς Ἐλβετίας, τὰ ὅποια ὕψοναν τὰς ἐκ πρασινάδος καὶ χιόνος καλυμμένας κορυφὰς των. Εἰς τὴν θέαν ταύτην, ἥτις ἔπρεπε νὰ φέρῃ τὴν χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν μου, θαθεῖα λύπη ἐκυρίευτε τὴν ψυχὴν μου ἔχουσα παταμὸν δακρύων, καὶ εἶπον μὲ τὸν ἑαυτὸν μου. Ἴδου ὁ τάφος μου !

Ἀφοῦ ἔρριξα εἰς Βέρνην, κατόκησα εἰς περίφημόν τι ξενοδοχεῖον εὐρισκόμενον ἐπὶ τοῦ δώματος τῆς Μητροπόλεως. Ἀπεφάσιστα ν' ἀναπαυθῶ ἐκεῖ δύο ἡμέρας, ὅχι διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ διάφορα

ἀντικείμενα τὰ ὅποια ἡ ὠραία καὶ θελκτικὴ ἐκείνη πόλις παρουσιάζει εἰς τοὺς περιηγητάς, διότι δὲν εἶχον οὔτε τὴν δύναμιν οὔτε τὴν θέλησιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤξευρον ἀκόμη ποιὸν μέρος τῆς Ἐλβετίας ἔμελλον νὰ ἐκλέξω διὰ τόπον τῆς ἐξορίας μου, ἐσκέφθην ὅτι δύο ἡμέραι ἤρουν διὰ νὰ κίμαι τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐκλογὴν. Δὲν ἐξερχόμην διόλου ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου· στριγνόμενος ἐπὶ τοῦ προθύρου μου ἐριπτον μὲ περιέργειαν τὰ βλέμματα ἐπὶ τοῦ τόπου ὅπου ἡ καλλιέργεια ἀνέπτυσσεν ὄλους τοὺς θαυμαρούς της, ὅπου ἡ φύσις εἶχε συναθροίσει τερπνοὺς λόφους, λειβάδια, ὕδατα καὶ δάτη. Ἐθεώρουν τὰ μεγαλοπρεπῆ ὄρη τῶν ὁποίων τὰ ὕψη καλυμμένα ἀπὸ ἀκτινοβολοῦντας πάγους, ἐφαίνοντο ὅτι διαιμοιράζοντο μὲ τὰ νέφη, ἀπὸ τὰ ὅποια ἦσαν στεφανωμένα τὰ λαμπρὰ χρώματα τοῦ δούροτος ἡλίου. Ἡ καρδία μου δὲν ἐδύνατο νὰ θαυμάσῃ, διότι ἦτο κυριευμένη ἀπὸ λύπην χωρὶς αἰτίαν. Βλέπων τὸν παταμὸν Ἄαρ, ὅστις μὲ ὄρμηθ' ἀπέχετο ἀπὸ τὸν τερπνὸν τοῦτον τόπον, καὶ ἔβρεχε τὰς ὕψηλὰς δρυς τῶν Ἄλπεων, ἤσθάνομεν τὸν ἑαυτὸν μου περυσυρόμενον ὑπὸ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ ῥιφθῶ ἐντὸς τῶν κυμάτων του καὶ ἔλεγον. « Τὸ πᾶν θέλει τελειώσῃ. »

Ἀφοῦ ἔλαβ' ὄλας τὰς πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ κατοικήσω, ἐξέλεξα διὰ τοιοῦτον τὴν κοιλάδα τοῦ Λωτεροβρούννου, ἥτις, καθὼς μοὶ ἔλεγον, ἦτο τὸ ὠραιότερον καὶ ἀγοιώτερον μέρος τῆς Βέρνης· ἔλαβ' ἵσως ὀλίγον καὶ ἀνεχώρησα ἐνῶ ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος. Ἡ πρὸς τὸ Λωτεροβρούννον ὁδὸς ἦτο πολὺ κοπιαστικὴ· συγχάκις ἔπρεπε νὰ ἀναβάνω κρημνώδεις βράχους καὶ νὰ περιπατῶ ἐπάνω εἰς πάγους· διὰ τοῦτο ἠναγκάσθην νὰ ἀναπαυθῶ μίαν ὀλόκληρον ἡμέραν εἰς τὸ μέσον κοιλάδος τινός. Ὁ ἀὴρ ἦτο ταθαρὸς, καὶ ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος, ὁ δὲ ἥλιος ἀιτανκλώμενος εἰς κοὺς πάγους καὶ τὰς χιόνας εθάμβωνε τοὺς ὀφθαλμούς μου, Αἱ εἰκόνες αὗται δι' ἄλλους βεβαίως θὰ ἦσαν τερπνὰ καὶ εὐχάριστοι· εἰς ἐμὲ ὅμως ἐπροξένουν λύπην καὶ στενοχωρίαν. Ἐν τούτοις τὴν ἐπαύριον ἀφοῦ ἐσηκώθην ἠτήσθην διὰ πρώτην φορὰν τὴν ὄρεξίν μου νὰ ἐπανέρχεται ἀφοῦ ἵσως ὀλίγον προεγευμάτισα ὀλίγον, ἤρχισα τὴν ὁδοιπορίαν καὶ ἐπέρχομαι μὲ ἀρκετὴν εὐχάριστην τὴν κοιλάδα, ἥτις ἦτο πανταγῶθεν περικυκλωμένη ἀπὸ ὕψηλὰ ὄρη. Εἰς κάθε

βῆμα ἀπήντων λαγκάδια καρποφόρα καὶ λοφίσκους χλοερούς. Μικρὰ δὲ βουνάκια σκεπασμένα ἀπὸ θάμνους ἀνθισμένους καὶ χλόην διαχωρίζουν τὰς κατοικίας τῶν καλῶν χωρικῶν τῆς κοιλάδος, καὶ ἔμπροσθεν ἐκαστῆς οἰκίας ἀναπηδᾷ πηγή ἣτις διαχέει ὀλόγυρά της τὴν εὐφορίαν καὶ τὴν ζωὴν. Ἡ υἡγεία λάμπει ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν ἀνδρῶν, ἡ δὲ ὄψις τῶν γυναικῶν εἶνε ζωηρὰ ὡς τὰ δροσερὰ ἄνθη. Αἱ ἀπροσποίητοι χάριτες, ἡ ἀπλότης, ἡ ἀλιώτης καὶ ἡ εὐθυμία ἐφαίνοντο ὅτι ἐξέλεξαν τοῦτο τὸ μέρος διὰ κατοικίαν των. Ἐξηκολούθουν νὰ βαδίζω μεταξὺ πάγων, χειμάρρων καὶ βράχων, εἴτινες ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἐκρέμαντο ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς μου. Ἦμην βυθισμένος εἰς βαθείας καὶ λυπηρὰς σκέψεις, ὁ δὲ ἦλιος ἤρχισε νὰ δύῃ ὀπίσθεν τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους τῆς Παρθένου. Ἦκουσα μακρόθεν τὸ βλήχημα τῶν ποιμένων καὶ τὰ ἄσματὰ τῶν ποιμένων τὰ ὁποῖα ἐπαναλαμβάνοντο ἀπὸ τὴν ἠχώ (ἀντιλαλητὸ) τῶν ὄρέων· ἀλλὰ παρευθὺς ἡ ὄρασίς μου προσεβλήθη ἀπὸ τὸν περίφημον καταρράκτην (α) τοῦ Στωβάχ, ὅστις κρημνιζόμενος μετὰ μέγαν πάταγον ἀπὸ τὸ μέσον μυτεροῦ βράχου, ὁμοιάζει μετὰ μέγαν σινδόνα ἣτις ἐκτείνεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἕως τὴν γῆν. Τὸ ὕδωρ πίπτει μετὰ τὴν σφοδρότητα, ὥστε ἀναλύεται εἰς βροχὴν. Ποσῶς δὲν ἐπερίμενα τοιοῦτον θέαμα· ὀπισθοδρόμησα ἀπὸ ἐκπληξίν καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου ἐθάμβωσαν ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς τόσον, τὸ ὁποῖον ὑψόνετο ὑπεράνω τοῦ καταρράκτου.

Εἰσῆλθον εἰς τὴν πρώτην οἰκίαν, ἣτις ἐπαρουσιάσθη ἔμπροσθέν μου, καὶ ἐζήτησα φιλοξενίαν, τὴν ὁποῖαν μοι ἐχορήγησαν μετὰ τὴν ἐγκάρδιον ἐκείνην ἀγάπην καὶ εὐχρησίαν, αἱ ὁποῖαι εἶνε τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν καλῶν κατοικῶν τῆς Ἰλθετίας. Μοὶ προσέφερον γαλακτερὰ καὶ ὀπωρικά, τὰ ὁποῖα ἔσχεγον μετὰ τινος εὐχαριστήσεως, καὶ μοὶ ἐτοίμασαν κλίνην, τῆς ὁποίας εἶχον μεγίστην ἀνάγκην, διότι ὀδοιπορῶν δύο κατὰ συνέχειαν ἡμέρας εἶχον κουρασθῆ. Μόλις ἔπεσα εἰς τὴν κλίνην καὶ ἀπεκοιμήθην, ἐνῶ ὁ ξενοδόχος μου περικυκλωμένος ἀπὸ πολυάριθμον οἰκογένειαν, ἔψαλλέ τινα ἀπὸ

(α). Τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ δταν κρημνίζονται ἀπὸ ἀρκιτὸν ὕψος τότε σχηματίζουσι καταρράκτην.

τὰ ἀπλὰ καὶ θελκτικὰ ἐκεῖνα ἄσματα, τὰ ὁποῖα πληροῦσι τὴν ψυχὴν ἀπὸ εὐχάρετους συγκινήσεις, διότι ἐκφράζουσι αἰσθητικὰ καθαρὰ καὶ φυσικὰ.

Ὅταν ἐξύπνησα ἐνδύθην ἐνδυμασίαν βοσκοῦ, τὴν ὁποῖαν εἶχον κατασκευάσει εἰς Βέρντην· ἔδωκα παραγγελίαν εἰς τὸν ὄδηγόν μου νὰ μοὶ ἀγοράσῃ μικρὰν τινα καλύβην καὶ μικρὸν τι ποιμνιον αἰγῶν καὶ ἐξῆλθον τῆς οἰκίας τοῦ ξενοδόχου μου, ὅχι ν' ἀπολαύσω τὰ θέλητρα φύσεως τόσον νέας δι' ἐμέ, ἀλλὰ διὰ νὰ διασκεδάσω εἰς τὰ λειβάδια καὶ τὰ ὄχθας τῶν ρυακίων τὰς θλιβερὰς σκέψεις αἱ ὁποῖαι μετὰ παρηκολούθουν.

Μόλις ἔκαμα θέματά τινα καὶ ἤκουσα ν' ἀντιλαλοῦν εἰς τὸν αἰθέρα πολλὰ ὄργανα, καὶ εἶδον νὰ συνάζωνται εἰς τὸ χωρίον ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς κοιλάδος, οἵτινες ἤρχοντο νὰ ἀκούσωσι τὴν θεῖαν ἱερουργίαν. Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ πλῆθος ἤϋξανεν· οἱ ἀγροτικοὶ μουσικοὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν συμφωνίαν των, ἐβάδιζον μετὰ σοβαρότητα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν· ἡ μελωδία τῶν ὀργάνων των, καὶ οἱ θεησκευτικοὶ καὶ θελκτικοὶ ἤχοι τοὺς ὁποίους ἐξέπεμπον ἔδιδον εἰς τὴν παράταξιν ταύτην θέλητρον ἀνεκφραστον. Ἐνόμισα ὅτι μετεφέρθη εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὄλαι αἱ ἡδοναὶ τοῦ ἀνθρώπου ἦσαν ἀθῶαι καὶ ὄλαι αἱ ἐπιθυμίαι καθαρὰι. Ἦκολούθησα τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους χωρικούς, οἵτινες ἐπορεύοντο νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν Θεόν, ὅστις διεφύλαξεν εἰς αὐτοὺς τὰ κυριώτερα ἀγαθὰ, δηλ. τὰ ἀπλὰ ἦθη, τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς καὶ τὴν υἡγείαν τοῦ σώματος. Ὁ λαὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸ ἓν μέρος ἐτοποθετήθησαν οἱ γέροντες, ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ οἱ νέοι, ἀντικρυ τῶν θυγατέρων ἐπὶ ἐνὸς θέματος ἐστάθησαν αἱ μητέρες τῶν οἰκογενειῶν, καὶ οἱ μουσικοὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐκκλησίας. Περιέμενον δὲ μετὰ βαθεῖαν σιωπὴν καὶ σκέψιν τὸν ἐρχομὸν τοῦ ποιμενάρχου, καὶ ὅταν οὗτος ἐβάνη, ὄλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν σεβάσιμον γέροντα, τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποίου ἐδείκνυον τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἀρετήν.

Ἡ θεία ἱερουργία εἶχε τελειώσει, ὅταν παρευθὺς οἱ πλαγίαυλοι καὶ ἄλλα μουσικὰ ὄργανα ἤκούσθησαν ἐκ νέου· ὁ ἦχος των δὲν ἦτο τόσον σοβαρὸς, ἡ μελωδία των ὅμως γλυκεῖα καὶ θελ-

τική. Νέος τις ἀήρ καὶ νέαι τις γυνή, ἀκολουθούμενοι παρὰ τῶν σχετικῶν συγγενῶν των, ἐγονάτισαν ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔλαβον τὴν νυμφικὴν εὐχὴν. Ἀπροσποίητος γὰρ ἔλαμπεν εἰς τὰ βλέμματά των, εἰς δὲ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου των ἀνεγινώσκετο ἡ ἔκφρασις τῆς εὐτυχίας, ἣτις ἐγγεώσται νὰ διαρκῆσθαι διὰ παντός, διότι ἦσαν βέβαιοι ἐκ τοῦ προηγουμένου ὅτι θὰ εὕρισκον πάντοτε εἰς τὰς διασκεδάσεις των, καὶ εἰς τὰς τρυφερότητάς των νέος ἀφορμὰς ἀγάπης.

Ὡ φίλοι μου, ματαίως θὰ προσπαθῆσω νὰ σαῶς ζωγραφῆσω τὰς εἰκόνας τὰς ὁποίας μοὶ ἐπροξένησεν ἡ εἰκὼν αὕτη. Ἐνῶ ἡ εὐθυμία ἔλαμπεν εἰς ὄλων τὰ πρόσωπα, ἀποσυρθεὶς κατὰ μέρος εἰς γωνίαν τινὰ τῆς ἐκκλησίας ἤρθάνθην τὸ στήθος μου νὰ ἐκτείνεται, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου νὰ πλημμυρῶσιν ἀπὸ δάκρυα. Ὡ εὐτυχία, εἶπον με τὸν ἐαυτόν μου, ἡ εἰκὼν σου μὲ ἀπελπίζει. Δὲν θὰ σὲ γευθῶ ἄρᾳ γε ποτέ;

Ἐψώσας τοὺς δακρυσμένους ὀφθαλμούς μου πρὸς τὸ βῆμα ὅπου ἐστέκοντο αἱ νέαι κόρη τῆς κοιλάδος, εἶδον αὐτὰς ὅτι ἐθεώρουν τὴν τελετὴν μετὰ μεγάλης σεμνοπρεπείας. Μία δὲ μόνη ἀπὸ αὐτὰς εἶχε προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς ἐπάνω μου. Ἡ ὠραιότης αὐτῆς εἶχε τι γλυκύτερον λεπτότερον καὶ εὐγενέστερον παρὰ ἡ ὠραιότης τῶν συντρόφων τῆς ἦτο μελαγχολικὴ καὶ σκεπτικὴ καὶ δάκρυα ἐνίοτε ἔδραχνον τὰ βλέμματά τῆς· δὲν ἀπέκλυον νὰ τὴν βλέπω, τόσον ἡ θλίψις τῆς τῆ ἔδιδε θελητηρόν τι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Καὶ αὕτη εἶνε δυστυχῆς ὡς ἐγώ, εἶπον με τὸν ἐαυτόν μου, ἀλλ' ἴσως ἡμέραν τινα ἡ εὐτυχία τὴν χαιρετίστη πάλιν, ἐνῶ εἰς ἐμὲ ὁ θάνατος θὰ ἦνε τὸ τέλος τῶν δεινῶν μου!

Ὅλον τὸ πλῆθος εἶχεν ἐξέλθει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἐγὼ δὲ βυθισμένος εἰς τὰς θλιβερὰς σκέψεις μου δὲν παρετήρησα ὅτι ἔμενον μόνος· ἀλλὰ ἀφοῦ ἀνεχώρησα καὶ ἐπορεύθην εἰς τὸ χωρίον ὅπου περιστότεροι τῶν διακοσίων νέων καὶ ἀπὸ τὰ δύο γένη ἐχόρευον εἰς τὸν ἦχον τῶν ἰδίῳ ὀργάνων, τῶν ὁποίων ἡ γλυκεῖα μελωδία ἐνέπνεεν εἰς αὐτοὺς πρὸ ὀλίγου τὴν εὐσέθειαν. Αἱ νεάνιδες, βλέπονται νέον τινα βοσκὴν νέον, ὁ ὁποῖος ἐστέκετο ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐλάτης καὶ ἔριπτεν ἀδιάρητον βλέμμα εἰς τὰς διασκεδάσεις των, ἐπλησίασεν εἰς

ἐμέ, μὲ προτεκίλεσαν νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν εὐθυμίαν των, καὶ μοὶ ἔκλυον μυρία ἀθήα περιποιήσεις, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἀπεκρίθην εἰμὴ διὰ χαμογελάσματος. Ἐπὶ τέλος μὲ ἐγκατέλιπον καὶ θεωροῦμαι με μετὰ τινος οἴκτου, ἐφαίνοντο λέγουσαι. «ὁ καυμένος! κλαίει ἴσως ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠγάπα· ἄ μὴ ταράττωμεν τὴν λύπην του.»

Εἰς μάτην ἐζήτησα τὴν νεάνίδα, τῆς ὁποίας τὰ δάκρυα εἶχον συναντήσῃ τὰ ἰδικά μου κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς θείας ἱερουργίας· δὲν τὴν ἔβλεπον πούθεν ἀ μεταξὺ τῶν συντρόφων τῆς. Ἠσθάνθην λοιπὸν θάρβηρον γὰρ ἰσχυροῦς ὅτι δὲν εἶμαι ὁ μόνος δυστυχῆς εἰς τὴν τερπνὴν ταύτην κοιλάδα, ὅπου τὰ πάντα εὐτυχοῦν· ὁ δυστυχῆς ζητεῖ τὴν δυστυχίαν, κηῶς ὁ ξένος ὅστις ναυαγήσει εἰς ἄγνωστον παραλίαν, ζητεῖ τινα ὅστις νὰ δύναται νὰ τὸν ἀκούσῃ καὶ νὰ τῷ ἀποκριθῇ.

Μετὰ τὸν ἀγροτικὸν γορὸν εἶδον τὰς νεάνιδας νὰ πιδνῶνται ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ νὰ προχωρῶσι μὲ μεγάλην εὐθυμίαν ψάλλουσαι ἕως τὴν ρίζαν τοῦ λοφίσκου, τοῦ ὁποίου τὸ κατωφερές μέρος ἦτο καταπαγωμένον, καὶ τρέχουσαι πρὸς τὸ ὕψος. Ἐνόμιζέ τις ὅτι βλέπει πλῆθος ἀγγέλων, οἱ ὁποῖοι ἀνέβαινον εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλὰ πόση ἦτο ἡ ἐκπληξίς μου, ὅταν εἶδον αὐτὰς ὅτι ἐτόκπευον νὰ καταβῶσιν; Ἐπίασεν ἐκ νέου τὰς χεῖρας των καὶ ὤρμησαν ἐπὶ τοῦ γλιττεροῦ κατηρόρου. Τὰ μαλλία των εἶχον ξεπλεχθῆ καὶ ἐκυμάτιζον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἀνέμου. Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐκράτουν κατὰ τάξιν τὴν ὀρμὴν τῆς καταβάσεώς των καὶ ἀπῆλπιζον τοὺς ἔραστὰς των, οἵτινες κατὰ σειρὰν εἰς τὴν ρίζαν τοῦ λόφου ἔτεινον πρὸς αὐτὰς τοὺς βραχίονάς των μὲ ζωηρὰν ἀνυπομονησίαν. Συχνάκις ἐπέτων καὶ ἐπήδων ἀλλ' ὄχι ἄνευ σεμνότητος.

Αἱ ζωηραὶ αὐαὶ εἰκόνας, ἡ εὐκρινὴς καὶ ἀπλοϊκὴ αὕτη εὐθυμία, ἡ εἰκὼν τῆς ζωῆς, τῆς νεότητος καὶ τῆς ὑγείας ἔκαμον τὸ στήθος μου νὰ κτυπᾷ μετὰ ζωηρότητος. «Εὐτυχεῖς βοσκοί! ἀνέκραξα, πῶσον σαῶς ζηλεύω! Ἐννοῶ, βλέπων τὰς εὐχαριστήσεις σας ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται ν' ἀγαπήσῃ τὴν ζωὴν. Εὐάρεστοι ἐντυπώσεις τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας, τρυφεραὶ διαθέσεις, αἵτινες ἐλκύετε τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν ὁμοίον του, δὲν ὑπάρχετε πλέον δι'

ἐμέ ! Οἱ σύνδεσμοι διὰ τῶν ὁποίων συνδεόμην εἰς τὴν κοινωνίαν κατεστρατήθησαν. Ἰσχυρῶς εἰς τὸν κόσμον, μοι φαίνεται ὅτι δὲν ἦλθον εἰμὴ διὰ νὰ φανῶ μόνον καὶ ν' ἀποθάνω !

Εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ἐφιλοξενήθη, ἤμην τόσον κουρασμένος ὡς νὰ παρεδόθην ἐγὼ ὁ ἴδιος εἰς ὅλα τὰ γυμνάσματα τῶν ὁποίων ἤμην παρατηρητής. Τὰ γόνατά μου ἐλύγιζον, καὶ ἡ συγκίνησίς μου ἦτο τοιαύτη, ὅποιαν αἰσθάνεται τις δοκιμάζων μεγάλην δυστυχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο προητοιμασμένος. Ὁ ὀδηγός μου φθάσας στιγμὰς τινὰς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μοι ἀνήγειρε τὴν ἀγορὰν μικρᾶς τινοῦ καλύβης, ἣ ὁποία ἔκειτο εἰς τὸ κατωφερές μέρος τοῦ Λωθείου, ἐνὸς τῶν ὑψηλοτέρων ὁρέων τὰ ὁποῖα περικυκλῶνουν τὴν κοιλάδα τοῦ Λωπερβρούννου. Ἀπότομοι θράχοι καλυμμένοι ἀπὸ ἐλάτας ἔκειντο ὑπεράνω τῆς κατοικίας τοῦ δυστυχχοῦς Τόμ (διότι τοιουτοτρόπως εἰς τὸ ἐξῆς θὰ ὀνομάζωμαι). Ὀλίγον μακρὰν τῆς κατοικίας μου ὠραία πηγή ἀνεπήδα ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ ἐξηπλόνητο ἐντὸς βοσκῆς τινοῦ τὴν ὁποίαν ἐπότιζε. Εὐρέθη λοιπὸν κύριος ἐνὸς ποιμνίου ἐκ δώδεκα αἰγῶν, τὸ ὁποῖον ἐμελλόν νὰ ὀδηγήσω εἰς τοὺς ἐκ πρασινάδος καλυμμένους λόφους μετὰ τῶν ἄλλων βοσκῶν, οἵτινες εὐχαρίστως ζῶσι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωῆς εἰς τὸ ὁποῖον ἤμην καταδικασμένος.

Ἡ ἀγορὰ αὕτη μοι ἀφῆρσεν ὅλα σχεδὸν τὰ χρήματά μου ὅσα ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἔφερον. Ἐὰν ἤθελον νὰ ζήσω ἔπρεπε νὰ ἐργάζωμαι, ὡς οἱ νέοι μου σύντροφοι, τόσον πλούσιοι ὅσον ἐγώ. Ἡ καλύβη ἦτο ἐντελής ὡς ὅλα τῆς Ἑλβετίας· ὅλα τὰ πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης εὐρίσκοντο ἐν αὐτῇ. Μικρὸν κάθισμα διὰ νὰ κάθημαι, τράπεζα διὰ νὰ τρώγω καὶ μία κλίνη, εἶνε ἀληθές, ὀλίγον σκληρὰ, εἰς ἀνθρωπινὸν συνειθισμένον εἰς ὅλας τὰς ἀναπαύσεις τῆς εὐζωίας καὶ μαλθακότητος, ἀλλ' ἄρκετὰ εὐχάριστος διὰ νὰ ἀναπαύσῃ τὰ ρωμαλέα μέλη ἐνὸς βοσκῶ, τὸν ὁποῖον ἡ κούρασις εἶχε καταβάλει, καὶ ὅστις δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ τὸν ὕπνον.

Αἱ πρῶται ἡμέραι ὑπῆρξαν φρικώδεις δι' ἐμέ· ἡ μοναξία ἥτις ἡῦξανε ἀκόμη περισσότερο τὴν βλάβην μου λύπην, ὁ χονδρὸς ἄρτος, τὸν ὁποῖον κατέθρεγα διὰ τῶν δακρύων μου, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἡ λεπτή κρᾶσις μου δὲν ἦτο συνειθισμένη, ὁ βίαιος κόπος τὸν ὁποῖον

ἔκαιον, αἱ προσπάθειά μου διὰ ν' ἀκολουθῶ τὰς αἰγὰς μου ἐν τῷ μέσῳ βράχων, κρημνῶν καὶ πάγων, ὅλα ταῦτα συνέτειναν εἰς τὸ νὰ ἐπισπεύσουν τὴν στιγμὴν τῆς καταστροφῆς μου, στιγμὴν τὴν ὁποίαν ἐπερίμενον μὲ ἀνυπόμονον ἀπελπισίαν. Παρευθὺς δὲν εἶχον τὴν δύναμιν νὰ ἐξέλθω τῆς καλύβης μου· τρομερὸς πυρετὸς ἀναφεν εἰς τὰς φλέβας μου καὶ βραεῖα ἀσθένεια ἐπεληοῦσα μ' ἐρριψεν εἰς φρικώδη παραλογισμόν. Δὲν εἶχον λογικὸν εἰμὴ ὅσον ἀπρητεῖτο διὰ νὰ αἰσθάνωμαι τοὺς πόνους μου. Ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ἔμεινον εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην μετὰ ζῶης καὶ θανάτου, χωρὶς νὰ γνωρίζω τοὺς κινδύνους μου, οὔτε τὸν τόπον ὅπου εὐρισκόμην· ἄλλοτε ἐνόμιζον ὅτι ἤμην εἰς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος μου καὶ προσεκάλουν τοὺς φίλους μου, καὶ ἄλλοτε ὅτι ἤμην εἰς τὸ μέσον ἀγρίας ἐρήμου, καὶ ἠκολούθουν τὰ φαντάσματα, τὰ ὁποῖα ἔφρουγον ἀκαταπαύστως ἐνώπιόν μου. Ἐνίοτε μοι ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπον πλησίον μου τὴν νέαν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ἡ θλίψις μὲ εἶχε βιθίως συγκινήσει ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐτυχίας τὴν ὁποίαν ἀπελάμβανον αἱ σύντροφοί της, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μου καὶ ἔκλαιε βλέπουσα τὴν κατάστασιν μου, ἄλλοτε δὲ μοι προσέφερε ὅλας τὰς περιποιήσεις τρουφερᾶς εὐσπλαγγχίας· ἀλλ' ἐν τῷ ἅμα ἡ γλυκεῖα αὕτη εἰκὼν ἐξέλιπε καθὼς ὅλα μου τὰ ὄνειρα. Τέλος μετὰ μακρὸν λήθαργον, ὅμοιον πρὸς τὸν αἰώνιον ὕπνον εἰς τὸν ὁποῖον μ' ἐνόμιζον βυθισμένον, ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς μου, τοὺς περιέφερον πέριξ μου καὶ ἡ πρώτη μου ἰδέα ἦτο νὰ ἐρωτήσω « Ποῦ εἶμαι ; » ὅταν ἤκουσα φωνὴν τινὰ εἰποῦσαν « ἐσώθη ! ἐσώθη ! » Εἶδον δὲ δύο γυναῖκας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ μία μοι ἐφάνη ὀπωσοῦν ἠλικιωμένη καὶ ἦτον αὐτὴ ἥτις ἐκραξεν, ἐσώθη ! Ἡ δὲ ἄλλη νέα ὡς ἡ ἀνοιξίς, γλυκεῖα ὡς ἡ ἀγαθοεργία, καὶ ὠραία ὡς τὸ ρόδον, μ' ἐθεώρει ἐν σιωπῇ· ἀλλ' ἐκ τῶν βλεμμάτων της ἐφαίνετο ὅτι συνεμερίζετο τὴν χαρὰν τῆς μητρὸς της. « Πῶς ! ἀνέκραξα, ἰδοὺ οἱ δύο ἄγγελαι, οἵτινες μοι ἔπωσαν τὴν ζωὴν ! Τοὺς εἶδον εἰς τὸν ὕπνον μου, τοὺς εἶδον εἰς τὸν παραλογισμόν μου, καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη δὲν ἦτο ποσῶς ἀπάτη ! » Αἱ λέξεις αὗται προφερεῖται ἀγγλιστί, δὲν ἐνοήθησαν βεβαίως ἀπὸ τὰς δύο εὐεργετίας μου, ἀλλ' ὅμως ἐμάντευσαν τὴν ευγνωμοσύνην μου, διότι ἡ ἐκφρασις ἀληθοῦς καὶ βιθίως αἰσθήματος εἶνε παγκόσμιος γλῶσσα ἐνοουμένη ὑπὸ πάντων. (ἀκολουθεῖ).

Κορυδαλός.

Ἐν Σελίδι 262 εἶπομεν ὅτι τὰ πτηνὰ εἶνε τὸ ὠραιότατον καὶ ἀθωότατον ἔργον τῆς δημιουργίας· διὰ τοῦτο πολλάκις θά κάμνωμεν λόγον περὶ τούτου ἢ ἐκεῖνου ἐξ αὐτῶν, ἀρχίζοντες σήμερον ἀπὸ τὸν κορυδαλόν.

Τὸ πτηνὸν τοῦτο ἐλέγετο ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους καὶ κέρυδος, ἀπαντᾶται δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ κορυδαλλός με δύο λ. καὶ κορυδαλός, τὸ ὁποῖον ἐπίσης γράφεται ἢ με ἓν ἢ με δύο λ. Ὀνομάσθη τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν λέξιν κέρυς, ἢ ὁποῖα σημαίνει περικεφαλαίαν, διότι τὸ πτηνὸν τοῦτο φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του λόφον ἀπὸ πτερά, ὁ ὁποῖος ὁμοιάζει με τὸ στρατιωτικὸν ἐκεῖνο τῆς κεφαλῆς κάλυμμα.

Ἀρχαῖος τις ποιητὴς ἀπὸ τῆν ἡσον Κέων (Τζιάν), ὁ Σιμωνίδης, λέγει «πάσαισι κορυδαλίσι χρὴ λόφον ἐγγειέσθαι,» δηλ. ὅτι ὅλοι οἱ κορυδαλοὶ ἐκ φύσεως πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των λόφον· ἐν τούτοις οἱ σημερινοὶ φυσιολόγοι μᾶς διδάσκουσι τριάκοντα εἴδη κορυδαλῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ δὲν ἔχουσι τοῦτον τὸν λόφον.

Ὁ ἐπιτημότατος τῶν νεώτερων χρόνων φυσιολόγος, ὁ Γάλλος Κυβίερρος, ὁ μέγας ἀναμορφωτὴς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὅστις εἶχε γεννηθῆ τὸ 1769 καὶ ἀποθάνει τὸ 1832, διαίρει τὰ πτηνὰ ἐν γένει εἰς ἕξ τάξεις: τὰ Ἀρπακτικά, τὰ Στρουθοειδῆ, τ' Ἀναρριγητικά, τ' Ἀλεκτροειδῆ, τὰ Μακρόταρσα, καὶ τὰ Πλαμιόποδα ἢ Στεγανόποδα.

Ὁ Κορυδαλός υπάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν Στρουθοειδῶν, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς εἶνε ἄπειρος. Εἰ τὴν αὐτὴν τάξιν υπάγονται ἐπίσης οἱ κόσσυροι, αἱ γελιδόνες, τὰ στρουθία (σπουργίτια), τὰ παραδείσια πτηνὰ καὶ ἄλλα.

Ὁ λοφωτὸς λεγόμενος κορυδαλός ἔχει τὸ ράμφος εὐθύ, τὸν ὀπίσθιον ὄνυχον μακρότερον τοῦ δακτύλου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου υπάρχει, τὰ τελευταῖα πτερὰ πολὺ μακρὰ, τὸ χρῶμα λευκόφαιον (ψαρόν), καὶ κελαδεῖ μελωδικώτατα, εὐχαριστούμενος νὰ κάμνη τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀνυψούμενος εἰς τὸν ἀέρα ὅσον δύναται ὑψηλότερα.

Ὁ κορυδαλός οὗτος εἶνε πτηνὸν ἀποδημητικόν· ἀναχωρεῖ τὸν χειμῶνα καὶ ἐανέρχεται τὴν ἀνοιξιν. Κατασκευάζει τὴν φωλεάν του κατὰ γῆς, γεννᾷ 3—5 ὦκα καὶ ἐπαύζει (κλωσσᾷ) δύο φορὰς τὸν χρόνον· εἶνε δὲ τὸ φθινόπωρον παχύτατος.

Ἐκτὸς τοῦ λοφωτοῦ υπάρχει καὶ ὁ λεγόμενος κορυδαλός τῶν λειμώνων (λειβαδίων) κηθως καὶ ὁ κορυδαλός τῶν δασῶν. Οὔτοι διακρίνονται ἀπ' ἐκεῖνου, καθότι δὲν ἔχουν τὸν λόφον· ἀπ' ἀλλήλων δὲ κατὰ τὸ ὅτι ὁ τῶν δασῶν εἶνε μικρότερος τοῦ τῶν λειμώνων.

Ὁ γνωστότερος τῶν κορυδαλῶν τούτων εἶνε ὁ λεγόμενος κάλανδρος, τὸν ὁποῖον καὶ καλᾶδριαν ὀνομάζουσιν. Οὗτος μιμεῖται εὐκολώτατα τὸ κελάδημα τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ τοὺς τόνους τῶν μουσικῶν ὀργάνων· ὀνομάσθη δὲ οὕτω ἴσως διότι κελαδῶν τὴν αὐγὴν, προσκαλεῖ τοὺς γεωργοὺς εἰς τὸ θέρος, ὡς λέγει ἑλληνας ποιητὴς, ὁ Θεόκριτος (1).

(1) Ὁ ποιητὴς οὗτος ἦτον ἀπὸ τὰς Συρακούσας τῆς Σικελίας καὶ ἔζη περὶ τὰ 250 π. Χ.

Ὁρφανοτροφεῖον.

Ἡ ἐν Σμύρνῃ ὀρθόδοξος κοινότης ἠγκαινίσαε τὴν Κυριακὴν τῆς 8ης ἐνεστῶτος μηνὸς Φεβρουαρίου τὸ ὀρφανοτροφεῖον τῆς, ψαλλέν-
τος ἀγιασμοῦ παρὰ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου καὶ ἐκφωνη-
θέντων δύο λόγων, τοῦ μὲν παρὰ τοῦ πανοσιωτάτου Ἀρχιμανδρί-
του τῆς Α. Σ., τοῦ δὲ παρ' ἐνὸς τῶν ἐφόρων τοῦ καταστήματος τοῦ
κ. Ν. Παλαιολόγου. Ἀμφότεροι οἱ λόγοι συνεκίνησαν μέχρις
ἐγκάτων τὸ ἀκροατήριον, τὸ ὅποιον ἀπὸ βάρους ψυχῆς τυγχίθη ὁ-
πως ὁ τῶν ὀρφανῶν ὕψιστος Πατὴρ ἀξιώσῃ τὴν τοσοῦτον πρὸς
τὰ καλὰ ὀργῶσαν ταύτην κοινότητα ἵνα ὅσον οὐπω ἀποκτήσῃ καὶ
ἴδιαν οἰκοδομὴν κατ' ἄλληλον καὶ ἀξίαν νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα Ἑλ-
ληνικὸν ὀρφανοτροφεῖον Σμύρνης.

Ἄς μὴ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι ὁ εἰπὼν « αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑ-
μῖν » ὁ ἐξ οὗ πᾶν ὠώρημα τέλειον καὶ ὁ ὢν ἐν μέσῳ πάντοτε τῶν
εἰς τὸ Αὐτοῦ ὄνομα συνηγμένων θέλει εὐλογεῖ ἀοράτως πάντας
τοὺς συντρέχοντας εἴτε ἔργῳ εἴτε λόγῳ πρὸς εὐδόωσιν καὶ προό-
δον τοῦ θεοφιλεστάτου ἔργου αὐτοῦ. Ἄς ἐνθυμώμεθα καὶ ἄς μὴ
λείπη ποτὲ ἀπὸ τῆς μνήμης ἡμῶν τὸ τοῦ Ἀδελφοφίλου « θρησκεία
καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτῆ
ἐστὶ, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ
θλίψει αὐτῶν. (Ἰκκ. ἐπιστ. καθολ. κεφαλ. Ι. ἐδάφ. 27).

Λύσις τοῦ 6ου αἰνίγματος.

Παῦλος, αὐλός.

Αἰνίγμα 7ον.

Ἐὰν μὲ λάβῃς κτῆμα σου, εἰς δύο σὲ χωρίζω.

Ἐὰν δ' ἀπὸ πλησίον μου,

Ἐκλείψῃ ἐν στοιχεῖόν μου.

Ἡμερας τότε φίλε μου, καὶ χρόνους σοῦ χαρίζω.

Τὰ ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Ἄπαντες οἱ λόγοι τοῦ Ἰησοῦ ἦσαν πλήρεις ἀληθείας καὶ ἀγά-
πης. Κατὰ τοιοῦτον δὲ τρόπον ἐδίδασκε μεγάλας ἀληθείας, ὥστε ὁ
λαὸς ἤκουεν αὐτὸν εὐχαρίστως. Εἶδον δ' εὐθύς διτι ἦτο πρῶτος καὶ
ταπεινὸς τὴν καρδίαν καὶ φίλος τῷ πτωχῶν. Πολλοὶ τῶν
λόγων αὐτοῦ εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ, γεγραμμένοι δι' ἡμᾶς.
Ἄν δὲ προσέχωμεν εἰς αὐτούς, θὰ κίμωσιν ἡμᾶς ἀληθῶς φρονί-
μους, φέροντες τὴν εἰρήνην εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ δεικνύοντες
εἰς ἡμᾶς τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁδόν.

Ὀλίγιστα ἐκ τῶν ρητῶν τοῦ Ἰησοῦ θὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα·
ἀλλ' ἂν ἀναγινώσκῃς αὐτὰ μετ' ἐπιμελείας, θὰ κερδίσῃς μέγα ὄ-
φελος διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι πρὸ σοῦ.

Α. Ἐάν τις δὲν γεννηθῇ ἄνωθεν, δὲν δύ-
ναται νὰ ἴδῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ (1).

Ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοὺς λόγους τούτους εἰς φρόνιμόν τινα καὶ
πλούσιον ἄνθρωπον, ἀλλ' ἐφραμόζονται ἐν γένει εἰς πάντας τοὺς
ἀνθρώπους. « Νὰ γεννηθῶμεν ἄνωθεν » ἢ « νὰ ἀναγεννηθῶμεν »
σημαίνει ὅτι πρέπει μεγάλη μεταβολὴ νὰ συμβῇ εἰς τὰς καρδίας
καὶ τὴν ζωὴν ἡμῶν. Πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ γενώμενοι φέ-
ρουσι μεθ' ἐαυτῶν ἀμαρτωλὴν φύσιν. Καὶ σὺ μόνος αἰσθάνεσαι
ὅτι ἡ καρδία σου εἶνε κκκή. Οἱ ὀφθαλμοί σου καὶ τὰ ὦτα σου σοὶ
λέγουσιν ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἀμαρτία ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ
δ' Ἱερὰ Γραφή ὁμιλεῖ περὶ ἀνθρώπων « ὄντων νεκρῶν διὰ τὰς ἀ-
μαρτίας. » Ἐφεσ. Β. 1. Οἱ ἄνθρωποι ἐν γένει εἶναι ἔξυπνοι, ἐν-
εργητικοὶ καὶ δραστήριοι διὰ τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν βραχεῖαν ταύ-
την ζωὴν, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχουσι φροντίδα διὰ τὰ καλλίτερα
πράγματα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς. Ἀναγινώσκομεν ὅτι « δὲν ὑ-
πάρχει ὁ πρᾶττων ἀγαθόν· δὲν ὑπάρχει οὐδὲ εἰς » καὶ ὅτι « ἡ
καρδία τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὅλη ἐκδοτος εἰς τὸ νὰ
πράττῃ τὸ κακόν. »

(1) Ἰωάν. Γ'. 3.

Ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη διὰ νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ ὑπακούῃ τὸν Θεόν· ἀλλὰ δὲν πράττει οὕτω. Ζῆ ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχε Θεός. Οὔτε βλέπει, οὔτε αἰσθάνεται, οὔτε ἐπιθυμεῖ τὸ ἀγαθόν. Ἄγαπᾷ ὅ,τι ὁ Θεός βδελύσσεται, καὶ βδελύσσεται ὅ,τι ὁ Θεός ἀγαπᾷ. Ἡ καρδία αὐτοῦ εἶναι τραχεῖα, (1) ψυχρά, βαρεῖα καὶ ἄγονος ὡς πρὸς πᾶν ἀγαθόν. Ἐνόσω δ' εἰς τὴν τοιαύτην εὐρίσκεται κατάστασιν, ὁ Θεός ἐργίζεται κατ' αὐτοῦ καθ' ἐκάστην.

Φαντάζεσαι δ' ἤδη ὅτι ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος δύναται νὰ κατοικῆ διὰ παντὸς μετὰ τοῦ Θεοῦ; Δύναται ὁ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του βαδίζων εἰς τὴν κακὴν ὁδὸν νὰ ἦνε ἐτοιμος νὰ συνενωθῆ μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ τῶν μακκρίων πνευμάτων ἐν τῷ οὐρανῷ; Εἶνε εἰς κατάστασιν ὁ βρωμερὸς φροῶν ράκη νὰ παρασταθῆ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως; Ὁχι· βεβαίως, καὶ εἶνε φανερὸν ὅτι μεγάλη μεταβολὴ πρέπει τὸ πρῶτον νὰ λάβῃ χώραν ἐν αὐτῷ νῆαν νὰ ἀρχίστῃ ζωὴν, ὥστε νὰ γίνῃ ὡς νέος ἄνθρωπος, καὶ τότε θὰ αἰσθάνεται καὶ θὰ συλλογίζεται ὡς ἀληθῆς εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἐκτελῆ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ μετὰ πάσης εὐχαριστήσεως.

Ἡ μεταβολὴ δ' αὕτη γίνεται μόνον διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πᾶν ὅ,τι εἶνε κακὸν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῇ ζωῇ δι' αὐτοῦ μόνου γίνεται ὀρθόν. Τὸ κακὸν δένδρον δὲν δύναται νὰ φέρῃ καλὸν καρπὸν. Ἄλλ' ἂν γίνῃ τὸ δένδρον καλόν, καὶ ὁ καρπὸς αὐτοῦ θὰ ἦνε καλός. (2) Ἄν κάμης τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος καθαρὰν, καὶ τὸ ρυάκιον ὁμοίως θὰ ἦνε καθαρόν.

Ἄλλ' ἐρωτᾷς, Πῶς δύναμαι νὰ ἐλπίσω ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ εἰσέλθῃ ἐν τῇ καρδίᾳ μου; Ἄκουσον τί ὁ Ἰησοῦς εἶπεν.

Β. Ἐὰν σεῖς, πονηροὶ ὄντες, ἐξεύρετε νὰ δίδητε καλὰς δόσεις εἰς τὰ τέκνα σας, πόσω μᾶλλον ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος θὰ δώσῃ τὸ Πνεῦμα Ἅγιον εἰς τοὺς αἰτοῦντας παρ' αὐτοῦ; (3)

Ἐνταῦθα διδασκόμεθα νὰ πορευώμεθα πρὸς τὸν Θεὸν ὡς πρὸς τὸν Πατέρα ἡμῶν, καὶ νὰ ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ τὸ δῶρον τοῦ Ἁγίου

(1) Ἰεζ: ΙΑ'. 19. (2) Ματθ. Ζ'. 7, (3) Λουκ. ΙΑ'. 13.

Πνεύματος. Καὶ οἱ κάκιστοι τῶν ἀνθρώπων ἀκούουσι τὰς φωνὰς τῶν τέκνων των, ὅταν ζητῶσιν ἄρτον παρ' αὐτῶν. Καὶ ὁ Θεός, ὅστις εἶνε αὐτὴ ἡ ἀγάπη, δὲν θὰ μᾶς ἀκούσῃ ὅταν ζητῶμεν παρ' αὐτοῦ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα; Ναι, θὰ πράξῃ «πολὺ πλειότερον» παρὰ πάντα γονέα.

Τὸ Πνεῦμα εἶνε τὴν καλλίτερον δῶρον τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς. Φέρει φῶς εἰς τοὺς σκοτεινοὺς ἡμῶν νόας. Ἡ δύναμις αὐτοῦ εἶνε ὡς πῦρ καὶ ὡς σφύρα, ἡ ὁποία διαλύει καὶ κατασυντρίβει τὰς τραχεῖας ἡμῶν καρδίας. Ἄν ὁδοθῆ εἰς ἡμᾶς, θὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶνε μέγα κακόν· θὰ μᾶς κάμη νὰ ταπεινωθῶμεν καὶ νὰ λυπηθῶμεν δι' αὐτήν. Θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ νὰ ἴδωμεν πόσον μεγάλη ἦτον ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὥστε νὰ πέμψῃ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ νὰ ἀποθάνῃ δι' ἡμᾶς. Καὶ τότε θὰ μᾶς καταστήσῃ εὐτυχεῖς ἐπ' ἐλπίδι ὅτι ἠύραμεν συγχώρησιν.

Διὰ νὰ ἀπολαύσῃς δὲ τὸ δῶρον τοῦτο, πρέπει νὰ ΖΗΤΗΣῃς αὐτό. Διότι οὕτω πάλιν ἀκούομεν τὸν Ἰησοῦν λέγοντα.

Γ'. Αἰτεῖτε, καὶ θὰ σᾶς δοθῇ· ζητεῖτε καὶ θὰ εὕρητε· κρούετε, καὶ θὰ σᾶς ἀνοίξωσι. (1)

Διὰ τῶν λέξεων δὲ τούτων διδάσκουσι ὅτι ὁ Θεός ἀκούει τὴν δέησίν σου. Πᾶσα ἐπιθυμία καὶ λέξις καὶ δάκρυον εἶνε γνωστὰ εἰς αὐτόν. Ζῆται λοιπὸν ὡς ἐπαίτης τὸν ἄρτον, ἢ ὡς ἄνθρωπος ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὴν εὐθειαν ὁδόν. Ζῆται, ὡς διὰ πολῦτιμον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀπώλεσας. Κτύπα, ὡς ὁ θέλων νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν θύραν καὶ νὰ εὕρῃ καταφύγιον ἀπὸ τῆς τρικυμίας.

Ὁ Θεός θὰ σὲ εὐχαριστήσῃ οὐχὶ μόνον ὡς βετιλεύς, ἀλλὰ καὶ ὡς πατὴρ φιλόστοργος. Ἄλλὰ λέγεις ὅτι δὲν γνωρίζεις τί νὰ ζητήσῃς; Ἡ Ἱερὰ γραφὴ ἔχει βραχείας τινὰς προσευχὰς καταλλήλους διὰ σέ. «Ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῶν ἁμαρτωλῶν.» (2) «Κύριε βοήθει μοι.» (3) «Ἐπάκουσόν μου, Κύριε, διότι πτωχὸς καὶ πένθης εἶμαι ἐγώ.» Ἐπίστρεψόν με, Κύριε, καὶ θὰ ἐπιστραφῶ. «Ἀπόστρεψόν τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν

(1) Ματθ. Ζ'. 7. (2) Λουκ ΙΗ'. 13 (3) Ματθ ΙΕ'. 25.

μου.» (1) «Καρδίαν καθαράν κτίσον ἐν ἐμοί, Θεέ.» (2) «Κύριε, σῶτόν με· χάνομαι.» (3) Πάμπολλαι δὲ τοιχῦται προσευγαί ὑπάρχουσιν ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεοῦ. Ἀρμόζουσι δ' οὐχ' ἦττον εἰς τε τὸν ἐργαζόμενον ἐν τῷ ἀγγρῷ ἢ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ, ὡς καὶ εἰς τὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις διακτώμενον ἡγεμόνα. Εἶνε βραχεῖαι καὶ σαφεῖς. Πολλάκις δὲ ὁ Θεὸς ἤκουσε τὰς προσευχὰς ταύτας, καὶ πάντοτε θὰ τὰς ἀκούῃ πάλιν, ἂν ζητῆς ἐν πίστει.

Νὰ δέησαι δ' ἐν πίστει, εἶνε νὰ δέηται πιστεύων ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἀληθής· εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐνεκα τοῦ Χριστοῦ θὰ μᾶς εὐλογῆται. Μικρὰ προσευχὴ ἄνευ πίστεως· εἶνε πάντη ἀνωφελής. Βραχεῖα δὲ προσευχὴ μετὰ πίστεως θὰ φέρῃ εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὴν θεῖαν βοήθειαν.

Ἦδη δὲ πρόσεξον ἔτι καὶ εἰς ἄλλα τινὰ ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Δ'. Ο υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἦλθε νὰ ζητήσῃ καὶ νὰ σώσῃ τὸ ἀπολωλός. (4)

Ὁ Ἰησοῦς μᾶς ἐλάλησε περὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ὡς πατρὸς, καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐνταῦθα δ' ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔργου εἰς τὸ σῶζειν τὸν ἀπολωλός. Ἦμεθα ὡς πρόβατα ἀπολωλός, τὰ ὅποια ἐκρήμνισαν τὸν φραγμόν, καὶ ἀπεπλανήθησαν εἰς κακὴν ὁδόν· ὁ Ἰησοῦς δ' ἦλθε νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ποιμνὴν τοῦ Θεοῦ. Εἶδεν ὅτι ἡμεθα ἀπολωλός, καὶ ἦλθε νὰ μᾶς σώσῃ. Ἦ πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁδὸς ἦτο κεκλεισμένη δια τῶν ἀμαρτιῶν μας, καὶ οὗτος ἤνοιξεν αὐτήν, ἀποθνήσκων δι' ἡμᾶς. Ἦμεθα ἐν τῷ κινδύνῳ τοῦ ἄδου, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς βοήθειάν μας.

Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, ὡς εἰς εὐτυχῆ τόπον, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι ἦτο πλήρης κακίας. Οὐδ' ἦλθε διὰ νὰ ἀπολαύσῃ αὐτόν, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Μολονότι δ' ἦτο ἐσχήματι Θεοῦ καὶ ἴσος τῷ Θεῷ, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὅμως ἦτον ὡς δούλος. Πῶθεν εἰς τὸν κόσμον ὡς βρέφος, ἔζησεν ἐν αὐτῷ ὡς πτωχὸς ἄνθρωπος, ἀπέθανεν ἐν αὐτῷ θάνατον αἰσχούς καὶ

(1) Ψαλμ. Ν'. 11. (2) Ψαλμ. ΝΑ'. 12. (3) Ματθ. Η'. 25. (4) Λουκ. ΙΘ'. 10,

οδύνης. Ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ διεφύλαξε τὸν νόμον, τὸν ὅποιον ἡμεῖς παρέβημεν. Τὸ αἷμα δὲ το ὅποιον ἔχυσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐξάλειφει τὰς ἀμαρτίας τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων.

Ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ τώρα διὰ νὰ σὲ σώσῃ. Ἄλλ' ἐρωτᾷς: Μὲ σώζει; Ἄκουτον αὐτόν.

Ε'. Ἐλθετε πρὸς με, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω. (1)

Ποῖος δ' ἄλλος ἢ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἠδύνατο νὰ προσκλήσῃ πάντας νὰ ἔλθωσιν; Οὗτος μόνος δύναται νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ κόσμου. Οὔτε ἄνθρωπος δὲ, οὔτε ἄγγελος δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο. Ἀλλεῖ πρὸς πάντας τοὺς ἔχοντας βῆρος. Ἔχεις φορτίον φροντίδων καὶ θλίψεων; Δὲν ἠῦρες ἀνάπαυσιν ἐν τῷ κόσμῳ; Κλαίεις καὶ στενάξεις διότι αἱ ἀμαρτίαι σου ἐπίκεινται βραχεῖαι ἐπὶ σέ; Ὅμιλεῖ τότε πρὸς σέ.

Ἄλλ' ἐρωτᾷς, πῶς νὰ ὑπάγω; Ἐντελῶς ὅπως εἶσαι τώρα. Μολονότι εἶσαι πλήρης ἐγκλημάτων καὶ ἀθλιότητος, δύναται νὰ προσέλθῃς εἰς αὐτόν. Ὅσον χειρότερος εἶσαι, τοσοῦτον μᾶλλον ὀφείλεις νὰ ἦται πρόθυμος νὰ συλλάβῃς αὐτόν κατὰ τὸν λόγον του.

Ἄν ὁ Ἰησοῦς ἦτο τώρα ἐπὶ τῆς γῆς, ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃς εἰς αὐτόν ὡς οἱ πτωχοὶ καὶ ἀσθενεῖς ἐπορεύοντο ἄλλοτε. Ἦδύνατο νὰ ἐνατενίσῃς ἐπ' αὐτόν διὰ τὸν ὀφθαλμῶν σου καὶ ν' ἀκούσῃς τοὺς λόγους τῶν χειλέων του. Ἄλλὰ τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε οὕτως εὐκολον διὰ σέ, ὡς φαντάζεσαι. Πῶς ἠδύνατο νὰ διέλθῃς εὐρείας θαλάσσης καὶ νὰ ὀδοιπορήσῃς ἐπὶ ξένων μερῶν τῆς γῆς; Καὶ θεῖω μὲν ἐλέει γνωρίζεις ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅμως ὡς Θεός, εἶνε ἐν παντί τόπῳ. Ἦ ὁδὸς τοῦ νὰ πορευθῇς πρὸς αὐτόν εἶνε ἐντὸς τῆς καρδίας σου. Εἶνε νὰ ἔλθῃ ἡ ψυχὴ πρὸς ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον ἐπιθυμεῖ. Ὁ αἰσθανόμενος τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὸν κίνδυνόν του δύναται νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτόν διὰ πίστεως, ἦτοι πιστεύων καὶ πεποιθώς ἐπ' αὐτόν. Δυνάμεθα νὰ προσέλθωμεν εἰς αὐτόν ἐν παντί τόπῳ καὶ παντὶ χρό-

(1) Ματθ. ΙΑ'. 28

νω. Καὶ ἐν τῷ θαλάμῳ σου ὦν καὶ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, δύνασαι ἐκεῖ νὰ προσέλθῃς εἰς αὐτόν· θὰ ἴδῃς ὅτι ἂν πιστεύῃς τοὺς λόγους του, ἂν ἐπικαλῆσαι τὸ ὄνομά του, ἂν ἐπιβλέπῃς εἰς αὐτὸν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐλπίδι, τοῦτο εἶνε ἡ ὁδὸς νὰ προσέλθῃς εἰς αὐτόν. Οἱ οὕτω δὲ ζητοῦντες, βεβαίως θὰ εὐρωσιν αὐτόν. Καὶ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον εὐρίσκουσιν ἀνάπαυσιν διὰ τὰς ψυχὰς των.

Ἄλλὰ φοβεῖσαι· ἀκόμη μὴ τὰ ρηθέντα δὲν ἐφαρμόζονται εἰς σέ; Πρόσεξον λοιπὸν καὶ αὐτὸς εἰς τὰ τοῦ Ἰησοῦ.

ΣΤ'. Τὸν ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ δὲν θὰ ἐκβάλω ἔξω. (1)

Φοβεῖσαι ἴσως, μήπως σὲ ἀποβάλῃ. Αἰσθάνεσαι ὅτι εἶσαι ἀξίος νὰ ἀποδιωχθῆς· ἐλθέ ὁμως πρὸς αὐτόν καὶ θὰ γνωρίσῃς καλῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ ρητοῦ. Δὲν θὰ σὲ ἀποβάλῃ ἕνεκα τῆς ἡλικίας σου· οὔτε δηλαδὴ ἂν ἦσαι νεώτατος, οὔτε ἂν ἦσαι ὑπέργηρος. Ἄν ἦσαι νέος, εἶπεν ἀνεξαιρέτως. Οἱ ζητοῦντες με θὰ μὲ εὐρωσι (2). Ἄν ἦσαι γέρον, δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλίπη, ὅταν ἡ δύναμίς σου ἐκλίπη (3).

Δὲν θὰ σὲ ἀπορρίψῃ οὔτε ἕνεκα τῆς ἐν τῇ ζωῇ σου κατὰστάσεώς σου. Δύναται νὰ κάμῃ τὸν πτωχὸν πλούσιον ἐν πίστει. Οἱ καὶ μικρὰ ἀναγινώσκοντες δύνανται νὰ γίνωσι τῷ ὄντι φρόνιμοι καὶ σοφοὶ ἐν ταῖς ἀληθείαις τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς. Τὸ φῶς τοῦ ἱεροῦ τούτου βιβλίου δύναται νὰ λάμψῃ εἰς τὸν ἀμαυρότατον νοῦν. Θὰ σὲ παραδεχθῆ, ὅχι διότι εἶσαι καλλίτερος τῶν ἄλλων, οὔτε θὰ σὲ ἀποβάλῃ διότι εἶσαι χειρότερος τῶν ἄλλων. Δὲν σώζει οὐδέν· διότι αἱ ἁμαρτίαι του εἶνε ὀλίγαι καὶ μικραὶ, οὔτε ἀποπέμπει τὸν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν διότι αἱ ἁμαρτίαι του εἶνε πολλαὶ καὶ μεγάλαι. Ἐγίνωσκε βεβαίως ποῖοι ἁμαρτωλοὶ ὑπῆρχον ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτε ἐλάλησε τοὺς λόγους τούτους. Ἐγίνωσκεν ὅτι θὰ ὑπάρχωσι τοιοῦτοι ἁμαρτωλοὶ, ὡς εἶσαι σύ. Γινώσκει τὸ χεῖριστον περὶ σοῦ—ἀπάσας τὰς ἀποκρύφους σου ἁμαρτίας. Καὶ ὁμως λέγει, «Δὲν θὰ σὲ ἐκβάλω διόλου ἔξω.»

(1) Ἰωάν. ΣΤ'. 37. (2) Παροιμ. Π' 17 (3) Ψαλμ. ΟΒ'.

Λίθε λοιπὸν τοὺς λόγους τούτους, ὡς λαληθέντας πρὸς σέ. Ἐνατένισον πρὸς αὐτόν διὰ συγχώρησιν καὶ πᾶν ἔλεος τὸ ὅποιον χρειάζεσαι. Ἄλλ' ἂν δὲν ἀκούῃς αὐτοῦς, οὐδεμίαν θὰ ἔχῃς ἱπρόφασιν. Δὲν θὰ δύνασαι νὰ εἴπῃς ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν σὲ διέταξε νὰ ἐλθῇς πρὸς αὐτόν. Δὲν θὰ εἴπῃς ὅτι ἀπέθανες ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς διὰ σέ.

Οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους παρέσχομεν ἤδη εἶνε τὸ εὐαγγέλιον—ἀγαθὰ νέα διὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς—φαιδραὶ εἰδήσεις μεγάλης χαρᾶς δι' ἅπαντας. Ὅσον δ' ἀναγινώσκωμεν αὐτοῦς, καταντῶμεν σχεδὸν νὰ λέγωμεν ὅτι τόσον καλοὶ εἶνε, ὥστε πιθανὸν νὰ μὴν ἔχωνται ἀληθείας. Ἄλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ διστάζωμεν κατὰ τοῦτο, διότι εἶνε λόγοι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅστις δὲν θὰ ἀνύψονε μάτην τὰς ἐλπίδας μας. Ἄλλὰ δὲν εἶνε ταῦτα μόνον. Καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐλάλησεν οὕτω.

Ζ'. Ἀφοῦ ὑπάγω καὶ σαῶς ἐτοιμάσω τόπον, πάλιν ἐρχομαί, καὶ θὰ σαῶς παραλάβω πρὸς ἐμαυτὸν, διὰ νὰ ἦσθε καὶ σεις ὅπου εἶμαι ἐγώ. (1)

Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ἤδη ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ. Ἐδιόρισε τὸν οὐρανὸν τόπον διὰ πάντας τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν. Καιρὸς δὲ θὰ ἔλθῃ καθ' ὃν θὰ καλέσῃ αὐτοὺς ἐκ τοῦ τάφου των, λέγων πρὸς αὐτοὺς «Ἐλθετε εὐλογημένοι, εἰσελθετε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σας.» (2) Ὡ! εὐτυχῆς κατάστασις! Ἐκεῖ δὲν θὰ γνωρίζωσι οὔτε θλίψιν οὔτε μόχθον, διότι δὲν θὰ γνωρίζωσιν ἁμαρτίαν. Πᾶν δάκρυον θὰ σπογγισθῆ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, διότι δὲν θὰ ὑπάρχῃ οὔτε θλίψις οὔτε φροντίς· θὰ ὡσιν ὅμοιοι τοῖς ἀγγέλοις καὶ θὰ ὑπηρετῶσι τὸν Θεὸν διὰ παντός. Τότε δὲ θὰ γνωρίσωσι πόσον πολὺ ὀφείλουσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν διὰ τὴν μεγάλην του πρὸς αὐτοῦς ἀγάπην. Τότε θὰ ψάλλωσι τὸν ὕμνον τοῦτον πρὸς ἐπαινόν του. «Εἰς τὸν ἀγαπήσαντα ἡμᾶς καὶ λούσαντα ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν μὲ τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ ὅστις ἔκαμεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα αὐτοῦ· εἰς αὐτόν (εἶτη) ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.»

(1) Ἰωάν. ΙΔ'. 3. (2) Ματθ. ΚΕ. 21, 34

Ἐπιθυμεῖς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸν οὐρανὸν ὅταν ἀποθάνῃς; Ἐλπίζομεν νὰ ἴ. Στρέψον λοιπὸν καὶ αὐθὺς πρὸς τὰς μεγάλας ἀληθείας τὰς τεθείσας ἐνώπιόν σου ἐν σαφέσι λόγοις. Ὁφείλεις νὰ γεννηθῇς ἄνωθεν. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα πρέπει νὰ μεταβάλλῃ τὴν καρδίαν σου. Ὁφείλεις νὰ ζητῆς τὴν χάριν αὐτοῦ διὰ προσευχῆς. Ὁφείλεις νὰ ἔχῃς πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν διὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν σου. Ἄν ζητῆς αὐτὸν, δὲν θὰ σὲ ἀποβάλλῃ, καὶ ἂν ἐπερείδησαι εἰς αὐτὸν καὶ ἀγαπᾷς καὶ ὑπηρετῆς αὐτὸν τὴν ὥρα, θὰ ἦσαι μετ' αὐτοῦ διὰ παντός. Συλλογίσθητι τὰ πράγματα ταῦτα, καὶ εἴθε ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ αὐτὰ εἰς τὰς ψυχὰς πάντων.

Εἶπομεν ὅτι σκοπὸν εἶχομεν νὰ σοὶ παρέξωμεν ἤδη τινὰ τῶν ρητῶν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ οὕτως ἐπράξαμεν. Δὲν εἶνε καλοὶ καὶ σαφεῖς — ἀληθεῖς καὶ εὐάρεστοι λόγοι; Δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς [τὴν περίστασιν παντός ἁμαρτωλοῦ; Δὲν ἀρμόζουσιν εἰς σέ; Ἄν οὕτω, εὐρὲ καὶ ἄλλους ὡς αὐτοὺς ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ. Πόσον ὅμως μεγάλη θὰ ἦνε ἡ μωρία σου καὶ ἡ ἁμαρτία, ἂν δὲν ἀκούῃς αὐτοὺς! Πρέπει λοιπὸν νὰ χαθῆς — νὰ ἀπολεσθῆς διὰ παντός; «Σήμερον ἐὰν ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ, μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας σας» (1). Οὕτω κάμνε καὶ σύ, ἂν θέλῃς νὰ σωθῆς.

Τὸ σχολεῖον τῆς Ἠθικῆς.

Ἦ μ ἔ λ λ ο υ σ α τῶν παιδίων τύχη, ἔλεγεν ὁ Ναπολέων, εἶνε πάντοτε τῆς μητρὸς ἔργον. Ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ ἀνεγνώριζε τὴν μητέρα αὐτοῦ ὡς πρωταίτιον ὅλης τῆς δόξης, εἰς τὴν ὁποίαν εὐτύχησε νὰ ὑψωθῇ. Ἄλλ' ἡ ἱστορία δίδει καὶ ἄλλα ἐκτὸς τούτου παραδείγματα. Ὁ Ἐρρίκος τέταρτος, ὁ Τίτος τῶν Γάλλων, ἐμορφώθη ὁποῖος ἦτον ἀπὸ τὴν μητέρα του· εἰς δὲ τὸν Λουδοβικὸν ΙΣΤ' βλέπομεν ἐξ ἐναντίας τὰ πάθη Ἰσπανῆς γυναικός, φιληδονίαν μέγχι ἀκολασίας, φόβον καὶ τρόμον δεισιδαίμονος καὶ ἀγενοῦς ψυχῆς, ὑπερηφανίαν δεσπότητος ἀπαιτοῦντος ἐμπροσθεν τοῦ θρόνου τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον χρεωστοῦμεν εἰς μόνου τοῦ Θεοῦ τὸ θυσιαστήριον. Οἱ Γράνχοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ πλάσματα τῆς Κορνηλίας· ἐν ᾧ τοῦ Βολ-

(3) Ἐβρ. Γ'. 7, 8.

ταίρου ἢ μητρός, κακίης, ἀγγίλους, σκωπτικῆ, κενόδοξος. μετέδωκεν ὅλα τὰ προτερήματα καὶ τὰς κακίας τῆς εἰς τὸν διακόνητον αὐτῆς υἱόν, ὅστις ἐτίμησε τόσον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ὅσον διέστρεψε τὰ ἦθη καὶ ἐπραγματεύετο τὴν πηγὴν ὄλων τῶν ἐναρέτων αἰσθημάτων εἰς τὴν καρδίαν τῶν νέων. Ἄλλὰ πρὸς πίστιωσιν τῶν λεγομένων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ δύο ἐνδόξους ποιητὰς τῆς ἐποχῆς ἐν ᾗ ζῶμεν, τὸν Βύρωνα καὶ Λαμαρτῖνον. Ὁ πρῶτος, δυστυχήσας νὰ ἔχῃ ἀνόητον, φαντασιώδη, ἀλαζόνα, καὶ ματαιόφρονα μητέρα — ἧτις ἀλληλοδιαδόχως τὸν περιέπαιζεν ὡς χωλόν, παρώξυνε, περιεφρόνει, κατεφρόνει, καὶ κατηράτο τὸ ἴδιον αὐτῆς τέκνον — ἐκυριεύθη ἐνωρὶς ἀπὸ τὸν θυμὸν, τὴν ἔπαρσιν, τὴν ὑπεροψίαν, τὸ μῖσος, καὶ ὅλα τὰ βίαια πάθη, τὰ ὁποῖα ἔβρασαν καὶ ἐχύθησαν ἔπειτα ὡς χεῖμαρρος ἡρμιστείου πυρὸς εἰς τὰς ἀθανάτους αὐτοῦ ποιήσεις. Ὁ δεῦτερος, γεννημένος ἀπὸ μητέρα τρυφερᾶν, εὐσεβῆ, εὐμορφον καὶ πεπαιδευμένην, ἐνεπνεύσθη ἀπ' αὐτὴν ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων.

Μεταρρῦθμισε ἤδη, ἂν δύνασται, μετὰ τὴν ἠθικὴν τοῦ γυμνασίου καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ διδασκάλου τὴν ἐπιρροὴν τῆς μητρικῆς παιδαγωγίας· δοκίμασε νὰ μεταπλάσῃ τὸν Βύρωνα καὶ Λαμαρτῖνον· θὰ κοπιᾷ τῆς ματαιώσεως· τὸ ἀγγεῖον ἐποτίσθη, τὸ φόρεμα ἔλαβε τὴν πτυχὴν, καὶ τὰ πάθη τῶν δύο μητέρων κατήνησαν δευτέρᾳ φύσιν.

Ἴδου ἡ μεγάλη δύναμις, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ ἀκαταπαύστως εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀρχικῶς προέρχεται ἡ μέλλουσα τούτου εὐτυχία ἢ δυστυχία εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον. Καὶ ὅμως μόνη αὐτὴ ἔμεινε ἀδιεύθυντος σχεδὸν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου μέχρι τοῦδε, ἐπειδὴ μόλις περὶ τοὺς ἐσχάτους χρόνους ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν παιδείαν τῶν γυναικῶν.

Τὸ παιδίον μαρθάνει ἀπὸ τὸν διδάσκαλον, ἀλλὰ μορφοῦται ἀπὸ τὴν μητέρα· ἀπὸ τὰς χεῖρας καλῶν διδασκάλων λαμβάνομεν καλοὺς μαθητὰς, ἀπὸ δὲ τὰς μητέρας καλοὺς ἀνθρώπους καὶ ὠρελίμους πολίτας. Εἰς αὐτὰς ἄρα κυρίως ἀνήκει ἡ παιδαγωγία, εἰς δὲ τοὺς διδασκάλους ἢ παιδαγωγούς, δύο πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε ποτὲ νὰ μὴ συγχύζωνται.

Νέαι μητέρες, καὶ νέαι σύζυγοι! Σεῖς εἴσθε προωρισμένα. νὰ

φέρτε εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον, τάξιν εἰς τὰς οἰκίας, τιμὴν εἰς τὰ τέκνα σας, εὐτυχίαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀναδειχθῆτε ἄρα ἄγιοι τοῦ οὐρανοῦ τούτου προορισμοῦ καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς πατρίδος. Μὴ μιμηθῆτε τὰς ξένας εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ εἰς τὴν περιέργειαν τῆς ἐνδυμασίας· ἀλλὰ φυλάξατε καθαρὸν καὶ ἀκέραιον τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα, διὰ νὰ τὸν μεταδώσετε ὡς πολῦτιμον κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα σας.

Ἡρώα Διώρυξ.

Τὴν ἐπὶ τοῦ Ἡρώου ἰσθμοῦ γενομένην διώρυγα, διὰ τὴν χρειώδη συγκοινωνίαν τῆς Μεσογείου μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ὀνομάζομεν Ἡρώα νὰ ἀπὸ τῆς πόλεως Ἡρώος (Σουέζ), ἐξ ἧς ὀνομάσθη καὶ ὁ ἰσθμὸς, ὁ ἐνὸντων τὴν Ἀφρικὴν μετὰ τῆς Ἀσίας, ὁ νῦν ἤδη τμηθεὶς ὑπὸ τοῦ περιωνύμου Γάλλου, παρ' ᾧ ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸ μέγα ἔργον τοῦτο πολλοὶ Ἕλληνες γραφεῖς, ἐπιστάται, σκάπται, κτίσται, ἀρχιτέκτονες, λιθοξόοι, ξυλουργοί, μηχανικοί, ναυτικοί, κτλ. ὑπὲρ τοὺς ὀκτακισχιλίους. Πολλοὶ ἄλλοι ὁμογενεῖς ἐπιῦρχουσιν ἐκεῖ ἰδιουργοῦντες ἔμποροι, μεταπράται, κάπηλοι, ξενοδόχοι, μάγειροι, κουρεῖς, παντοπῶλαι, καφεπῶλαι, τεχνῖται διαφόρων ἐπιτηδεύματων, ἰατροί, κτλ. διαμένοντες ἢ κατοικοῦντες ἐντετῆ Σαΐδι καὶ τῆ Ἰσμαηλία (πόλις νεοκτίστω ἐν τῷ μέσῳ περὶ τοῦ ἰσθμοῦ) καὶ τῆ Ἡροῖ.

Τὴν Ἡρώ, πόλιν τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς, ἀναφερομένην ἄπαξ ἐντὸς τῶν παλαιῶν συγγραφέων, ὡςτι ἐπίνειον τῆς Ἡρωπόλεως (παλαιᾶς καὶ ταύτης πόλεως μεσογείας, κτισθείσης, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων καὶ ἀκμαστάτης μάλιστα ἐπὶ τῶν Βυζαντιῶν αυτοκρατόρων), κατοικοῦσιν ἔκπαλαι οἱ Ἕλληνες, πιθανῶς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ψαμμητίχου, καὶ ἔχουσι νῦν ἐν αὐτῇ Ἐκκλησίαν καὶ ἐγκτήσεις καὶ ἐξασκῶσι διάφορα ἐπιτηδεύματα. Τὸ αὐτὸ ὑπάρχει ἐν τῇ Σαΐδι, παλαιᾶ πόλις τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζομένου Σαΐτικοῦ κόλπου (port-Said), ἐξ ἧς τὸ πάλαι ἀφικίσθησαν πολλοὶ Αἰγύπτιοι εἰς τὴν Ἀστικὴν, ὡς ἔλεγον οἱ τῶν Αἰγυπτίων ἱερεῖς, προσθέτοντες, ὡς σημειώνει Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (μὴ πιστεύων ὅμως τοῦς λόγους τούτου) ὅτι ἐντεῦθεν οἱ Ἀθηναῖοι ὠμοίαζον πολὺ τοὺς Αἰγυ-

πτίους κατὰ τὴν φρυγαγωμίαν καὶ τὰ ἤθη. Ὡσαύτως ἐν τῇ Ἰσμαηλία κατοικοῦσι καὶ διαμένουσιν ἀπὸ τοῦ νῦν ἱκανοὶ ὁμογενεῖς ἡμῶν, ἔχοντες Ἐκκλησίαν καὶ διάφορα καταστήματα.

Κατασκευάζοντες δὲ νῦν ὑπέροτε, ὡς λέγεται, μεγάλα πλοῖα ἐμπορικῶς δύνανται οἱ Ἕλληνες νὰ ὠρεληθῶσι πολὺ μετὰ τὴν τομὴν τοῦ Ἡρώου ἰσθμοῦ, πλέοντες εἰς τὴν Ἐρυθρὰν, τὸ Σύναιον ὄρος, τὴν Ἀραβικὴν χερσόνησον, τὴν Ἀβυσσινίαν, τὸν Περσικὸν κόλπον, τὴν Ἰνδικὴν καὶ περαιτέρω, καὶ οὕτω διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς σχετιζόμενοι ἐπιπλέον μετὰ τῆς μεσημβρινῆς Ἀσίας καὶ τῆς φίλης Κίνας καὶ τῆς χριστιανικῆς Αἰθιοπίας.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ξένων πιστεύουσιν, ὅτι νῦν κατὰ πρῶτον τέμνεται ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἰσθμὸς, σημειοῦμεν αὐτολεξεῖ ἐνταῦθα ὅσα λέγει περὶ τούτου ὁ Διόδωρος ἐν βιβλ. Α. κεφ. 33. « Ἀπὸ δὲ τοῦ Πηλουσιανοῦ στόματος (τοῦ Νείλου) διώρυξ ἔστι χειροποίητος εἰς τὸν Ἀράβιον κόλπον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Ταύτην δ' ἐπεβάλετο πρῶτος κατασκευάζων Νεκῶς ὁ Ψαμμητίχου· μετὰ δὲ τοῦτον Δαρεῖος ὁ Πέρσης καὶ προκόψας τοῖς ἔργοις ἕως τινός, τὸ τελευταῖον εἵασεν αὐτὴν ἀσυντέλεστον. Ἐδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τινων, ὅτι διωρύξας τὸν ἰσθμὸν, αἴτιος ἔσται τοῦ κατακλυθῆναι τὴν Αἴγυπτον. Μετεωροτέρην γὰρ ἀπειρον δὲ ὁ δευτέρως Πτολεμαῖος συνετέλεσεν αὐτήν, καὶ κατὰ τὸν ἐπιχειρότατον τρόπον ἐμηχανήσατό τι φιλότεχνον δέφραγμα. Τοῦτο δ' ἐξήνοιγεν ὁπότε θούλοιο διαπλεῦσαι, καὶ ταχέως πάλιν συνέκλειεν, εὐστόχως ἐκλαμβανομένης τῆς χρειᾶς. Ὁ δὲ διὰ τῆς διώρυγος ταύτης ῥέων ποταμὸς, ὀνομάζεται μὲν ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος Πτολεμαῖος, ἐπὶ δὲ τῆς ἐκβολῆς πόλιν ἔχει προσαγορευομένην Ἀρσινόην. »

Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἀφορμὴν τῆς πρώτης γενομένης ἐπιβολῆς πρὸς τὴν ἀναγκαίαν τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ἔδοσαν πιθανῶς οἱ ἐπὶ Ψαμμητίχῳ κατασταθέντες ἐπὶ τοῦ Πηλουσιῖου Ἕλληνες, περὶ ὧν λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ἀφοῦ τόσοις αἰώνας πρὸ αὐτῶν οὐδεὶς τῶν Αἰγυπτίων βασιλέων ἐπεχείρησε τοῦτο. Ὡς ναυτικοὶ καὶ ἐμπορικοὶ καὶ κοινωνικοὶ καὶ ἐπιχειρηματικοὶ ἔδοσαν

φάνεται οἱ Ἕλληνας τὴν πρώτην ἀροριὴν τῆς τομῆς, ἣν καὶ συνετέλεσαν ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων. Σημειωτέον ἔτι, ὅτι ἡ νῦν γενομένη τομὴ ἔχει ἄλλην διεύθυνσιν, καὶ ὅτι ἔσεται εὐχρηστοτέρα τῆς παλαιᾶς πρὸς πᾶσαν νευτιλίαν. Περὶ ταύτης ἐγράψαμεν ἄλλοτε τὰ δέοντα ἐν τῇ Ἀμαλθείᾳ, παρκαίνοντες τοὺς ἡμετέρους, τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ, ἵνα ποιῶσι καὶ ἐπὶ τῆς νέας ταύτης τομῆς ἐγκτήσεις καὶ διαφόρους ἐπιχειρήσεις διὰ τὰς προσδοκωμένους ὠφελείας.

I. Γ. Α.

Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλάς τοῦ Λωτερβρούνου.

(Συνέχεια σελ. 381.)

Ἡ Λαύρα καὶ ἡ Μαρία (διότι οὕτω τὰς ὀνόμαζον εἰς τὴν κοιλάδα) ἠγαπῶντο πολὺ ἀπὸ ὅλων τῶν κατοίκων τοῦ Λωτερβρούνου. Ἡ ἀγαθοεργία των ἦτο πάντοτε εἰς ἐνέργειαν. Συχνάκις διέβαινον τὰ ὄρη διὰ νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς ποιμένας βοήθειαν ἢ λόγους παρηγορητικούς. Ἡ κατοικία των δὲν ἦτο πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὴν καλύβην μου· ἐπειδὴ δὲ ἔμαθον ἀπὸ τοῦ συντρόφου μου τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διέτρεχον, ἀμέσως ἔτρεξαν εἰς βοήθειάν μου· καὶ ἐπειδὴ ἡ Μαρία, ἀναγκαζομένη ὑπὸ τῆς ἐκπλαγχνίας νὰ κάμνη συχνὰ τὸν ἰατρὸν, εἶχεν ἀποκτήσει ἀρκετὰς γνώσεις τῆς ἰατρικῆς, ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι ἡ ἀσθένεια ἣτις με ἐβασάνιζεν ἦτο ὁ κκοκήθης πυρετός. Ἔθεσε λοιπὸν πλησίον μου γέροντά τινα ποιμένα διὰ νὰ με περιποιῆται, καὶ αὐτὴ καθ'ἑαυτὴν συνωδευμένη ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τῆς μοῖ ἔφερε χυμὸν ἀπὸ διάφορα βότανα τὰ ὁποῖα ἐσύναζεν εἰς τὰ ὄρη.

Χάρις εἰς τὰς φροντίδας τῆς Μαρίας καὶ τῆς Λαύρας ἔγεινα ἐντελῶς καλὰ· καὶ ἄλλοτε μὲν περιέφερον τὸ ποίμνιόν μου εἰς τὴν πρὸ τῆς καλύβης μου βοσκήν, ἄλλοτε δὲ στηριγμένοι ἐπὶ τινος βράχου καὶ ἀκούων εἰς τὸν μουρμουρισμὸν περὶ τῆς τινος ἐσκεπτόμενην σιωπηλῶς περὶ τῆς τύχης μου. Πολλὰ δὲ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ εἶχον λησμονήσει ἤρχισαν νὰ ἀναγεννῶνται εἰς τὴν καρδίαν μου. Ὅταν τὸ πρῶτ' ἐξηρχόμην ἀπὸ τὴν καλύβην μου, βλέπων τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὅστις ἐπλανᾶτο μεγαλοπρεπῶς εἰς τὰ ὕψη τῶν ὄρεων, ἠσθανόμην μεγάλην ἀγαλλίασιν εἰς τὴν καρδίαν

μου. Τὸ ἐσπέρας, ὅταν ὁ ὄρωσερός ἀπὸ ἤρχιζε νὰ πνέη, ἀνέβαινον ἐπὶ μικροῦ ὑψώματος καὶ ἀνέπνεον με ἀνέκφραστον εὐχαρίστησιν τὰς ἀναθυμιάσεις τὰς ὁποίας μυρία ἀρωματικὰ φυτὰ ἀνέπεμπον, ἀνακράζων, Μέγιστε Θεέ! ἀναπνέω τέλος πάντων!

Ἄλλο αἰσθημα γλυκύτερον ἤρχισε νὰ κυριεύη τὴν καρδίαν μου. Μεταβαίνων εἰς τὴν πεδιάδα ἐκρυπτόμην εἰς τὸ μικρὸν ὄατος τὸ ὁποῖον ἦτο πλησίον τῆς κατοικίας τῆς Λαύρας· ἐκεῖ δὲ περιέμενον τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐμελλον νὰ τὴν ἴδω, ἡ καρδία μου ἐκτύπα εἰς τὸν μικρότερον κρόταν καὶ ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, «ἐκείνη εἶνε!» Ἐὰν τὴν ἔδλεπον μακρὴθεν τὴν ἠκολούθουν με τὸ βλέμμα μου ὅταν ἠδυνάμην νὰ τὴν βλέπω, καὶ ἐπέστρεφον εἰς τὴν καλύβην μου αἰσθανόμενος εὐτυχίαν τινα, καὶ λέγων κατ' ἐμαυτὸν, «τὴν εἶδον! . . .» Πολλάκις ματαίως ἐπερίμενον, χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ ἴδω τὴν Λαύραν· ἀλλὰ διόλου δὲν ἐλυπούμην διὰ τὰς πλήρεις ἐλπίδος ἐκείνας στιγμάς.

Συχνάκις τὴν ἔδλεπον καθημένην εἰς τὸ χεῖλος μικροῦ ρυακίου· ἔμεινε δὲ ἐκεῖ πολλὰς ὥρας θυσιζομένη εἰς σκέψεις, βλέπουσα ῥέον τὸ ὕδωρ καὶ κλαίουσα. ὦ! τί δὲν ἔδιδον διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ πετάξω πλησίον τῆς καὶ νὰ τὴν παρηγορήσω! ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζον ποτῶς τὰς θλίψεις τῆς Λαύρας· μυστικὴ ζηλοτυπία μοι ἔλεγεν ὅτι ὁ ἔρωσ ἦτο ἡ αἰτία τῶν δακρύων τῆς. Ποίας ἄλλας λύπας τῷ ὄντι δοκίμαζει τις εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν κατὰ τὴν ὁποίαν ὄλαι αἱ σκέψεις εἶνε ὄνειροπολήματα, καὶ ὄλαι τὰ ὄνειροπολήματα ἀπολαύσεις, ὄλαι δὲ αἱ ἀπολαύσεις εἶνε ἀθῶαι ὡς ἡ καρδία, ἣτις εἶνε ἡ πηγὴ των.

Συχνάκις ἐσκεπτόμην τὴν Λαύραν καὶ τὴν Μαρίαν· ἡ εὐγνωμοσύνη μοι τὸ ἐπέβαλεν ὡς καθήκον, ὁ δὲ ἔρωσ ὡς ἀνάγκη· δὲν ἐνόουν ὅμως παντελῶς τὴν γλώσσάν των, οὔτε ἐκείναι τὴν ἰδικὴν μου, ἀλλ' ἔπρεπε τάχα ἡ αἰτία αὕτη νὰ με χωρίσῃ διὰ παντός ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶχον τότεν δίκαιον ν' ἀγαπῶ; δὲν ἔδυνάμην νὰ ὑποφέρω τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἠσθάνθην τὴν ἀνάγκην νὰ μάθω τὴν διάλεκτον τῶν βοσκῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ τύχη μου με κατεδίκασε νὰ ζήσω. Οἱ σύντροφοί μου ἀνέλαβον νὰ μοι τὴν διδάξωσι καὶ ἐγὼ ἔβαλον ὄλαι μου τὰ δυνατὰ διὰ νὰ προοδέω ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, ἣτις ἐνῶ

κατ' ἀρχάς μοι ἐφάνη τόσον τραχεῖα καὶ θάρβηρος, ἀκολούθως μοι εἶχε γίνῃ πολὺ ἐπιθυμητή. Τοιοῦτοτρόπως ἐξώδευον εἰς τὴν σπουδὴν ὅλας μου τὰς στιγμάς, καὶ προσπαθῶν νὰ φθάσω εἰς ἕν τέλος τὸ ὁποῖον ἡ καρδία μου ἐπεθύμει, ἀπεμάκρυναν ἀπὸ τὸν νοῦν μου τὰς ἀλλοκότους ἐκείνας σκέψεις, αἱ ὁποῖαι μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης εἶχον καταστρέψει τὴν ἀτυχίαν μου· τόσον εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ διανοητικὴ ἐργασία εἶνε ἡ μόνη κατάλληλος θεραπεία διὰ τὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς.

Ἐντὸς ὀλίγου ἐδυνάμην ἐλευθέρως νὰ συνομιλῶ μετὰ τοὺς ποιμένας τοῦ ὄρους. Ἀναγκασμένος δὲ καθὼς αὐτοί νὰ κερδίζω τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἤρχισα καὶ ἐγὼ νὰ κατεργάζωμαι τὰς ἀθῶας ἐκείνας τέχνας, αἵτινες ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς πρώτας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐλησμόνουν καθ' ἑκάστην ὅτι ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι ἀνάγκαι.

Ἀφοῦ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἰργαζόμενον ἀδιακόπως, ἔτρωγον μετ' εὐχαριστήσεως τὸν ἄρτον τὸν ὁποῖον ἐπλήρονα διὰ τοῦ ἰδρωτός μου, καὶ τὸν ὁποῖον ἔθρεχον εἰς τὸ γάλα τῶν αἰγῶν μου. Ἡ κρᾶσις μου ἐσυνείθιζεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὴν θρεπτικὴν ταύτην τροφήν, καὶ ὁ ὕπνος μου ἦτο ἤτυχος, χωρὶς νὰ διαταράττεται ἀπὸ δυσάρεστα ὄνειρα, ἀλλὰ συνοδευόμενος πάντοτε ὑπὸ μόνῃς τῆς εἰκόνας τῆς Λαύρας.

Ἐνόμιζον ὅτι ἡ Λαύρα καὶ ἡ Μαρία εἶχον γεννηθῆ εἰς Λωτεροῦννον, διότι ἔφερον τὴν ἐνδυμασίαν καὶ ὠμίλουν τὴν γλῶσσαν τοῦ χωρίου· ἠπόρουν δὲ παρατηρῶν μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τῶν τρόπων αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ποιμένων τῆς Ἑλβετίας· αἱ χάριτες τούτων ἦσαν ὄχι μόνον πλήρεις θελγήτρων καὶ ἀφελείας, ἀλλ' εἶχον καὶ φύσιν εὐγενεστέραν.

Ἄν ἦτο δυνατόν νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὰς λαμπροτέρας συναναστροφὰς τοῦ Λονδίνου, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, ἡ ὁμιλία καὶ οἱ τρόποι των ἠθελον ἐπισύρει τὸν θαυμασμόν τῆς συναναστροφῆς. Ποτὲ δὲν θά πιστεύσωσιν ὅτι ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἑλβετίας καὶ ὅτι ἔζων πάντοτε διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν των μεταξὺ τῶν ποιμένων, τῶν ὁποίων τὰ ἦθη εἶνε μὲν ἀπλὰ ἀλλ' οἱ τρόποι των ἔχουσι κάποιαν τραχύτητα.

Ἐν τούτοις ἡ ἐνεργητικότης, ἡ ἐργασία, ὁ καθαρὸς ἀήρ, τὰ αἰ-

σθήματα τὰ ὁποῖα μοι ἐπροξένει ἡ Λαύρα, αἱ νέαι συνήθειαι μου, ὅλα συνήργησαν ὥστε νὰ λάβω ὅλως νέαν ζωὴν· Ἐσυνείθισα ν' ἀναβαίνω μετὰ τοὺς συντρόφους μου εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους βράχους καὶ εἰς τὰς πλέον ἀποκρήμονας κορυφὰς καὶ ἔτρεχον ἐπάνω εἰς τοὺς πάγους. Ἐκυνήγουν τὸν αἰγαγρον καὶ ἐπῆδων μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς σιδηρᾶς ράβδου μου τοὺς πλέον ἀποτόμους βράχους καὶ τὰ θαύτερα θάρβηρα. Ἡμέραν μετὰ τὴν ἡμέραν ἐσυνείθισα εἰς τὰ κοπιαστικά ταῦτα ἔργα καὶ συχνάκις ἐδοκίμαζα ἀνεκφραστον εὐχαριστήσιν, ὅταν ἐσυλλογιζόμενον ὅτι ἐνῶ πρὶν ἤμην τόσον ἀδύνατος, ἀκολούθως κατεστάθην τόσον δυνατός καὶ ρωμαλαῖος. Ἡ ψυχὴ μου ἔγινε ζωηρὰ καὶ ἐνεργητικὴ καὶ ἡ καρδία μου ἤρχισε νὰ αἰσθάνεται νέας ἐπιθυμίας εἰς τὸν κόσμον τοῦτον.

Ἔως τότε ἤμην πολὺ ψυχρὸς καὶ ἀμελής ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, διότι προσηλωμένος εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς νεότητος καὶ εἰς τὰς ἀτελευτήτους φροντίδας τοῦ συρμοῦ ὁ νοῦς μου δὲν ἐλάμβανε καιρὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν περιωρισμένον τοῦτον κύκλον καὶ νὰ ὑψωθῆ πρὸς τὸν Πλάστην τοῦ κόσμου. Ὅταν ὁμως εὐρέθην εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀπεράντων τούτων κορυφῶν, αἵτινες μετὰ ἐπλησίαζον πρὸς τοὺς οὐρανούς, ἡ ψυχὴ μου πλήρης ἀνεκφράστου χαρᾶς, ὑψοῦτο μέχρι τοῦ θρόνου τοῦ ὑπερτάτου καὶ ἀκατανοήτου ὄντος, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐπλασεν ὅλα τὰ θαυμάσια τῆς δημιουργίας. Ἀπεμακρυνόμενον συχνὰ ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου καὶ ἐσκεπτόμενον κατὰ μόναν εἰς τὸ μέσον τῶν καταπληκτικῶν τούτων ὄγκων τῶν πάγων, τοὺς ὁποίους ὁ καιρὸς κρημνίζει τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν δέ, καὶ παρεδιδόμενον ὀλόκληρος εἰς νέας σκέψεις, τὰς ὁποίας μοι ἐνέπνεον αἱ φθεραὶ μὲν ἀλλὰ καὶ θαυμάσιαι αὐταὶ εἰκόνας τῆς φύσεως.

Ἡμέραν τινα ἀφοῦ περιεπλανήθην πολὺ εἰς τὸ ἀπέραντον τοῦτο βασίλειον τῶν χειμῶνων ἐφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Σχειδέγ· ἀπὸ ἐκεῖ παρετήρουν ὀλόγουρά μου τὰς ἀπεράντους χιόνας καὶ τοὺς ὑπερμεγέθεις βράχους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο διεσπαρμένα καλύβαι τινὲς τοποθετημέναι εἰς χλοεροὺς τόπους, ἢ κτισμέναι εἰς ἀποκρύμους ὄχθας. Τὸ ὄρος τῆς Περθένου ἐκαλύπτετο ἀπὸ σύννεφα καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸ ὄρος Ἐϊγερ παρουσίαζε τὴν μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα τῶν πάγων του, οἱ ὁποῖοι φωτιζόμενοι ἀπὸ τὰς

τελευταίας ακτίνες τοῦ ἡλίου, ὠμοιάζον με ὑπερμεγέθεις ἐκ πυρὸς στήλας, αἱ ὁποῖαι ἔφθανον μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Κάτωθεν ἐξετείνετο ἡ ὠραία κοιλάς τοῦ Λωπερβρούινου, τοῦ Γρινδελβάλδ καὶ τοῦ Χασ-λι, καθὼς καὶ αἱ λίμναι τοῦ Θούν καὶ τοῦ Βρίεντζ, εἰς τὰς ὁποίας ἐκηρμνίζετο ὁ Ἄαρ ποταμός, ἀφοῦ εἰς ἀρκετὸν διάστημα περιέφερε τὰ ὕδατά του διὰ μέσου τῶν λειμῶνων, οἵτινες ἐκεῖθεν ὠμοιάζον με πρασινωπὸν τάπητα, κρυπτόμενον ὑπὸ ἀργυροσιδῆς δίκτυον. Σύννεφά τινα περιώριζον τὸν ὀρίζοντα καὶ διέτρεχον τὸν κυανοῦν οὐρανόν, ὡς ὄρη μετέωρα. Παρατηρῶν τὰς τόσας καλλονὰς παρεδόθην εἰς βαθύτατον θαυμασμόν· ὅλαι αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοός μου ἐφέροντο πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἤσθανόμην αὐτὰς προσηλουμένας εἰς τὸν Θεόν. Ἐστοχαζόμεν ὅτι ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς εἰκόνας τινὰς τοῦ μεγαλείου του, διὰ νὰ κάμῃ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐννοήσῃ καλλίτερον τὴν ἄπειρον αὐτοῦ σοφίαν καὶ παντοδυναμίαν.

Ἦμην ἀφιερωμένος εἰς τὰς μεγάλας ταύτας σκέψεις, ὅταν ἔξαφνα κρότος τις ὅμοιος με βροντῆν καὶ ἀκόμη φοβερώτερος ἠκούσθη εἰς τὰ ὄρη καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀντελάλησαν αἱ κοιλάδες. Ἐνόμισα ὅτι ἔφθασεν ἡ στιγμή κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλα τὰ ὄρη ἐμελλον νὰ κλονισθῶσι καὶ νὰ κρημισθῶσι τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου! Κυριευθεις ἀπὸ τρόμον, ἠγέρθηκα κατέβαινον με ταχύτητα διὰ ν' ἀποφύγω τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ καταπλακωθῶ ἀπὸ τοὺς ἐκ χιόνος σωρούς. Ἦμην ἐκτὸς παντὸς κινδύνου, ὅταν παρευθὺς ἤκουσα φωνάς· στραφεὶς δὲ εἶδον ἐπὶ τοῦ κρημνοῦ νέαν τινὰ γυναῖκα μετὰ δακρῶν ἐκτείνουσαν πρὸς ἐμὲ ἰκετικὸς βραχίονας. Λησμονήσας τὸν κίνδυνον, ἐπέστρεψα ὀπίσω· ἔτρεξα καὶ ἔφθασα πλησίον τῆς δυστυχοῦς, τὴν ὁποίαν μίαν στιγμήν ἀργότερα σωρὸς χιόνος ἠθέλε θάψῃ ζῶσαν καὶ ἥτις ἔπεσε λειποθυμημένη εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ὅποῖον θέαμα, μέγιστε Θεέ! ὁ σωρὸς φθάνει, κυλίεται με τρομερὸν κρότον καὶ σχεδὸν κρέμνεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου· καὶ ἐντοσοῦτῳ εἶνε ἡ Λαύρα, ἡ Λαύρα τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ σώσω! Ἐμφυχωθεὶς ὑπὸ ὑπερφυσικῆς δυνάμεως, λαμβάνω τὴν Λαύραν εἰς τὰς χεῖράς μου καὶ χωρὶς νὰ συλλογιθῶ τὸ βάρος τοῦ τόσο πολυτίμου φορτίου, ταχύνω τὰ βήματά μου ὡς αἰγίγγρος καὶ ὑπερ-

ΟΔΥΣΣΕΥΣ Σ. ΓΡΑΝΤ.

πηδῶ σχίσματα ἀπεράντου βάθους, καὶ ἀδύσσοις αἵτινες σείονται ὑπὸ τοὺς πόδας μου· δὲν σταματῶ δὲ εἰμὴ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν καταβάς εἰς τὴν κοιλάδα ἐπλησίασα εἰς τὴν κατοικίαν τῆς Μαρίας. Τότε δὲ καταθέσας τὸ φορτίον μου ἐπὶ τῆς χλόης ἔπετα ἀναίσθητος, κατακοιμημένος· ὑπὸ τοῦ κόπου τόσον μακρυνοῦ δρόμου καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου, τὸν ὁποῖον ὀκίνδυνος τῆς Λαύρας μ' ἔκαμε νὰ δοκιμάσω.

Ἄο κρότος ἦτο τόσον φοβερός καὶ τρομακτικός, ὥστε τὰ ποιμνία ἀφῆκαν τὰς βοσκὰς των καὶ κατέβησαν εἰς τὴν πεδιάδα. Καὶ τὰ ὄρνεα δὲ αὐτὰ ἀφῆκαν τοὺς θράχους των εἰς τρόπον ὥστε τὰ χωρία τοῦ Γρίνδελθαδ καὶ τοῦ Λωτερδρουνου εἶχον φθάσει εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ καταστραφῶσι σχεδὸν παντελῶς. Ἡ Λαύρα παρακινήθεισα ὑπὸ τῆς ἀπατηλῆς γαλήνης τοῦ οὐρανοῦ, ἠθέλησε νὰ κάμη περίπατον τινα εἰς τὰ ὄρη διὰ νὰ συνάξῃ ἰατρικὰ βότανα καὶ ἐκεῖ εὗρηκεν αὐτὴν ἔξαφνα ἢ καταιγίς, ἐνῶ κατεγίνετο εἰς τὴν εὐχάριστον ταύτην ἐνασχόλησιν. (ἀκολουθεῖ).

Ἄο Ὀδυσσεὺς Σ. Γράντ, Πρόεδρος τῶν Ἐνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἄο ἀντιστράτηγος Ὀδυσσεὺς Σίμπσον Γράντ, ὅστις πρό τινος ἐξελέχθη Πρόεδρος τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας, ἐγεννήθη τὸ 1822, εἰς Mount Pleasant (Μάουντ-Πλέζαντ), μικρὰν τινα κώμην τοῦ Ὀχιού, καταγόμενος ἐκ τιμίων γονέων, οἵτινες, καίτοι τὰ μέσα αὐτῶν ἦσαν περιορισμένα, ἐπεμελήθησαν μεγάλως τὰ τῆς ἀνατροφῆς του. Ὁ Γράντ ἐκ νηπιότητός του ἔτρεφε διακαῆ ἔρωτα πρὸς τὰ στρατιωτικά. Ὡς ἐκ τούτου τὸ 1837 εἰσῆλθεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ West Point (Οὐέστ Πόιντ)· τὸ δὲ 1844 ἀπεφοίτησεν, ἀξιωθείς τῶν μεγαλειτέρων τιμῶν. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Μεξικανικοῦ πολέμου διωρίσθη ἀνθυπολοχαγὸς εἰς τὸ 4ον τάγμα τοῦ πεζικοῦ. Κατὰ δὲ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1845 προεβιβάσθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπολοχαγοῦ καὶ ὑπηρέτησεν ὑπὸ μὲν τὸν στρατηγὸν Τέιλορ εἰς Palo Alto, Resaca de la Palma καὶ Monterey (Πάλο Ἄλτο,

Ρεσάκκα δὲ λα Πίλμα καὶ Μοντέρεϋ), ὑπὸ δὲ τὸν στρατηγὸν Winfield Scott (Οὐϊνφιλδ Σκῶτ) εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1847 ἀπὸ τῆς Vera Cruz (Βερκρούζης) μέχρι τῆς πόλεως τοῦ Μεξικοῦ. Ὁ Γράντ προσεβ.θίσθη ταχέως διὰ τὴν διακεκριμένην του ἀνδρίαν καὶ ἀπέκτησε τὸν βαθμὸν τοῦ λοχαγοῦ κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1844, ὁπότεν διένεξίς τις λαβοῦσα χώραν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνωτέρων του τὸν ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῆ καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀφοῦ μάτην προσεπάθει νὰ εὑρῆ θέσιν εἰς Ἅγιον Λουδοθίκον ὡς μεσίτης οἰκιῶν, εἰσπράκτωρ καὶ προμηθευτὴς μαλλίων, ἀφοῦ κατέβηκε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως λάβῃ δημοσίαν τιμὰν θέσιν, ἀποτυχὼν ἐπέστρεψεν εἰς Γαλέναν τῆς Ἰλλονόης, ἔνθα ὁ πατήρ του μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δερματοπόλου, καὶ ὁ μέλλων πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐπὶ δύο ἔτη συνειργασίῃ μετὰ τοῦ πατρὸς του, βοηθῶν αὐτὸν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Ἄλλ' ὡς συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς ἐλευθερίους ἀνδρας ἐν Ἀμερικῇ, ὁ Ὀδυσσεὺς Γράντ ἐνησχολεῖτο μετὰ μεγάλου ἐνδιαφέροντος εἰς τὰ αἷτια, ἅτινα μετ' οὐ πολὺ ἐμελλον νὰ διαιρέσωσιν εἰς δύο στρατόπεδα τὸ Δημοκρατικὸν ἔθνος τῆς Ἀμερικῆς καὶ ν' ἀνάψωσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅστις πραγματικῶς ἤρχισε κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1861. Τότε ὁ Γράντ ἔγραψε πρὸς τὸν Ἰπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν εἰς Οὐάσιγκτωνά, ζητῶν θέσιν, ἀλλὰ μὴ ἀξιώθεις εὐνοϊκῆς ἀπαντήσεως ἤρχισεν αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ σχηματίζῃ καὶ γυμνάζῃ μικρὸν στρατιωτικὸν σῶμα εἰς Γαλέναν καὶ μετὰ 8 ἡμέρας ἔσχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸ ἐτοιμοπόλεμον εἰς τὸν Διοικητὴν τοῦ Springfield (Σπρίνγκφιλδ) Κύριον Yates (Γέιτς), ὅστις μετὰ βραχεῖαν συνδιάλεξιν ἀτμένως προτέλαβε τὸν Γράντ ὡς βοηθὸν του εἰς τὴν διοργάνωσιν τῶν ἐθελοντῶν. Μετὰ 5 ἑβδομάδας διωρίσθη συνταγματάρχης τοῦ 21 τάγματος τῶν ἐθελοντῶν τῆς Ἰλλονόης. Τὸ στρατιωτικὸν του στίδιον ἤδη ἤρχισεν ὑπὸ αἴσιον οἰωνόν· περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουνίου 1861 ὁ Γράντ διετάχθη νὰ διέλθῃ τὸ βόρειον μεθόριον τοῦ Μυσσοῦρη. Ὁ πρῶτος ἀξιωματικὸς τοῦ τακτικοῦ, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὑπηρέτησε κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἦτον ὁ στρατηγὸς Pope (Πῶπ), ὅστις ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μεξικοῦ. Ἐνταῦθα οἱ ἀξιωματικοὶ πολλῶν ταγμάτων

ἐθελοντῶν τὸν παρακάλεσαν νὰ δεχθῆ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν· μετὰ μίαν δὲ ἑβδομάδα ἡ ἑφημερίς Gazette ἀνήγγειλεν αὐτὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐθελοντῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διοικητὴς τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους, ὅπερ ἀπῆρτιζον αἱ πολιτεῖαι τῆς Ἰλλονόης καὶ αἱ δυτικαὶ χῶραι τοῦ Μισσισίπη, ἦτον ὁ στρατηγὸς Fremont (Φρίμοντ), ὅστις ἐφοβεῖτο διὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ Μυσσοῦρη, ἀπειλούμενου παρὰ τῶν ἐν Tennessee (Τεννεσῆ) ἠνωμένων δυναμειῶν τῶν Ἀθθενωτικῶν. Ἡ κλεις, ἐξ' ἧς ἐμελλε νὰ ὑπερασπίσῃ τὰς χώρας ταύτας, ἦτο τὸ Κάϊρον κατὰ τὴν συμβολὴν τοῦ Ὀχιοῦ καὶ τοῦ Μισσισίπη. Ὁ Γράντ λοιπὸν ἀπεστάλη ἐκεῖ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου μετὰ δύο σωμάτων νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ μεσημβρινοανατολικά μέρη τοῦ Μυσσοῦρη. Ὄφειλε δὲ νὰ περιορισθῆ μόνον εἰς ἄμυναν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἄλλως ἐσκέφθη ὁ ἀποσταλεὶς ἀρχηγός. Τεμάχιον γῆς τῆς Κεντουκίας, ἧτις εἶχε διακηρυχθῆ οὐδετέρη, ἀπεχώριζε τοὺς Ἐνωτικὸς ἀπὸ τῶν Ἀθθενωτικῶν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Πόλκ, ὁ γνωστὸς ἐπίσκοπος τῶν Μεσημβρινῶν, ὅστις κατετάχθη εἰς τὸν Ἀθθενωτικὸν στρατὸν περιφρονῶν τὴν οὐδετερότητα ταύτην, εἰσῆλθεν εἰς τὸ κράτος τῆς Κεντουκίας, ὅπως καταλάβῃ καὶ ὀχυρώσῃ τὴν Κολουμβρίαν. Ἀξιωματικὸς τις τοῦ ἐπιτελείου του ἔφθασεν εἰς Paducah (Παδούκα), μικρὰν πόλιν ἔνθα ὁ Τεννεσῆς ἐνόηται μετὰ τοῦ Ὀχιοῦ. Ἦτον πρόδηλον ὅτι οἱ Ἀθθενωτικοὶ κατελάμβανον τὴν θέσιν αὐτήν, θὰ ἀπέκλειον τὸν Ὀχιόν, καὶ αἱ κανονοστασιχαὶ των θὰ ἐμπόδιζον τὰ Ἐνωτικὰ στρατεύματα νὰ πλησιάσωσι τὴν Τεννεσῆν. Ὁ Γράντ ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἐμποδίσῃ φθάσας δὲ τὴν 2 Σεπτεμβρίου εἰς Κάϊρον καὶ μαθὼν μετὰ 3 ἡμέρας ὅτι ὁ Πόλκ προῦχώρει πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν Φρίμοντ ὅτι αὐθωρὶ θὰ προβῆ πρὸς τὴν πόλιν « ἐκτὸς ἂν τοῦ τὸ ἀπηγόρευεν. » Ἀμέσως δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ὀχιόν καὶ τὴν ἀκόλουθον πρωίαν ἦτον ἀπέναντι τῆς Παδούκας. Οἱ νεοσύλληκτοι τῶν Ἀθθενωτικῶν ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν καὶ ὁ Γράντ κατέλαβε τὴν θέσιν μετὰ ἰσχυρᾶς φυλακῆς, ἡ δὲ Κεντουκία μετὰ ταῦτα συγκατένευσε νὰ ἐνωθῆ μετὰ τῶν Ἐνωτικῶν. Ἀσφιλίτας τοιουτοτρόπως τὸν Ὀχιόν εἰς τὸ στόμιόν του καὶ κατέχων τὴν Παδούκαν ὡς κέντρον μελλουσῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς τὴν Τεννεσῆν, ὁ Γράντ ἔστρεψε τὴν προσοχὴν του

πρὸς τὸν Μισσισιπιῆν, ἐνθα ὁ Πόλκ ἀποκαθίστα τὴν Κολουμβίαν εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν στρατιωτικὴν θέσιν. Ὁ Γράντ ἐν τούτοις δὲν ἔλαβεν ἄδειαν πρὶν τοῦ Νοεμβρίου νὰ ἐνεργήσῃ τι περισσότερο ἐκτὸς τῆς διοργανώσεως τῶν ἐθελοντῶν καὶ τῶν ὀχυρώσεων. Τὴν τρίτην τοῦ μηνὸς τούτου ἐστάλησαν διαταγαὶ νὰ πεμψθῇ στρατὸς πρὸς τὰ μεσημβρινά, ὅπως συμβοηθῆσῃ τὰ κινήματα τοῦ Φριμόντ πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἀρκάνσας. Τὴν διαταγὴν ταύτην ἔλαβεν ὁ Συνταγματάρχης Ὁγλεσθς, ἀλλὰ τὴν 5 ὁ Φριμόντ ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν Γράντ ὅπως « ἐ π ι δ ε ι χ θ ῆ π ρ ὸ ς τ ῆ ν Κ ο λ ο υ μ β ί α ν. » Τὴν ἐπιούσαν λοιπὸν διήλθε τὸν ποταμὸν μεθ' ὅσου στρατεύματος ἠδυνήθη, συνισταμένου ἐκ 3,000, μετὰ μέρος τοῦ ὁποίου εἶχεν ὑπλισθῆ μόλις πρὸ 5 ἡμερῶν. Περὶ τὰς 2 τῆς πρωΐας τῆς 7 Ἰουλίου, ὁ Γράντ ἔμαθεν ὅτι ὁ Πόλκ ἔπεμψε μέγα στρατεύμα τὴν προτεραίαν εἰς Βελμόντην ἀπέναντι τῆς Κολουμβίας, ὅπως διακωλύσῃ τὴν πρὸς τὸ Κάϊρον πορείαν τοῦ Ὁγλεσθ. Ὁ Γράντ διέταξεν αἰφνιδίαν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Ἀθθενωτικοῦ στρατοπέδου, τὸ ὁποῖον ἐκυριεύθη διὰ μιᾶς καὶ οἱ ἐχθροὶ ἐξεδιώχθησαν πέραν τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ· πλὴν οἱ Ἐνωτικοὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διατηρήσωσιν ἐπὶ πολὺ τὴν κερδιθεῖσαν θέσιν, διότι ἦσαν ἐντελῶς ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς ἐχθρικὰς προσβολὰς. Ὡς ἐκ τούτου ἤρχισαν τακτικὴν ὀπισθοχώρησιν, πλὴν αὕτη ἐξετελέσθη μετὰ δυσκολίας, διότι ὁ Πόλκ ἔπεμψε στρατεύμα πρὸς τὸν ποταμὸν ὅπως περικυκλώσῃ τοὺς Ἐνωτικούς, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ διέλθωσιν ἐκ νέου τὸν ποταμὸν ἢ μετὰ μεγίστου κινδύνου. Ἡ σύγκυσις ἤδη ἤρχισε μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου τοῦ Γράντ εἶχε πεῖραν, καὶ ὁ ἴδιος Γράντ ἦτον ὁ τελευταῖος ἐναπομείνας ἐπὶ τῆς ὄχθης, ὅτε αἱ λέμβοι ἐξεκίνησαν. « Ἡ μάχη αὕτη τῆς Βελμόντης » ὡς ἐκλήθη, ὑπελήφθη ὡς νίκη καὶ παρὰ τῶν δύο μερῶν. Ὁ μὲν Πόλκ διεκηρύσσετο νικητὴς ὡς ἐκδιώξας ἐπὶ τέλος τοὺς Ἐνωτικούς καὶ συλλαβὼν πολλοὺς πληγωμένους· ὁ δὲ Γράντ πάλιν ἐθεώρει τὴν μάχην ταύτην ὡς ἀξιόλογον ἐπιτυχίαν, καὶ ἡ καλὴ τῶν στρατευμάτων του κατάστασις ἐδικαίου τὴν διαβεβαίωσίν του. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα ὁ στρατηγὸς Χάλλεκ διεδέχθη τὸν Φριμόντ, ὅστις καὶ προσέφερε τὰ ὄρια τῆς ἀρχηγίας τοῦ Γράντ.

Κατὰ τὸ 1862 ὁ πόλεμος ἔλαβε νέαν φάσιν· ἤδη ἀποκαθίστατο σοβαρὰ πάλιν μεταξὺ δύο μεγάλων φατριῶν ἐνὸς διηρημένου ἔθνους· ἐνὶ λόγῳ ἀποκατέστη ἐμφύλιος πόλεμος καθ' ὅλην τὴν ἡμερῶν τῆς λέξεως. Ὅπως ἐννοήσωμεν τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1862, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν γραμμὴν τῶν Ἀθθενωτικῶν στρατευμάτων, ἧτις ἐπρόκειτο νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ Γράντ. Αὕτη ἤρχετο ἐξ ἀνατολῶν τῆς Κεντουκίας διατρέχουσα διὰ τοῦ Μισσισίπη μέχρι τῆς Κολουμβίας καὶ ἐκείθεν μέχρι τῆς Ἀρκάνσας· ὡς κέντρον δὲ τῆς γραμμῆς ταύτης δύναται νὰ θεωρηθῇ μικρὸν μέρος τῆς Κεντουκίας, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Μισσισίπη ἐξήκοντα μίλια πρὸς ἀνατολὰς καὶ διασχόμενον τὴν Τενεσσῆν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Κομπερλάνδης. Οἱ Ἀθθενωτικοὶ ἐγνώριζον καλῶς τὴν ἀδυναμίαν των κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς γραμμῆς, καθότι οἱ ποταμοὶ Τενεσσῆς καὶ Κομπερλάνδης ἦσαν ἀνοικτοί, τὰ δὲ στόμιά των κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν Ἐνωτικῶν ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ Γράντ κατέλαβε τὴν Πιδούκαν. Ὁ στρατηγὸς Γράντ καὶ ὁ ἀνδρείος ναύαρχος Φούτ ἀνεχώρησαν τὴν 2 Φεβρουαρίου μετὰ 17 χιλιάδων στρατοῦ καὶ 7 κανονοφόρων, ὅπως ἀρχίσωσι τὴν ἐκστρατείαν, προσβάλλοντες κατὰ πρῶτον διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης τὸ πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Τενεσσῆ φρουρίον Ἐρρίκον. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθθενωτικῶν Tilghman (Τίλγμαν), ὅστις ἐδιοίκει τὸ φρούριον τοῦτο, ἀπέπεμψε τὸ πεζικόν του καὶ ἐννόησας ὅτι οἱ πυροβολισταὶ του ἦσαν ἀδύνατον νὰ διατηρήσωσι τὴν θέσιν των, παρεδόθη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Φούτ. Ὁ Χάλλεκ διέταξεν ἀκολούθως νὰ καταλάβωσι καὶ ὀχυρώσωσι τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐχθρικής γραμμῆς, ἀλλ' ὁ Γράντ ἐγνωμοδότησε διὰ τοῦ τηλεγράφου ὅτι προέκρινε νὰ θαδίσῃ πρὸς τὸ φρούριον Δόννελσον (Fort Donnelson) διὰ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν λαίμου. Ἡ ἀργοπορία τοῦ κινήματος τούτου προέκυψε μόνον ἐκ τοῦ ἰφουσκάματος τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Γράντ ἐν τούτοις ἔγραψεν εἰς Κάϊρον ὅπως ἀποσταλῶσιν εἰς αὐτὸν ἐπικουραίαι· ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Φούτ, ὅπως ὁ στολίτκος του διευσυνήθῃ εἰς Κομπερλάνδην πρὸς βοήθειάν του. Τὴν 12 ἐξεκίνησε κατὰ τοῦ φρουρίου Δόννελσον· περὶ δὲ τὸ δειλιὸν ἐφίατεν εἰς τὸν τόπον τῶν ἐργασιῶν καὶ ἤρχισε νὰ ἐγείρῃ χρα-

κώματα κατὰ τὴν θέσιν ἐκείνην. Αἱ ἀκόλουθοι ἡμέραι ὑπῆρξαν ἀτυχεῖς καὶ πλήρεις στενοχωρίας· τὰ πολεμεφόνδια ἐξέλιπον· οἱ στρατιῶται ἦσαν ἀπηυδισμένοι ἐκ τῆς κακοκαιρίας· αἱ κανονοφόροι προσεβλήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ τὴν 15 καὶ ὁ Φούτ ὑπέστη ζημίας· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Γράντ εὐτυχῶς ἔλαθε νέας ἐπικουρίας, τὴν δὲ ἐπιούσαν, τοῦ Γράντ ἀπόντος, ὁ ἐχθρὸς ἀπεπειράθη νὰ προσβάλῃ τὰς τάξεις του. Ὅταν δὲ αὐτὸς ἐπέστρεψεν, εὔρε τοὺς ἑαυτοῦ ἀποθαρρυνθέντας ἐκ τῶν ἀπωλειῶν, καὶ τοὶ τοῦ ἐχθροῦ ὑποχωροῦντος· τότε ἀμέσως διέταξε ἐπίθεσιν κατὰ τῶν ἐχθρικών ὀχυρισμάτων καὶ περὶ τὴν ἐσπέραν ἐκυριεύθη ἡ ἄγουσα πρὸς τὸ φρούριον Δόννελσον. Ἡ λειποταξία τῶν Ἀθηνωτικῶν στρατηγῶν Floyd καὶ Pillon, ἡ φυγὴ τοῦ συνταγματάρχου Forrest μετὰ τοῦ ἱππικοῦ, ἡ ἐπίμονος ἀπαίτησις τοῦ Γράντ ὅπως παραδοθῶσιν ἄνευ ἐπιφυλάξεως καὶ ὁ ἐπακλουθήσας θρίαμβος εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστά. Οἱ 14,000 αἰχμάλωτοι μεταφερθέντες εἰς Κάϊρον ἦσαν πρὸς τούτους σημεῖον μελλούσης ἐπιτυχίας. Ὡς ἐκ τούτου ὁ κύριος Στάντων (Stanton*) ἔσπευτε νὰ συστήσῃ τὸν Γράντ ὡς ὑποστράτηγον· τὸ ὄνομά του διεβιβάσθη αὐθημερὸν ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν εἰς τὸν Πρόεδρον καὶ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον εἰς τὴν Γερουσίαν, ἧτις ἐπεκύρωσεν ἀμέσως τὸν προβιβασμὸν του.

(*) Ὁ ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς Ἀμερικῆς ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν Ἐδ. Στάντων, οὗ ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ δραστηριότης ἠτφάλισαν τὴν νίκην τῆς Ὁμοσπονδίας, ἀποβιώσας ἐσχάτως ἀφῆκε τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν, εἰ καὶ ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων διεχειρίσθη ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του. Ἄλλ' ὅπως ἀποδειχθῆ, ὅτι αἱ δημοκραταὶ δὲν εἶνε πάντοτε ἀγνώμονες, οἱ πολιτικοὶ φίλοι του ἤρξαντο ἐράνου, πρὸς σχηματισμὸν κεφαλαίου ὑπὲρ τῆς χήρας καὶ τῶν τέκνων του. Φαίνεται ὅτι ἡ ἰδέα θὰ ἐπιτύχῃ, διότι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας αἱ εἰσφοραὶ ἀπετέλεσαν ποσὸν ὑπὲρ τὰς 600,000 δραχμῶν. Ἐτέροθεν τὸ Κογκρέτον ἀπεφάτισεν, ἵνα δοθῶσιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του οἱ ἐτήσιοι μισθοὶ τῆς θέσεως δικαστοῦ ἐν τῷ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ, ἣν κατεῖχεν ὁ Στάντων, ὅτε ἀπέθανε, καὶ οἵτινες ἀπαρτίζουσι τὸ ποσὸν 36,000 δραχμῶν.

Ὅσον μεγάλως καὶ ἂν ἐπενήργησεν ἡ νίκη αὕτη ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν στρατιωτῶν του καὶ ἐπὶ τῆς καθόλου ἐμπιστοσύνης τοῦ Βορῶ, τ' ἀποτελέσματα αὐτῆς ὑπ' ἄλλην ἐποψὴν ὑπῆρξαν ἀνώτερα πάσης προσδοκίας. Διασπασθέντος οὕτω τοῦ κέντρου τῆς Ἀθηνωτικῆς γραμμῆς, αἱ ἄκραι αὐτῆς ὑπεχώρησαν καὶ διεσκορπίσθησαν. Ὁ στρατηγὸς Χάλλεκ, ὅστις προηγουμένως συνεβούλευσεν αὐτὸν τὸν Γράντ νὰ μὴ ᾔνηε τολμηρὸς, ἐτηλεγράφησεν εἰς τὸν στρατηγὸν Μακλέλλαν ζητῶν τὴν στρατηγίαν ὅλων τῶν ἐν τῇ Μεσημβρία στρατευμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συμπεριελαμβάνετο καὶ τὸ τοῦ στρατηγοῦ Βοῦελ, ὅπερ ἀντεφέρετο πρὸς τὸ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ζόνστωνα καὶ ὅπερ ἤδη κατεδίωκε τοὺς Ἀθηνωτικούς· εἰς τὴν ἀπὸ τὸ Μπάουλιγγ-γρὴν ἀποχώρησίν των. Ἡ γραμμὴ τοῦ δρόμου διήρχετο ἐν μέσῳ τῆς Νασβίλλης, καὶ ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Κόμπερλανδ ἦτον ἐξ ἴσου εὐπρόσιτος καὶ εἰς τὸν Γράντ ὅσον καὶ εἰς τὸν Βοῦελ. Ἀργοπορία τις συνέβη ἕνεκεν παροξυγήσεως μεταξὺ τοῦ Χάλλεκ καὶ τοῦ Γράντ, ὅστις μάλιστα ἔδωκε τὴν παραίτησίν του, ἣν ὅμως μετὰ τινος ἡμέρας ἀπέσυρεν. Ὁ Γράντ τότε ἤνωσε τὰ στρατεύματα, ἅτινα εἶχαν προηγηθῆ εἰς Τεννεσὴν ὑπὸ τὸν Σμίτ, συνήθροισεν τὰ τάγματά του συμποτούμενα εἰς 38,000 καὶ ἀνέμενεν εἰς θέσιν ἀμυντικὴν, περιμένων τὴν ἄφῆξιν τοῦ Βοῦελ ἀπὸ τῆς Νασβίλλης. Ὁ στρατηγὸς Σμίτ ἐτοποθέτησε τὰ στρατεύματά του ἐπὶ τῆς ἐχθρικής ὀχθῆς τοῦ Τενεσσῆ, ἀλλ' ὁ Γράντ διέμεινεν εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν συμπαυκνόνων τὰς φάλαγγάς του. Ἐν τούτοις ἡ τοιαύτη θέσις δὲν ἦτον ἐκτὸς κινδύνου, καθότι ὁ ἐχθρὸς συνεκέντρωσε μεγάλας δυνάμεις εἰς Κόρινθον, ἀπέχουσαν 20 μίλια τοῦ στρατοπέδου τοῦ Γράντ, ὅπερ ἦτον ἐκτεθειμένον εἰς τὰς ἐχθρικός προσβολάς. Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἐνωτικῶν ἀποκαθίστατο ὅσπιν μέρει ἀνυπόμονος ἐφ' ὅσον ὁ σύντροφος αὐτοῦ δὲν ἐφάνετο. Ἐπὶ τέλους τὴν 3ην Ἀπριλίου ὁ Βοῦελ ἔφθασεν εἰς Σαβάνναν 17 μίλια κατωτέρω τοῦ στρατοπέδου τοῦ Γράντ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὀχθὴν τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Γράντ διέταξε τότε τοὺς λογάδας νὰ διαπεράσωσι τὸν ποταμὸν, καὶ νὰ ᾔνηε ἐτοιμοὶ πρὸς βοήθειάν του. Τὴν πρωίαν τῆς 6ης Ἀπριλίου περὶ τὴν 8ην ὥραν ὁ στρατὸς τοῦ Ζόνστωνος ὀρμήσας ἐπέπεσε κατὰ τῶν Ἐνωτικῶν, ἡ δὲ μάχη

ἀποκατέστη γενική καὶ αἰματηρά. Ἡ βοήθεια τοῦ Γράντ δὲν ἐπῆλθε ἢ πολὺ ἀργά. Ἐν ἑκ τῶν ἰσίων του ταγματῶν τὸ ὑπὸ τὸν Οὐόλλας δὲν ἐξεκίνησεν ἢ μετὰ 5 ὥρας ἀπὸ τῆς διαταγῆς. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐβάδισεν ἐσφαλμένως. Οἱ Ἐνωτικοὶ ἦσαν ὀλιγαριθμότεροι, καὶ ὑπεχώρησαν ἐγκαταλείποντες τὸν στρατηγὸν Πρέντις μὲ μέρος τοῦ τάγματός του εἰς τὰς ἐχθρικός χεῖρας. Ὁ στρατὸς τοῦ Γράντ διῆλθε τὴν νύκτα, καίτοι βροχερὰν καὶ θυελλώδη, ἔνοπλος. Ἐντούτοις τὰ φορητὰ εἰργάζοντο ἐν τῇ σκότει, καὶ περὶ τὴν πρωίαν 20,000 ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βοῦελ ἦσαν ἐκεῖ ἐτοιμοπόλεμοι μὲ τὰ λείψανα τοῦ στρατεύματος, ὅπερ εἶχε ἰπολεμήσει τὴν προτεραίαν. Δευτέρα προσβολὴ ἐγένετο τὴν πρωίαν καὶ οἱ Ἀνωτικοὶ στρατηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Βεωρεγάρδ, ὅστις εἶχε διαδεχθῆ τὸν Ζόνστωνα, ἐγκατέλειψαν τὸ πεδῖον τῆς μάχης περὶ μεσημβρίαν, ἀποσυρθέντες εἰς Κόρινθον. Ὁμιλῶν περὶ τῆς μάχης ταύτης ὁ Σέρμαν παρετήρησεν, ὅτι οὐδέποτε εἶδε πόλεμον τρομερώτερον. Ἐν τούτοις ὁ στρατηγὸς Χάλλεκ ἦλθε καὶ ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατεύματος· διεξήγαγε δὲ τὴν ἐκστρατείαν μέχρι τέλους Μαΐου, ὅταν ὁ Βοῦελ ἀπεσύρθη ἀπὸ τὸ διαφιλονεικούμενον μέρος, ἀποσταλὲς πρὸς τ' ἀνατολικά, ὃ δὲ στρατὸς διελύθη. Ὁ Γράντ ἐτέθη εἰς θέσιν ἀμυντικὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Μιτσισίπη μετὰ στρατεύματος ἐλάχιστος τῶν 20,000, ἐνῶ ἰσάριθμον Ἀνωτικὸν ἀποσπάσμα ἐστρατοπέδευσε πρὸς μεσημβρίαν ἔχον τὴν Βισκόργην ὡς τὴν κλειῖδα τοῦ μεγάλου ποταμοῦ, ἕτερα δὲ μικρὰ ἀποσπάσματα πρὸς ἀνατολὰς διεκώλυον τὴν συγκοινωνίαν. Τὰ ἀποσπάσματα ταῦτα δις προσβαλόντα τὴν ὀπισθοφυλακὴν του ἀπεκρούσθησαν, καὶ ἐπὶ τέλους ἀπεσύρθησαν εἰς Ἀλαβάμαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Βισκόργη κατέλαβεν ἐπὶ τοῦ Μιτσισίπη τὴν θέσιν, ἣν ἄλλοτε κατεῖχεν ἡ Κολουμβία, ἐμποδίζουσα εἰς τοὺς Ἐνωτικούς τὴν χρῆσιν τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Γράντ ἤδη εὐρίσκειτο 150 μίλια πρὸς ἄρκτον τῆς θέσεως ταύτης· ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὑπῆρχε χῶρος ὀλίγον γνωστός, διασπαυρούμενος ὑπὸ τριῶν ποταμῶν. Ὁ Γράντ μόνον τοῦτο εἶχε προσηλωμένον τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς Βισκόργης. Ἡ πρώτη του κατ' αὐτῆς ἀπόπειρα ἐματαιώθη, καθότι ὁ ἐχθρὸς ἐπεχείρησεν ἐροδὸν κατὰ τοῦ Χόλλη-Σπρίγγς,

τῆς πλέον σημαντικῆς θέσεως ἐν τῇ γραμμῇ τῆς συγκοινωνίας, τὴν ὁποίαν ὁ Γράντ εἶχε σχηματίσει, ἔχων τὴν Κόρινθον ὡς ὀρμητήριον. Ὁ Γράντ ὑπεχώρησε, καὶ ἐν ᾧ αὐτὸς κατεγίνετο εἰς τὰ μεσόγεια, ὁ Σέρμαν μὲ ἄλλας δυνάμεις διήρχετο τὸν ποταμὸν, πλὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῆ πρὸ τῆς Βισκόργης. Κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1860, νέα ἀπόπειρα ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Ἐστρεψαν τὰς ἐργασίας αὐτῶν πρὸς ἄρκτον τῆς Βισκόργης, φέροντες στρατεύματα καὶ κανονοφόρους διὰ τῶν ἐλῶν, πλὴν καὶ αὐταὶ ἀπέτυχον. Κατὰ τὸν Μάϊον ὁμοῦς ὁ στρατηγὸς Γράντ ἐφθασεν εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην, καὶ ἐγκαταλιπὼν τὸ εἰς τὴν Κόρινθον ὀρμητήριον, ἐστρεψε τὰς ἐργασίας του πρὸς τὸ Γιαζοῦ Κρήκ καὶ εἰσῆξε τὸ σῶμα τοῦ Πόρτερ. Τὰ λάθη τοῦ Πέμβερτον, ὅστις ἐδιοῖκει τὴν φυλακὴν τῆς Βισκόργης, καὶ ἡ ληροπορία τοῦ Ἀλβέρτου Ζόνστωνος πρὸς ἐνίσχυσιν του συνεπλήρωσαν τὴν κατὰ τὸ 1863, 4 Ἰουλίου, παράδοσιν τῆς Βισκόργης, ἣτις ἀνύψωσε τὸν Γράντ εἰς τὴν περιωπὴν πρωτίστου ἀνδρὸς μεταξύ τῶν Ἐνωτικῶν στρατευμάτων.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους τούτου ὁ Γράντ προσέβαλε τὸν Βράγγ ὅστις εἶχε περιζώσει τὴν Τσαττανούγκαν, καὶ ἀποδιώξας αὐτὸν εἰς Γεωργίαν ἐξέθεσε τὸ κέντρον τῶν Ἀνωτικῶν εἰς τὰς προσβολὰς τῶν Ἐνωτικῶν. Ὁ Γράντ προσβιβάσθη εἰς ἀντιστρατηγὸν, καὶ κατὰ τὸν Μάϊον, 1864, ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῶν Ἐνωτικῶν στρατευμάτων, ἐκλέξας τὴν Βιργινιακὴν ἐκστρατείαν ὡς τὸ προσεχές του ἐπιχείρημα.

Ἐνῶ δὲ τὰ ὄπλα τῶν Ἐνωτικῶν κατὰ τὸ διάστημα τῶν 3 πρώτων ἐτῶν τοῦ πολέμου ἔκαμνον τοιαύτας προόδους εἰς τὰ μεσημβρινὰ Κράτη, τὰ ἐν Ποτόμακ τῆς Βιργινίας στρατεύματα διοικούμενα Ἀλεπαλλήλως ὑπὸ τῶν Μακλέλλαν, Βόρνσαηδ, Πούπ καὶ Μήδ, δὲν εἶχον προχωρήσει οὐδὲως ὡς πρὸς τὴν κατάκτησιν τῆς Ριχμόνδης. Ὁ στρατὸς τοῦ στρατηγοῦ Λῆ, ὑπερασπίζων τὴν Ριχμόνδην ἠρίθμει μόνον 52,000, τὰ δὲ ἐπικουρικὰ Ἀνωτικὰ ἀποσπάσματα συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τοῦ Βεωρεγάρδ ἦσαν μόλις 25,000. Ὁ στρατηγὸς Γράντ εἶχεν ὑπ' αὐτὸν 140,000 ἐκτὸς 48,000 ὑπὸ τὸν Μπότλερ καὶ Σίγελ, καὶ ἰσάριθμον δύναιμι ἐπικουρικῆν ἄλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Λῆ ἦσαν ἀπόμαχοι, τοῦ δὲ Γράντ τὸ πλεῖστον

νεοσύλλεκτοι. Εἰς τὴν ἔαρινὴν ἐκστρατείαν τοῦ 1864, ὅταν ὁ Γράντ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Οὐίλδερνες Κάουντρυ, διευθυνόμενος εἰς τὰ μεσημβρινοανατολικά, καὶ προσεπάθει νὰ τεθῆ μεταξύ τοῦ Λῆ καὶ τῆς πόλεως Ριχμόνδης, διεκωλύθη ὑπὸ τοῦ Λῆ, ἀντεξελθόντος ἐκ πλαγίου, ὅπερ καὶ ἐπέφερε τὴν αἰματηρὰν μάχην τῆς 5ης καὶ 6ης Μαΐου, καθ' ἣν οἱ Ἑνωτικοὶ ἀπώλεσαν 20,000, οἱ δὲ Ἀθηνωτικοὶ μόνον ἑπτὰ. Ὁ Γράντ ἀπέτυχεν εἰς τὴν προσδοκίαν τοῦ ὅτι ἦθε δώσει πέρασ εἰς τὸν πόλεμον δι' ἐνὸς μόνου κτύπου· πάντοτε καταφρονῶν τὰ στρατηγικὰ μηχανεύματα ἐπροτίμα νὰ «κοπανίζῃ ἀκταπαύστως» χωρὶς νὰ μεταβάλλῃ θέσιν. Ἦδη ἐσταματήθη εἰς τὰς πρὸς ἀνατολὰς κινήσεις του, καὶ ἀπέτυχε τοῦ νὰ ἐκδιώξῃ τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῆς πρὸς τὴν Σποτσυλθανίαν νέας θέσεώς του, πέραξ τῆς ὁποίας νέα αἰματηρὰ μάχη ἔλαβε χώραν, διαρκέσατα ἐπὶ δεκαπενθήμεριαν, καθ' ἣν λέγεται ὅτι οἱ Ἑνωτικοὶ ἀπώλεσαν περὶ τὰς 20,000· ὥστε τὸ «κοπάνισμα,» ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Γράντ ἐβασίζετο ἐξ ὀλοκλήρου τὴν φορὰν ταύτην, ὑπῆρξε καταστρεπτικώτερον διὰ τὸν κόπανον ἢ διὰ τὸ κοπανιζόμενον. Εἰς τὴν ἀνεπιτυχῆ προσβολὴν τῆς 16 Μαΐου, οἱ Ἑνωτικοὶ ἀπώλεσαν 5—6000, οἱ δὲ Ἀθηνωτικοὶ ὀλιγωτέρους· τὴν δὲ 19ην ὁπόταν τὰ στρατεύματα τοῦ Γράντ εἰσῆλασαν εἰς τὰ χαρακώματα τοῦ Λῆ καὶ ὁ Χάνκοκ ἠχμολώτισε γωνίαν τινὰ τῶν περιχαρακωμάτων μετὰ πολλῶν κανονίων καὶ αἰχμολώτων, τὸ ἔδαφος ἐστρώθη ὑπὸ 8000 πτωμάτων· τοσοῦτον ἢ μικρὰ αὕτη ἀποτυχία ἐκόστισεν εἰς τὸν Γράντ! Μετὰ δωδεκαήμερον ἐπίμονον καὶ θηριώδη πάλην εἰς τὰ πυκνὰ δάση τῆς Βιργινίας, ὁ Γράντ ἠναγκάσθη ν' ἀποσυρθῆ πρὸς δυσμὰς, καὶ μὴ δυνήθεις νὰ ἐκδιώξῃ τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τῆς θέσεως Νόρθ Ἄννα, ἀντικρουόμενος ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου Λῆ, διῆλθε τὸ Πημόνκεϋ, καὶ ἔφθισε περὶ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου ἐπὶ τοῦ ἰδίου μέρους ὅπερ ὁ Μακλέλαν κατεῖχε πρὸ δύο ἐτῶν. Τὸ Τσικαχόμινυ ἔκειτο πρὸ αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ μεταξύ τῶν ἐλῶν καὶ θάμνων δίοδοι, τὰς ὁποίας ἄλλοτε ὁ Μακλέλαν εἶχεν ἐλευθέρας, κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν χαρακωμάτων τοῦ Λῆ. Ἡ περὶ τὴν χαραυγὴν τῆς 3ης Ἰουλίου ἀπονεννημένη μάχη τοῦ Κόλδ Χάρθερ θεωρήθη ὑπὸ τῶν καλλιτέρων στρατιωτικῶν ὡς ἐν τῶν μεγαλειτέρων σφραγμάτων τοῦ Γράντ, ὡς ἡ θρασυτέρα καὶ ἀ-

φρονεστέρα θυσία τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς ἄνευ οὐδεμιᾶς πιθανότητος ἐπιτυχίας ἢ ποτὲ στρατηγὸς ἐπεχείρησεν· Ὁ Βήρτσανδ κατηγορήθη διὰ παρόμοια λάθη κατὰ τὴν Φριδεरिकσβούργην· ὁ Ναπολέων ὑπέπεσεν εἰς παρόμοια λάθη κατὰ τὰς Ρωσικὰς καὶ Σαξωνικὰς αὐτοῦ ἐκστρατείας, ἀλλ' ὁ Γράντ φαίνεται· θυσιάσας περισσοτέρους στρατιώτας εἰς ὀλιγοχρονιώτερον διάστημα καὶ μετὰ ἐλπίδος ἀμυδροτέρας σπουδαίου τινὸς ἀποτελέσματος. « Ἦτον ὄρμη τις, » λέγει αὐτόπτης μάρτυς, » πεισματώδης πάλη, στιγμιαία ἀνταλλαγή θνητοφόρου πυρός, καὶ ὁ στρατὸς συνησθάνθη ὅτι τὸ ἔργον ἦτον ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του. Ἐντὸς δέκα λεπτῶν ἡ μάχη ἀπεφασίσθη. Δὲν ἔβλεπέ τις ἢ σάλον γενικὸν μεταξύ ὄλων τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ, θῆεν ἀπορητῶν ὀχυρωμάτων, ἀπώλειαν αἵματος, καὶ θλιβερὰν ὑποχώρησιν· μετὰ ταῦτα τὸ πᾶν ἐτελείωσεν. Ἡ συνειδήσις ἐκάστου ἀνδρὸς ἀπηγόρευσε πᾶσιν παραιτέρω ἀνέλπειδα ἔροδον· τὰ στρατεύματα ἐπροχώρησαν μέχρις οὗ τοῖς ὑπέδειξε τὸ παράδειγμα τῶν ἀξιωματικῶν των· οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ τὰ βιάσωσι περαιτέρω, διότι ἐγνώριζον ὅτι δὲν ἐπρόκειτο ἢ περὶ θανάτου ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλπίδος νίκης. » Ἡ ἀπώλεια τῶν Ἑνωτικῶν εἰς τὴν αἰματηρὰν ταύτην μάχην συνεποῦτο εἰς 13,000, ἡ δὲ τῶν Ἀθηνωτικῶν εἰς ὀλίγας ἑκατοντάδας. Ἡ γενικὴ καὶ ἀπροφύλακτος ἐπίθεσις τοῦ Γράντ ἀντέκειτο εἰς τὴν καλὴν τακτικὴν, ἐκτὸς ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἐχθρὸς εἶνε ἤδη διεσπασμένος καὶ ἐξηντημένος· Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἑνωτικῶν ραπισθεὶς οὕτω εἰς τὸ Τσικαχόμενυ, ἐστράφη πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ διελθὼν τὸν ποταμὸν Ζέιμς· 30 μίλια μακρὰν τῆς Ριχμόνδης ἐστρατοπέδευσε πρὸ τῆς Πιτρουπόλεως· τοῦτο δὲ ἐγένετο συμφώνως πρὸς σχέδιόν τι, ὅπερ εἶχε καθυποβάλλει εἰς τὸ Ἰπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ διαχωρίσῃ τοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς Ριχμόνδης ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν Ἀθηνωτικῶν καὶ ἀπομονόνων τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βιργινίας, καθὼς τὴν Βικσβούργην, νὰ ὑποχρεώτῃ τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ἐκκενώσῃ.

Ὡς εἶδομεν προηγουμένως, αἱ στρατιωτικὰ ἐργασίαι κατὰ τῆς πρωτεύουστος τῆς Βιργινίας ἔπρεπε νὰ λάβωσιν ἀντίθετον διεύθυνσιν ἐκείνης, ἣν εἶχον λάβει μέχρι τοῦδε· αἱ ἐργασίαι αὗται ἔφερον

τόν τύπον πολιορκίας ἢ μάλλον ἀποκλεισμοῦ. Εἶνε δὲ ἀμφίβολον ὁπόσον χρόνον ὁ Γράντ ἤθελεν εἶσθαι ἠναγκασμένος νὰ διαμείνη ἐντὸς τῶν τῆς Πετροπόλεως χαρακωμάτων του· ἀλλὰ ἡ ἐκδρομὴ τοῦ Σέρμαν ἐκ τῶν δυτικῶν μερῶν διὰ μέσου τῆς Γεωργίας ἐπέφερε τέλος τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Τοῦτο δὲ δὲν ἤθελε προκύψει ἂν ὁ στρατηγὸς Λῆ ἀφίνετο ἐλεύθερος νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως ἐπνέπτετο δηλ. νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ριχμόνδην καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν ἀρκτῶαν Καρολίαν, ἐνθα ὑπῆρχον ἀρκετὰ ἐφόδια πρὸς διατήρησιν τῶν Ἀθηνωτικῶν στρατευμάτων. Ἀλλὰ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1865 ὅταν ὁ Λῆ, εὐρέθη ἀνικνὸς ν' ἀποσυρθῇ καὶ ἦτον ὑποχρεωμένος νὰ φυλάττῃ χαρακώματα ἐκτάσεως 40 μιλίων μὲ μόνον 40,000 στρατιωτῶν κατέστη πρόδηλον ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἐλπίς σωτηρίας· προσεπάθησεν ἐν τούτοις τὴν 25ην νὰ ἐκφέρῃ ἀντιπερισπασμὸν τινὰ διὰ τῆς ὑπὸ τὸν Γόρδωνα ἐξόδου, πρὸς τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τῶν γραμμῶν τοῦ Γράντ πρὸ τῆς Πετροπόλεως, ὅπως ὁ Ἀθηνωτικὸς στρατὸς διαφύγῃ ἀπαρατήρητος πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος, πλὴν ἀπέτυχεν, ὁ δὲ Γράντ ἀντεξεληθὼν ἔδωκε τέλος εἰς τὴν πάλιν.

«Μοι φαίνεται ὅτι τώρα ἐτελείωσεν,» εἶπεν ὁ Γράντ πρὸς τὸν Σέρμαν, τὸν ὁποῖον διέταξε νὰ προετοιμασθῇ ὅπως προσβάλῃ τοὺς σιδηροδρόμους τοῦ Σαουθάϊδ καὶ Δάνβιλλ, συστήνων αὐτῷ νὰ περικυκλώσῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ συγκεντρωθῇ πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἐπισθοφυλακῆς του, ὅπερ καὶ ἐξετελέσθη διὰ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Σέρμαν καὶ ὑπὸ τοῦ πεζικοῦ τοῦ Οὐόρεν κατὰ τὸν Μάρτιον, καταλαμβάνοντων τὴν θέσιν τοῦ Φίϊδ Φόρκε 18 μίλλια ἀπὸ τῆς Πετροπόλεως πλησίον τοῦ σιδηροδρόμου Σαουθάϊδ. Ὁ Γράντ ἔκαμψε γενικὴν ἐπίθεσιν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν καθ' ὅλων τῶν ὄχυρωμάτων τῆς Πετροπόλεως, ἅτινα ὁ Λόγγστρητ ἤλθε νὰ προφυλάξῃ λίαν ἀργά· ὡς ἐκ τούτου ὁ Λῆ ὑπεχρεώθη ν' ἐπισθοχωρήσῃ τὴν νύκτα ἐκείνην. Ὁ ἀπαράμιλλος ὀπλαρχηγὸς τῶν Ἀθηνωτικῶν, καί τοι καταδιωκόμενος ἐπιμόνως παρὰ τοῦ εὐτυχιστέρου του ἀντιπάλου, ὅστις εἶχε πολὺ μεγαλειέρας δυνάμεις, προσεπάθητε δις ἐπιδεξίως νὰ διατηρήσῃ τὸν στρατὸν τῶν Νοτίων, πρῶτον προσπαθῶν νὰ καταλάβῃ τὴν ἐν Δάνθελλ γραμμὴν τῶν σιδηροδρόμων

πρὸς δυσμὰς, δεύτερον δὲ νὰ διαφύγῃ διὰ τοῦ Λύνσβοργ καὶ τῶν Ἀλλεγανίων ὁρέων, πλὴν τὰ πάντα εἰς μάτην· οἱ στρατιῶται του ἦσαν πεινασμένοι καὶ ἀπηυδισμένοι, ἀδυνατοῦντες νὰ πράξωσι τί περισσότερον. Κατὰ τὴν 9ην Ἀπριλίου ὁ στρατηγὸς Λῆ, ἠναγκάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τὸ ἐν Ἀπποματτόξ διοικητήριον, ἀλλὰ μὲ τοὺς ἐπιφυλακτικωτέρους ἄρους, τοὺς ὁποίους ὁ Γράντ ἐφρόντισε νὰ διατηρήσῃ ἀπαραδιάστους καὶ οἵτινες περιποιούσι ἐξίσου τιμὴν καὶ εἰς τοὺς ἡττηθέντας καθῶς καὶ εἰς τοὺς νικητάς. Ὁ Ἀμερικανικὸς ἐμφύλιος πόλεμος ἐτελείωσεν, ἡ ἐκκένωσις δὲ τῆς Ριχμόνδης ἦτο ἐπόμενον. Ἐὰν δὲ ὀφείλεται τιμὴ τις εἰς στρατιωτικὸν ἄνδρα, ὡς συντελέσαντα εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ τιμὴ αὐτῆ ἀνήκει θεβαίως τῷ Ὀδυσσεῖ Σ. Γράντ. Ἐπεταὶ δὲ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀξίαν ὁ Σέρμαν, πλὴν δὲν οὐνόμεθα νὰ εἴπωμεν οὔτε διὰ τὸν πρῶτον οὔτε διὰ τὸν δεύτερον ὅτι εἰσὶν οἱ μεγαλειέτεροι στρατιῶται, οὗς ἡ Ἀμερικὴ παρήγαγεν.

Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμίαν μεταξὺ αὐτῶν ἀντιζηλία. Πρὸ πέντε ἐτῶν, ὅτε ὁ Γράντ προεβιβάσθη εἰς ἀναιστράτηγον, ὁ Σέρμαν ἔγραψε πρὸς αὐτὸν οὕτω πως, ὅπερ φαίνεται λίαν κατάλληλον ἤδη, ὅτε ἐγένετο πρόεδρος τῆς Ἀμερικῆς :

«Εἶσαι ἤδη ὁ νόμιμος διάδοχος τοῦ Οὐασιγκτῶνος καὶ κατέχεις θέσιν ἀκροσφαλοῦς ὑπεροχῆς· ἀλλ' ἂν δειχθῆς συνεπῆς πρὸς ἑαυτὸν, ἀπλοῦς, τίμιος καὶ μετριόφρων, θὰ χαίρῃς διὰ βίου τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν ἀγάπην τῶν φίλων σου καὶ τὴν λατρείαν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, διότι ἐξησφάλησες εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους των ἐδραίαν καὶ νόμιμον κυβέρνησιν.»

Ἐλπίζομεν καὶ πεποίθαμεν ὅτι ἡ ἰδιωτικὴ καὶ πολιτικὴ διαχείρισις τοῦ Προέδρου Γράντ θέλει δικαιώσῃ τὰς εὐνοϊκὰς ταύτας προρῆσεις καὶ δὲν θὰ δώσῃ νέας ἀφορμὰς στρατιωτικῶν ἐπιδείξεων, τῶν ὁποίων ἡ ἀνθρωπότης ὀφείλει νὰ φεισθῇ καὶ ἡ φιλανθρωπία νὰ ἀποφύγῃ.

Ὁ Ἅγιος Μυρέων Κ. Κύριλλος.

Ἐν σελ. 384 ἐρέθη ὅτι ὁ πανοσιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου ἡμῶν ἀπήγγειλε λόγον κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ὀρφανοτροφείου τῆς ἐνταῦθα ὀρθοδόξου κοινότητος.

Μετ' ἀγαλλιάσεως σήμερον ἀναγγέλλομεν ὅτι ὁ ἀληθῶς ἄξιος σεβασμοῦ Κληρικός οὗτος δὲν εἶνε πλέον Ἀρχιμανδρίτης, ἀλλὰ Ἐπίσκοπος τῆς ἐπὶ ἀγίου Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ διαλαμψάσης ἀγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Μυρέων, χειροτονηθεὶς ὡς τοιοῦτος τὴν 15^{ην} τοῦ μηνὸς τούτου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Μητροπολίτου, συμβοηθούτων πρὸς τοῦτο καὶ δύο ἄλλων Ἐπισκόπων, τῶν Θεοφιλεστάτων Ἀγίου Μοσχονησίων καὶ Ἀγίου Ἐρυθρῶν. Ἡ τελετὴ ὑπῆρξεν ἱεροπρεπεστάτη καὶ ἡ προσλαλιὰ τοῦ χειροτονηθέντος τὰ μάλιστα συγχνητικὴ.

Ἐπιφωνοῦντες ὅθεν ἀπὸ καρδίας τῆ Α. Θεοφιλίᾳ τὸ Καὶ εἰς ἀνώτερα! ἰκετεύομεν τὸν Μέγαν τοῦ οὐρανοῦ Ἀρχιερέα ὅπως τὸν νεοφώτιστον ἡμῶν Ἐπίσκοπον Κύριον Κύριλλον ἀναδείξῃ Δούλον Του ἀγαθὸν καὶ πιστόν, ποδηγετοῦντα τὸ ποίμνιον Αὐτοῦ εἰς νομάς σωτηρίους.

Καπνός.

Ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐγενικεύθη τοσοῦτον καθ' ὅλον τὸν κόσμον, ὥστε πολλάι τῶν κυβερνήσεων ἤρχισαν νὰ ἐξετάζωσι περὶ αὐτοῦ λίαν σπουδαίως. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ εἶνε ἐπιβλαβὴς ὄχι μόνον εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα.

Ἐν Ἀγγλίᾳ εὔρεθη μετὰ προσεκτικὴν παρατήρησιν ὅτι μέγας ἀριθμὸς παιδίων ὀλιγώτερον τῶν 15 ἐτῶν ἡλικίας, τὰ ὅποια συνεθίζον νὰ καπνίζωσιν, ἔπασχον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἐκ διαφόρων παθῶν· οὕτω λόγου χάριν ἐκ τριάκοντα ὀκτῶ τοιούτων παιδίων, μεταξὺ ἐννέα καὶ δεκαπέντε ἐτῶν ἡλικίας, 27 ἔφερον τὰ ἔχνη τῆς

ἐπιβλαβοῦς ἐπιρροῆς τοῦ εἰς τὸ σῶμά των. Ἐκ τῶν 27 τούτων 22 ἔπασχον ἐκ διαταράξεως τῶν ὀργάνων τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ τῆς πέψεως, ὡς π. γ. παλμούς τῆς καρδίας, δυσπεψίαν κλπ. καὶ ἠθιάνοντο ἰσχυρὰν κλίσιν πρὸς τὰ πνευματώδη ποτά, ρακίον, ροῦμι κλπ. δώδεκα ἔπασχον ἀπὸ συνεχῆς αἱμορραγίαν τῆς ρινός, δέκα ἀπὸ διατάραξιν τοῦ ὕπνου, τέσσαρα ἔφερον πληγὰς εἰς τὴν βλενομεμβράναν τοῦ στόματος, κλπ. Ὅλα δὲ ταῦτα ἔπασχον ἀπὸ ἀτονίαν, ἐναντίον τῆς ὁποίας οὔτε τὰ τονωτικὰ ἱατρικά, οὔτε ἡ καλὴ τροφὴ ἰσχυσαν ἕως οὗ ἔπαυσαν τὴν χρῆσιν τοῦ καπνοῦ.

Ἐν Γαλλίᾳ εὔρεθη ὅτι ἡ ἐπιρροὴ τοῦ καπνοῦ εἰς τὸ πνεῦμα εἶνε καταστρεπτικὴ. Κατὰ τὰς γενομένας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀκριβεῖς ἐρεῦνας καὶ παρατηρήσεις, ὁ ἀριθμὸς τῶν καπνιζόντων εὐφυῶν νέων εἰς τὰ γυμνάσια καὶ λοιπὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τῆς Γαλλίας εἶνε ἐλάχιστος παραβλλόμενος μὲ τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων, οἵτινες δὲν καπνίζουσιν· ἔνεκα τούτου οὐδεὶς νέος «ἐκδοτος εἰς τὸ καπνίζεῖν εἶνε ἤδη παραδεκτὸς εἰς τὰ δημόσια ἐκπαιδευτήρια, τὰ προωρισμένα νὰ προστοιμάζωσι νέους διὰ πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ Μέντορος ἔχουσι τὴν κακὴν καὶ ἐπιβλαβὴ ταύτην συνήθειαν· τοὺς τοιοῦτους συμβουλεύομεν νὰ παραιτήσωσιν ἑξῆς, ἥτις εἶνε ἐπιβλαβὴς ὄχι μόνον εἰς τὴν υἰαίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πνεῦμα. Ἄς καθίση καὶ ἄς ἀριθμήσῃ ἕκαστος ὁ ὅποιος καπνίζει, πόσον ἐξοδεύει κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, μῆνα καὶ ἔτος, καὶ θὰ εὕρῃ, ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο, ὅταν μικρὸν καὶ ἂν ὑποτεθῆ, εἶνε εἰς τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἔτη τόσον μέγα, ὥστε νὰ καταστήσῃ τινὰ εὐκατάστατον.

«Μία πεντάρα τὴν ἡμέραν δὲν εἶνε τίποτε,» ἀκούει τις καθ' ἐκείνην νὰ λέγωσι πρὸς δικαιολόγησιν τῆς σπατάλης οἱ καπνίζοντες. Οὕτω σᾶς φαίνεται, καλοὶ φίλοι, διότι οὐδέποτε ἐλάβετε τὸν κόπον νὰ λογαριάσητε, τί σᾶς κοστίζει ἡ δηλητηρία αὕτη εὐχαρίστησις· ἐὰν λογαριάσητε, θὰ ἀπορήσητε καὶ σεῖς· καὶ ἂν ἔχετε γνῶσιν, θὰ πικρῆτε συνεισφέροντες εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς πτωχείας σας.

Νανούρισμα.

Δόσε μου χῆνα τὰ φτερά νὰ στρώσω τοῦ παιδιοῦ μου
Καί τῆ φτεροῦγασου ἀητέ ν' ἀπλώσω τ' ἀγοριοῦ μου·
Κ' ἔλ' ἀηδονάκι μου καί σὺ 'στὴ κούνια νὰ καθήσης
Μὲ τῆ γλυκιά σου τῆ φωνῆ νὰ μοῦ τὸ νανουρίσης.
Καί σὰν τὸ 'δῆς τὰ μάτια του πῶς θεὸς νὰ μισοκλείση,
Τὸν ὕπνο τρέχα φώναξε νὰ μοῦ τὸ σεργιανίση.
Καί σὺ ποῦ 'ξέρεις νὰ πετᾷς 'στὰ γιασουμιά, 'στὰ κρῖνα,
Γιὰ δόσε του παραγγελιά, πουλάκι μου, κ' ἀρμήνια
Νὰ πάρῃ τὸ παιδάκι μου νὰ μοῦ τὸ περπατήσῃ,
Μὲ τοῦ Μαγιοῦ ταῖς μυρωδιαῖς νὰ τὸ καταστολίσῃ·
Καί ὅσο δρόμο περπατεῖ, ἄλλο νὰ μὴν τοῦ κάνῃ,
Παρὰ νὰ γλυκοτραγουδῇ καί νὰ τοῦ λέγῃ νάνι !
Τὰ ρόδα νὰ 'χῇ ὠμορφιά γιὰ νιότη του τὰ κρῖνα
Παιχνίδι 'στὰ χεράκια του τῆ δάφνη τῆ μερσίνα·
Ἄς μοῦ τὸ πάῃ 'στὰ νερά, ποῦ παίζουν τὰ ψαράκια,
Ἄς μοῦ τὸ πάῃ 'στὰ δενδριά, ποῦ τραγουδοῦν πουλάκια.
Καί ὅσο δρόμο περπατεῖ ἄλλο νὰ μὴν τοῦ κάνῃ
Παρὰ νὰ γλυκοτραγουδῇ, νὰ λέγῃ νάνι ! νάνι !
Καί σὰν τὸ δῆ καί κουρασθῇ, ν' ἀπλώσῃ τὰ φτερά του
Καί νὰ τὸ φέρῃ γελαστὸ ὀπίσω 'εἰς τὴ μαμά του·
Γιατὶ πολὺ 'πεθύμησε λιγάκι νὰ τοῦ κάνῃ
Μαζὺ μὲ τὸ φιλάκι τῆς κ' ἐκείνη νάνι ! νάνι !

Περιεχόμενα.

Ὁ μὴν Φεβρουάριος. — 2. Ἡ θύελλα (ἀνεμοζάλη). — 3. Ἡ
'Ελληνὶς Χριστιανή. — 4. Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλὰς τοῦ Λωτερ-
βρούννου (σελ. 355, 374 καὶ 396.) — 5. Ὁ Παφᾶηλος (μετ'
εἰκονογραφίαις). — 6. Κορυδαλὸς (μετ' εἰκονογραφ.). — 7. Ὁρφα-
νοτροφεῖον. — 8. Λύσις τοῦ 6ου αἰνίγματος. — 9. Αἰνίγμα 7ον.
— 10. Τὰ ρητὰ τοῦ Ἰησοῦ. — 11. Τὸ σχολεῖον τῆς Ἠθικῆς. —
12. Ἡρώα Διῶρυξ. — 13. Ὁ Ὀδυσσεὺς Σ. Γράντ, πρόεδρος τῶν
'Ηνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς μετ' εἰκονογρ.) — 14. Ὁ
Ἅγιος Μυρέων Κ. Κύριλλος. — 15. Καπνός. — 16. Νανούρι-
σμα. — 18. Περιεχόμενα.